OLUMLU GENÇLİK GELİŞİMİ: GENÇ DENİZLİ KULÜPLERİ ÖRNEĞİ

Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Sosyoloji Anabilim Dalı
Genel Sosyoloji ve Metodoloji Bilim Dalı

Fatma Ceren KORKMAZ

Danışman

Prof. Dr. Türkan ERDOĞAN

Haziran 2019

DENİZLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Sosyoloji Anabilim Dalı, Genel Sosyoloji ve Metodoloji Bilim Dalı öğrencisi Fatma Ceren KORKMAZ tarafından Prof. Dr. Türkan ERDOĞAN yönetiminde hazırlanan **"OLUMLU GENÇLİK GELİŞİMİ: GENÇ DENİZLİ KULÜPLERİ ÖRNEĞİ"** başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 17.06.2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Güney ÇEĞİN
Jüri Başkanı

Prof. Dr. Türkan ERDOĞAN
Jüri Üyesi - Danışman

Dr. Öğr. Ü. Mehmet ÇAKIR
Jüri Üyesi

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 03.07.2019 tarih ve 26/01 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ahmet BARDAKCI
Müdür

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulguların analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

İmza
Öğrenci Adı Soyadı
Fatma Ceren KORKMAZ

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın hazırlanmasında birçok kişinin yardımı söz konusudur. Öncelikle danışmanlığımı üstelenen ve yoğunluğuna rağmen her zaman değerli katkılarıyla destek olan çok kıymetli hocam Prof. Dr. Türkan ERDOĞAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında büyük katkısı olan ve jüri üyeliğimde bulunan Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÇAKIR hocama; kıymetli zamanlarını ve fikirlerini paylaşan Pamukkale Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nün tüm hocalarına özellikle Araş. Gör. Selime ÜNAL'a, Araş. Gör. Dr. Merve Çetin DAĞDELEN'e ve Araş. Gör. Alaattin OĞUZ'a; lisans hayatımdan bugüne kadar her zaman her anlamda desteğini esirgemeyen çok değerli hocam Doç Dr. Rıza SAM'a ve bu çalışmanın yüksek lisans tez projesi halini almasını sağlayan Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü'ne teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Saha çalışmasında görüşmeyi kabul eden ve deneyimlerini paylaşan sevgili gençler olmasaydı bu çalışma ortaya çıkmazdı. Hepsine katkılarından dolayı ayrıca çok teşekkür ederim.

Çalışmanın her anında beni motive eden, dinleyen ve yardımlarıyla destek olan sevgili dostum Güler DEYMENCİOĞLU'na, Uğur KAFTAN'a, sevgili kuzenim Merve BOZKAYA'ya ve çok sevdiğim ağabeyim Şahin KORKMAZ'a minnettarım. Ve son olarak hayatım boyunca maddi manevi her zaman yanımda olan ve bana inanan çok değerli annem Havva KARAZEYBEK'e sonsuz teşekkürler.

ÖZET

OLUMLU GENÇLİK GELİŞİMİ: GENÇ DENİZLİ KULÜPLERİ ÖRNEĞİ

KORKMAZ, Fatma Ceren
Yüksek Lisans Tezi
Sosyoloji ABD
Genel Sosyoloji ve Metodoloji
Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Türkan ERDOĞAN
Haziran 2019, VİİI+ 110 Sayfa

Bu çalışma, sosyal belediyecilik anlayışı ile genç bireylere sunulan hizmetlerdeki *Olumlu Gençlik Gelişimi* yaklaşımının yansımalarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Bu hedef doğrultusunda olumlu gençlik yaklaşımı kavramları tanıtılmıştır. Ayrıca bu çalışmanın sahasını oluşturan sosyal belediyecilik anlayışının özelliklerini taşıyan Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin ve Genç Denizli Kulüpleri'nin yapısından bahsedilmiştir.

Çalışma bağlamında olumlu gençlik gelişimi yaklaşımının temel kavramlarını ifade eden 40 Gelişimsel Kazanç tablosundan hareket edilmiştir. Genç Denizli Kulüpleri'nde en fazla faaliyet gösteren tiyatro kulübü olduğu için bu kulübe gelen genç bireylerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Nitel çalışma özelliği taşıyan bu çalışmanın görüşme soruları, 40 Gelişimsel Kazanç tablosu içinde yer alan *içsel ve dışsal kazançlar* çerçevesinde oluşturulmuştur. Araştırmadan elde edilen veriler de içsel ve dışsal kazançlar çerçevesinde analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde aktif görev almış olan genç bireylerin olumlu gençlik gelişimi özellikleri ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Olumlu Gençlik Gelişimi, İçsel ve Dışsal Kazançlar, Genç Denizli Kulüpleri, Sosyal Belediyecilik.

ABSTRACT

POSITIVE YOUTH DEVELOPMENT: GENÇ DENİZLİ CLUBS SAMPLE

KORKMAZ, Fatma Ceren
Master Thesis
Department of Sociology
General Sociology and Methodology
Thesis Advisor: Prof. Dr. Türkan ERDOĞAN
June 2019, Vİİ+ 110 Pages

The aim of this thesis is to reveal the reflections of the *Positive Youth Development* approach in the services provided to young individuals with the understanding of social municipalism. In line with this objective, the concepts of positive youth development approach are introduced. In this regard, the structures of Denizli Metropolitan Municipality and Young Denizli Clubs which constitute the field of the study and exhibit the characteristics of social municipalism are looked at.

In the study, 40 Developmental Assets table which expresses the basic concepts of positive youth development approach is adopted. Since the theater club is the most active among Young Denizli clubs, interviews are held with the young people who joined the theatre club. Qualitative questions of the interview are formed with regard to the *internal and external assets* that are framed in the 40 Developmental Assets table. Moreover, the data obtained from the research is analyzed according to the internal and external assets of the aforementioned table. As a result, the features of positive youth development in young individuals who have taken an active role in the Young Denizli Theater Club are revealed.

Keywords: Positive Youth Development, Internal and External Assets, Young Denizli Clubs, Social Municipalism.

İÇİNDEKİLER

ÖZET……. i
ABSTRACT…….. ii
İÇİNDEKİLER…….. iii
TABLOLAR DİZİNİ……. vi
KISALTMALAR DİZİNİ……. vii
GİRİŞ……. 1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

1.1. Araştırmanın Konusu…….. 5
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi……..... 11
1.3. Araştırmanın Yöntemi…….12
1.4. Araştırmanın Veri Toplama Teknikleri ve Aşamaları…….14
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları……..... 15
1.6. Araştırman Verilerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması……..16

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1. Araştırmanın Kavramsal Çerçevesi…… 20
2.1.1. Genç, Gençlik ve Gençlik Dönemi Kavramları…… 20
2.1.2. Sosyalleşme ve Gençlik……..... 22
2.2. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi…….. 26
2.2.1. Gençlik Teorileri……... 26
2.2.1.1. Biyolojik Yaklaşım…… 28
2.2.1.2. Kültürler Arası Yaklaşım……... 28
2.2.1.3. Tarihsel Yaklaşım…….. 29
2.2.1.4. Psikolojik Yaklaşım……..... 31
2.2.1.5. Sosyal Psikolojik Yaklaşım……..... 32
2.3. Gençlik Sosyolojisi Yaklaşımları……... 33
2.3.1. Çatışmacı Teori……. 33
2.3.2. Yapısal Fonksiyonalist Teori…… 35

2.3.3. Sembolik Etkileşimci Teori……...36
2.3.4. Güncel Yaklaşımlar……...37
2.4. Olumlu Gençlik Gelişimi Yaklaşımı…….. 39
2.4.1. Olumlu Gençlik Gelişimi Yaklaşımı'nın Tarihsel Süreci……. 39
2.4.2. Olumlu Gençlik Gelişimi Yaklaşımı'nın Teorik Süreci……42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE GENÇLİK ÇALIŞMALARI

3.1. Türkiye'de Gençlik Çalışmaları……. 56
3.1.1.Türkiye'de Sosyal Bilimler Alanında Yapılmış Gençlik Konulu Çalışmalar……... 57
3.1.1.1.Türkiye'de Olumlu Gençlik Gelişimi Üzerine Yapılan Çalışmalar…… 61

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYECİLİK ANLAYIŞI VE DENİZLİ'DE GENÇ BİREYLERE SUNULAN SOSYAL BELEDİYECİLİK HİZMETLERİ

4.1. Sosyal Belediyecilik……... 63
4.1.1.Sosyal Belediyecilik Anlayışı İle Genç Bireylere Sunulan Sosyal Hizmetler…… 69
4.2. Denizli'de Sosyal Belediyecilik Çalışmaları…….. 70
4.2.1. Genç Denizli Kulüpleri……. 72

BEŞİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ANALİZLERİ

5.1.Genç Bireylerin, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri Tecrübelerin Sosyal Hayatlarına Etkisi…….. 78
5.1.1. Genç Bireylerin, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri Dışsal Kazançlar…… 79
5.1.1.1. Destek……79
5.1.1.2. Güçlendirme…….....81
5.1.1.3. Sınırlar ve Beklentiler…… 83
5.1.1.4. Yapıcı Zaman Kullanımı…….....84
5.1.2. Genç Bireylerin, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri İçsel Kazançlar…… 87
5.1.2.1.Öğrenmeye Bağlılık…… 87

5.1.2.2. Olumlu Değerler……88
5.1.2.3. Sosyal Beceriler…… 90
5.1.2.4. Olumlu Kimlik……... 93

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ …… 96
KAYNAKLAR…….. 104
EK-1: GÖRÜŞME SORULARI…… 110
ÖZGEÇMİŞ……... 111

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. 40 Gelişimsel Kazanç Tablosu……7

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BM	Birleşmiş Milletler
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
ILO	Uluslar Arası Çalışma Örgütü
PYD	Positive Youth Development
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNFPA	Nüfusbilim Derneği
UNİCEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

GİRİŞ

Toplumların devamlılığını sağlayabilmesi için kültürel değerlerini aktarması gerekmektedir. Bu her toplum için her zaman önemli olmuştur. Toplumlar sahip oldukları değerlerini gelecek nesillere aktarabilmek için birçok yöntem geliştirmiştir. Toplumsal değişimlere uygun aktarımı sağlayacak olan toplumsal grupların rolleri tarihsel süreç ile karşılıklı ilişkiler etrafında şekillenmiştir. Kültürel değerlerin aktarım biçimlerini gündelik hayatın her noktasında görmek mümkündür. Özellikle genç bireyler ile bu süreç gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Gelecek nesil olarak tabir edilen genç bireylere toplumsal değerlerin formal yollarla sunulması devlet kurumları tarafınca yapılmaktadır. İnformal yollarla sunanlar ise genç bireylerin içlerinde bulundukları tüm sosyal gruplar olduğu söylenebilir. Çünkü genç bireylerin toplumsal değerleri öğrenme süreçleri, kurumlar ve sosyal gruplar tarafından yetişkin rollerinin öğrenildiği süreç olarak değerlendirilir.

Genç bireylerin fizyolojik değişimleri ile başlayıp yetişkin rollerini öğrendikleri süreç, gençlik dönemi olarak ifade edilmektir. Gençlik dönemi boyunca ülkeler genç bireyler için sosyal politikalar üreterek hizmet vermeye çalışmaktadırlar. Genç bireylerin bulundukları sosyo-ekonomik konumları dikkate alınarak geliştirilen politikaların sunucuları devletin kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıdır. Genç bireylerin toplum içindeki konumlanışlarına göre üretilen merkezi politikaların, uygulayıcıları da zaman içerisinde değişiklik göstermektedir. Türkiye'de benimsenmiş olan sosyal devlet anlayışı ile beraber gençlik politikaların uygulayıcılarını da değişime sürüklemiştir.

Türkiye'nin Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ile kabul etmiş olduğu *hizmette yerellik* anlayışı doğrudan olmasa da genç bireylere sunulan sosyal hizmetlerin yapıcılarını ve sunucularını da belirlemiş olduğu söylenebilir. Hizmette yerellik anlayışı ile merkezi politikaların uygulanma sürecinde yerel yönetimlere yeni görev ve sorumluluklar yüklenmiştir. Buradan hareketle yerel yönetim olan belediyelerin fonksiyonlarında değişiklikler meydana gelmiştir. Anayasada da belediyelerin görev ve sorumluluklarının sınırları belirlenmesi ile beraber *sosyal belediyecilik* anlayışının benimsendiği söylenebilir.

2004'te kabul edilen 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 2005'te kabul edilen 5393 Sayılı Belediye Kanunu Türkiye'de son dönem belediyecilik anlayışının

sosyal belediyecilik ekseninde şekillenmiş olduğunu ifade etmektedir. Kanun maddeleri, belediyeleri sosyal politikaların yereldeki uygulayıcısı konumuna koyduğu görev ve sorumluluklardan oluşmaktadır. Buradan hareketle genç bireylere ulaştırılması istenen sosyal hizmetlerin yereldeki uygulayıcısı belediyeler olmuştur. Belediyelerin sosyal belediyecilik anlayışı ile oluşturduğu hizmetlerin arka planında, hizmet sınırları içinde bulunan bireylerin ihtiyaç ve talepleri yer almaktadır. Genç bireyler için de aynı yol izlenerek ihtiyaç ve talepler doğrultusunda sosyal hizmetler verilmeye çalışılmaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki yerelde uygulanan sosyal hizmetler merkezi yönetimden bağımsız değildir.

Genç bireylere yönelik sunulacak olan sosyal hizmetlerin daha hızlı ve yerinde olması bakımından belediyelerin sosyal belediyecilik anlayışını benimsemiş olması oldukça önemlidir. Genç bireyler için belediyeler tarafından hazırlanan proje veya programların çerçevesini belediyelerin bulunduğu bölgedeki kültürel özellikler belirlemektedir. Böylece yereldeki genç bireyler hizmette fırsat eşitliğine, sosyo-kültürel özelliklerine göre kavuşmuş oldukları söylenebilir.

Genç bireyler sosyal bilimler alanında daha çok alt kültür bağlamında incelenmiştir. Alt kültür bağlamında incelenen gençlik grupları marjinal olarak değerlendirildikleri dikkat çekmiştir. Ancak son zamanlarda genç bireylere dair oluşturulan sosyolojik bakış açıları geniş bir perspektif kazanmıştır. Günümüzde genç bireyler diğer toplumsal gruplardan farklı olarak görülmekten ziyade kaynak olarak değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Türkiye'de de sosyal belediyecilik anlayışı ile uygulanan gençlik hizmetlerinde kaynak olarak gençlik bakış açısına rastlanmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın teorik çerçevesini ilk olarak genç-suç ilişkisinden ortaya çıkan daha sonra genç bireylerin toplumsal birer kaynak olduğuna odaklanan *Olumlu Gençlik Gelişimi Yaklaşımı* (*Positive Youth Development*) oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında sosyal belediyecilik anlayışı ile oluşturulmuş gençlik hizmetlerinde faaliyet gösteren genç bireylerin davranış kalıplarındaki değişimler incelenmektedir. Bu bağlamda yerelde sunulan gençlik hizmetlerinin olumlu gençlik gelişimi yaklaşımıyla olan ilişkisinin anlaşılabilmesi için genç bireylerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturan olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı hem teorik hem de pratik alana uygun bir seçim olmuştur.

Olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı ile hareket edilerek sosyal belediyecilik anlayışını benimsemiş olan Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin genç bireylere yönelik sunmuş olduğu Genç Denizli Kulüpleri Projesi'ne katılmış genç bireylerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. "Yerel yönetimler genç bireylerin olumlu gelişiminde etkin olabiliyor mu?" sorusu ile hareket edilerek araştırma dört bölümden oluşturulmuştur.

Araştırmanın birinci bölümünde araştırmanın kapsamı ve yöntemi altında araştırmanın konusu, amacı ve önemi, yöntemi, veri toplama teknikleri ve aşamaları, sınırlılıkları ve araştırmanın verilerinin değerlendirilmesi ve sınıflandırılması alt başlıkları bulunmaktadır. Bu bölümde araştırmanın teknik gidişatı hakkında oluşturulmuş aşamalardan bahsedilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünü kuramsal ve kavramsal çerçeve oluşturmaktadır. Kavramsal çerçeveyi ele alan kısımda ilk olarak araştırmanın anahtar kelimeleri içinde bulunan genç, gençlik, gençlik dönemi kavramlarının tanımları yapılmıştır. Kavramsal çerçevede bulunan bir diğer kavram olan sosyalleşmeye yer verilmiştir. Burada sosyalleşmenin tanımlarına yer verildikten sonra genç bireylerde gerçekleşen sosyalleşmeden bahsedilmiştir. Bu kavramlardan yola çıkılarak Türkiye'de gençlik çalışmalarının hem akademik alanda hem de ülke politikaları bağlamında çizdiği profil hakkında bilgiler sunulmuştur.

Araştırmanın kuramsal çerçevesinde sosyal bilimlerde yer alan gençlik teorilerinden bahsedilmiştir. Bilinen gençlik teorilerine ek olarak güncel yaklaşımlar başlığı altında dört sosyologun gençlik bakış açılarına yer verilmiştir. Ardından Türkiye'de sosyoloji literatüründe henüz adı çokça duyulmamış olan *Olumlu Gençlik Gelişimi Yaklaşımı'*ndan bahsedilmiştir. Olumlu gençlik gelişiminin tarihsel süreci hakkında bilgi verilerek araştırmanın kaynak olarak gençlik güncel sosyolojik bakış açısıyla ilişkisi üzerinde durulmuştur. Ardından olumlu gençlik gelişiminin teorik süreci içinde yer alan 40 gelişimsel kazanç tablosu kavramları hakkında bilgiler verilmiştir. Araştırmanın alan bölümünde yararlanılmış olan 40 gelişimsel kazanç içinde yer alan kavramlar, araştırma sürecinde izlenen yol haritası niteliği taşımaktadır.

Araştırmanın üçüncü bölümü "Türkiye'de Gençlik Çalışmaları"ndan oluşmaktadır. Burada Cumhuriyet'in ilk dönemlerinden günümüze kadar sosyal bilimler alanında yapılan gençlik çalışmalarından bahsedilmiştir.

Araştırmanın dördüncü bölümü "Sosyal Belediyecilik Anlayışı ve Denizli'de Genç Bireylere Sunulan Sosyal Belediyecilik Hizmetleri"nden oluşmaktadır. Bu bölümde *sosyal belediyecilik* kavramının ortaya çıkışı ve tanımından bahsedilmiştir. Türkiye'de sosyal belediyecilik anlayışı ile genç bireylere ulaştırılmaya çalışılan sosyal hizmetlerin genel yapısı üzerinde durulmuştur. Araştırmanın alan kısmını oluşturan Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik anlayışı kapsamında yaptığı hizmetler tanıtılarak genç bireyler için hazırlamış olduğu çalışmalar konu alınmıştır. Araştırma örneklemi çerçevesinde genç bireylerin faaliyetlerine katılmış oldukları Genç Denizli Kulüpleri'nin kuruluş amacı ve sunduğu hizmetler anlatılmıştır.

Araştırmanın saha çalışması bölümünü oluşturan beşinci bölümde, araştırma verileri değerlendirilmiştir. Bu bölüm, araştırmanın teorik çerçevesini oluşturan olumlu gençlik gelişimi kavramlarından yola çıkılarak hazırlanmış mülakat sorularına verilmiş yanıtların analizlerinden oluşmaktadır. 40 gelişimsel kazanç tablosunun içsel ve dışsal kazanç kavramlarından hareket edilerek genç bireylerin, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden edindikleri tecrübelerinin sosyal hayatlarına olan etkisi üzerine iki başlık oluşturulmuştur. İçsel ve dışsal kazanç kavramlarının içinde yer alan diğer kavramlardan da alt başlıklar oluşturularak görüşme verileri her kavramla ayrıca ilişkilendirilmiştir.

Araştırmanın son bölümünde genel değerlendirme ve sonuç yer almaktadır. Bu bölümde araştırma alan verilerinin genel değerlendirilmesi yapılmıştır. Sosyal belediyecilik anlayışı ile sunulan gençlik hizmetlerin, olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı arasındaki ilişkisellik incelenerek öneriler sunulmuştur.

Araştırma, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde düzenli olarak faaliyetlere katılan genç bireyin öznel yaşamında meydana gelen değişiklikler ve yeni oluşan davranış kalıplarına dikkat çekmektedir. Bu araştırma ile yereldeki genç bireylerin gelişim süreçlerine, belediyelerin etki seviyesi tespit edilmiş bulunmaktadır. Genç bireylere sunulacak olan gençlik hizmetlerinde önemsenmesi gereken noktaların ortaya çıkarılmış olması, belediyeler tarafından sunulacak yeni hizmetlerin kalite standartlarını belirlemede yardımcı olacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

1.1.Araştırmanın Konusu

Çalışmanın konusunun kapsamında, sosyal devletin doğası gereği ve Türkiye'deki Avrupa Birliği uyum sürecinde belediyelere yüklenen sosyal belediyecilik misyonu, sosyal hizmetleri ikame ettirmekle görevli belediyelerin; sosyal belediyecilik altında örgütlenen gençlik kulüplerinin "olumlu gençlik gelişimine" (positive youth development) olan etkisi incelenmektedir. Bu çalışmanın sınırları, sosyal belediyecilik ekseninde sosyal hizmetlerden faydalanan Genç Denizli Kulüpleri'ne üye olan genç bireyler ile çizilmiştir.

Gençlik bir toplumun en dinamik, en enerjik kesimidir. Aynı zamanda toplumsal sorunlardan en çok etkilenen bir kesim olarak da dikkat çekmektedir. Gençliğin sorunlarını toplumun sorunlarından soyutlamak olanaklı değildir (Armağan, 2004: 1). Türkiye, nüfusu genç olan bir ülkedir. Nüfusun önemli bir bölümü gençlerden oluşmaktadır. 2000'ler Türkiye'sinde nüfusun %72'si 35 yaşın altındadır. Nüfusun %50'si 25 yaşın altında, %25'i ise 15-25 yaş grubundaki gençlerden oluşmaktadır. Nüfusbilim Derneği (UNFPA, 2016: 2)'nin raporuna göre Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Birleşmiş Milletler (BM) gibi uluslararası kuruluşlar gençlik dönemini 15-24 yaş grubu olarak belirlerken UNESCO genç bireylerin değişen ve heterojen bir grup olduğunu ve genç olma tecrübesinin ülkeden ülkeye fark ettiğini ifade etmektedir. Türkiye'de ise Ulusal Gençlik ve Spor Politikaları Belgesi (2013)'nde belirtildiği üzere hedef alınan genç yaş grubu 14-29 yaş aralığındadır (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013: 4). Ancak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) genç bireyler ile ilgili istatistiki verilerini 15-24 yaş aralığını temel alarak sunmaktadır. Bu bağlamda TÜİK 2017 verilerine göre Türkiye'de 15-24 yaş arası genç nüfus oranı %16,1'dir (toplam nüfus içindeki sayısı 12.983.97). Bunun %51,2'sini erkek, %48,8'ini ise kadın nüfus oluşturmaktadır.

Sadece Türkiye'de değil her toplumda genç bireyler önemli bir konumu teşkil etmektedir. Araştırmanın teorik çerçevesine ev sahipliği yapan Amerika Birleşik Devletleri'nde 1980'lerde gençlerin artan olumsuz davranışlarının durdurulması ve azaltılması için konuya ilişkin politika geliştirilmesi çağrısı yaygınlaşmıştır. Bu durum karşısında risk altındaki gençler için şehir destekli park ve rekreasyon programları (Park

And Recreation Programs-PARDS) geliştirilmiş ve yeniden tanımlanmıştır. 1990'ların ortalarından itibaren PARD programın merkezini sadece olumsuz davranış sergileyen gençler oluşturmamış, programların kapsamı genişletilerek tüm gençleri içine alan bir çerçeve oluşturulmuştur. ABD'deki hizmetlerin ve programların geliştirilmesi için içinde felsefi bir çerçeve ve ilkeler sistemi barındıran Olumlu Gençlik Gelişimi (Positive Youth Development- PYD) yaklaşımı inşa edilmiştir (Wit ve Crompton'dan akt.Aykara ve Albayrak, 2016: 78-79).

Olumlu gençlik gelişiminin bakış açısında, en dezavantajlı koşullara sahip gençler ve sorunlu olarak tabir edilen gençler de dâhil olmak üzere gençlerin, sözde yetersizliklerinden ziyade, açık potansiyellerine vurgu yapması yer almaktadır (Damon, 2004: 15). Bu bağlamda Olumlu Gençlik Gelişimi Teorisi, 5c olarak ifade edilen beş kavram üzerine inşa edilmiştir. 5c'yi tanıtan gelişimsel psikolog Richard Lerner beş kavramın baş harflerinden yola çıkarak 5c ismini oluşturmuştur. 5c, yeterlilik/yetkinlik (competence), güven (confidence), bağlantı (connection), karakter (character) ve önemseme/merhamet (caring and compassion) (Lerner, 2005: 7-8). Peter Benson ve meslektaşlarının Arama Enstitüsü'ndeki çalışmaları sonrasında, gençlerin içinde yaşadıkları toplumun belirleyici yönlerinin hayatlarını etkilediği görüşü ortaya çıkmıştır. Olumlu gençlik gelişimini ifade eden gelişimsel kazançlar terimi içsel ve dışsal kazançlar olarak ikiye ayrılmaktadır. İçsel kazançlar olarak ifade edilen kazançlar beceri, yetkinlik ve değerler anlayışlarından oluşmaktadır. Dışsal kazançlar ise sosyalleşme sistemleri, çevre ve bağlamlarla ilişkilidir (Lerner vd., 2012: 368-369).

5c'den hareket edilerek ortak kavramlar etrafında yapılan ampirik araştırmalar ile desteklenen teorik çerçevenin, bireyle doğrudan ilgili olan iç varlıklar şeması oluşturulmuş ardından toplumdan bağımsız düşünülemeyecek olan genç bireyin içinde bulunduğu sosyalleşme sistemlerinin etkilerini barındıran dış varlıklar çerçevesi oluşturulmuştur. Bu iç ve dış varlıkları kapsayan gelişim varlıkları, 40 gelişimsel kazanç olarak ifade edilmiştir.

Gençlik geliştirme alanında yapılan çalışmalar, 1967 yılında Minneapolis Search Institute tarafından yayınlanan 40 madde ışığında aşağıda sunulan Tablo 1'deki haliyle şekillenmiştir (Benson, 2003: 26-27):

Tablo 1: 40 Gelişimsel Kazanç Tablosu

I. Dışsal Kazançlar	**II. İçsel Kazançlar**
a. Destek 1. Aile Desteği 2. Olumlu Aile İletişimi 3.Diğer Yetişkin İlişkileri 4. İlgi Gösteren Bir Mahalle 5. İlgi Gösteren Okul Çevresi 6.Eğitime Anne ve Babanın Katılımı b. Güçlendirme 1. Toplum Gençliğe değer verir 2. Kaynak Olarak Gençlik 3. Diğerlerine Hizmet 4. Güvenlik c. Sınırlar ve Beklentiler 1. Aile ve Sınırları 2. Okul Sınırları 3. Mahalle Sınırları 4. Yetişkin Rol Modelleri 5. Olumlu Akran Etkisi 6. Yüksek Beklentiler d. Yapıcı Zaman Kullanımı 1. Yaratıcı Aktiviteler 2. Gençlik Programları 3. Dini Topluluk 4. Evde Zaman	a. Öğrenmeye Bağlılık 1. Başarı Motivasyonu 2. Okula Katılım 3. Ev Ödevleri 4. Okula Bağlılık 5. Zevk İçin Okuma b. Olumlu Değerler 1. Duyarlılık 2. Eşitlik ve Sosyal Adalet 3. Bütünlük 4. Dürüstlük 5. Sorumluluk 6. Sınırlama c. Sosyal Beceriler 1. Planlama ve Karar Verme 2. Kişilerarası Beceriler 3. Kültürel Becerileri 4. Direnme Becerileri 5. Barışçıl Çatışma Çözümü d. Olumlu Kimlik 1. Kişisel Güç 2. Öz Saygı 3. Belirli Bir Amacı Olma 4. Kişisel Geleceği Hakkında Olumlu Bakış

Kaynak: Benson, 2013:26-27

Yukarıdaki tabloda özetlendiği üzere olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı genç bireylerin sosyal ilişkilerini içine alan geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu çerçeve ile genç bireylerin içinde bulundukları sosyal gruplar tarafından desteklenerek gelişim çerçevesi içinde ulaşılması hedeflenen değerler ifade edilmiştir. Genç bireylerin içlerinde bulundukları sosyal gruplar ve kurumlarla ilişkileri dikkate alınarak hazırlanmış olan 40 gelişimsel kazanç tablosunda toplum-birey ortaklığı olduğu söylenebilir.

UNICEF (2011) Türkiye' de Çocukların Durumu Raporu'nda belirtildiği üzere, ergenlerin ve gençlerin etkileşime girmelerini destekleyici, boş zamanlarında katılabilecekleri çeşitli etkinlikler için imkânlar ve fırsatlar Gençlik ve Spor Genel

Müdürlüğü, kayıtlı gençlik kulüpleri, belediyeler, gönüllü kuruluşlar ve gelir durumu uygun genç bireyler için özel kurumlar tarafından sağlanmaktadır. Sunulacak olan imkânların ve etkinliklerin yerel yönetimlerce karşılanması, genç bireylerin özellikle dezavantajlı konumda bulunan genç bireylerin toplumsallaşmalarının gerçekleştirilmesinde daha hızlı ve etkili olduğu düşünülmektedir. Çünkü Seyyar'ın ifadesine göre, yerel yönetimler bireylerin sosyal ihtiyaçlarını belirlemede ve bu ihtiyaçların giderilmesinde merkezi yönetime göre daha elverişli bir konumdadır (Maden, 2012:38). Bu bağlamda Türkiye'deki sosyal devlet, sosyal politikalar, sosyal belediyecilik ve genç bireylere yönelik sunulan sosyal hizmetlerin içeriğinden bahsedilmesi yerinde olacaktır.

Türkiye'de sosyal devlet anlayışı çerçevesinde merkezi yönetim ve yerel yönetim tarafından sunulan hizmetlerin çeşitliliğinin ve ulaşılabilirliğinin son yıllarda geliştiği gözlenmektedir. Sosyal devlet anlayışının giderek içselleştirildiği bir Türkiye'de halka sunulan hizmetlerin daha hızlı bir şekilde ulaşması için ilk olarak 21/11/1988 tarihinde imzalan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 4. Maddesi'nde belirtildiği üzere yerel yönetimlerin yetki ve sorumlulukları genişletilmiştir. 3/7/2015 tarihinde de 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14. Maddesi'nde belediyelere verilen görev ve sorumluluklarının alanı genişletilmiştir. Bu görev ve sorumlukların yeni hali sosyal belediyecilik anlayışının benimsendiğinin bir göstergesidir. Araştırmanın çalışma alanını oluşturan Denizli Büyükşehir Belediyesi'nde yapılan bu değişiklikler yakından gözlemlenmektedir. Sosyal belediyeciliği ilke olarak benimseyen Denizli Büyükşehir Belediyesi, ilgili faaliyet raporlarında da görüldüğü üzere 2007 yılından bu yana yerelde sergilediği sosyal belediyecilik hizmetleriyle dikkat çekmektedir.

Sosyal belediyecilik kavramı esasında 'sosyal devlet' ve devletlerin üretmekle mükellef olduğu 'politika' kavramları ile yakından ilişkilidir. Dolayısıyla sosyal belediyeciliği anlamak için sosyal devlet ve sosyal politika kavramlarını açıklamada yarar gözetilmektedir. Sosyal devlet herkese, içinde yaşamakta olduğu toplumun imkânlarıyla orantılı bir şekilde yaşam düzeyini sağlamakla yükümlüdür. Bu bağlamda sosyal devlet, geliştirdiği sosyal politikalarla toplumdaki bireyler arasında hiçbir ayrım gözetmeksizin onları, ekonomik ve sosyal tüm haklarla donatmayı ve sahip oldukları bu hakları özgürce kullanabilmelerini hukuken güvence altına almakla kendini yükümlü gören bir anlayış içindedir (Ören, 2013:3). Bu bağlamda sosyal devlet anlayışı kısaca

toplum eksenli bir devlet anlayışıdır. Buna göre devlet, toplum için vardır. Sosyal devlet, yalnızca sosyal güvenlik, sağlık, eğitim gibi sosyal hizmetleri yürüten devlet demek değildir, buradaki sosyallik toplum eksenli olmak demektir (Beki, 2009:15).

Seyyar'a göre merkezi yönetimin görev alanını oluşturan sosyal devlet anlayışının yerel yönetimlerin politika ve hizmetleri üzerindeki etkisi söz konusudur. Çünkü sunulacak olan sosyal hizmetlerin hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için yerel yönetimlere görev ve sorumluluk verilmiştir. Öyle ki yerel yönetimler bireylerin sosyal ihtiyaçlarını belirlemede ve bu ihtiyaçların giderilmesinde merkezi yönetime göre daha elverişli bir konumdadır. Demir'in de bahsettiği gibi merkezi sosyal politikalar ile yerel sosyal politikalar arasındaki ayrıma bakıldığı zaman merkezi sosyal politikalar daha çok yasal çerçeveyi oluşturmaya yönelik iken; yerel sosyal politikalar merkezde belirlenen sosyal politikaların yerele uygun sosyo-ekonomik koşulları dikkate alarak hayata geçirmeye odaklanmaktadır (Maden, 2012:38).

Sosyal politikaların yerelde uygulayıcısı konumunda olan belediyeler artık klasik belediyeciliğin yanında sosyal belediyecilik anlayışı ile hizmet sunmaktadır. Türkiye'de sosyal belediyecilik kavramını tanıtan Akdoğan'ın ifadesine göre yerel yönetimlerin yürütücüleri konumunda olan belediyelere Avrupa Birliği uyum sürecinde "Sosyal Belediyecilik" misyonu yüklenmiş ve belediyelerin topluma dönük politikalarını geliştirmeleri beklenmiştir. Anayasamızda da yer alan sosyal devlet kavramının yereldeki tamamlayıcısı olarak sosyal belediyecilik, özellikle son yıllarda önemini arttırmıştır (Negiz ve Akman, 2013:55).

Sosyal belediyeciliğin genel işlevlerinin sonucu olarak sunulan sosyal hizmetlerin çeşitleri, yoğunluğu, kalite ve etkinliği belediyelerin büyüklüğüne, sahip oldukları kaynak ve nitelikli personel durumuna, hizmet sunulan toplumun gelişmişlik düzeyine, yapı ve özelliklerine göre değişmekle birlikte; genel olarak hizmetlerden yararlanan gruplara göre şekillenebilir. Bu gruplar genel olarak: "çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler ve son olarak yetişkinler -muhtaç ailelere yönelik" olarak ele alınmaktadır. Sosyal hizmet uygulamalarının odağında olan grupların ortak noktaları toplumun dezavantajlı kesimlerinden olmalarıdır. Bu dezavantajlı kesimlerin oluşturduğu gruplara ülkenin imkânları ölçüsünde onların onuruna yaraşır, çevreleri ile uyumlu bir hayat sürdürebilmeleri için sağlanan ayni veya nakdi yardımlar olarak sosyal hizmetler sunulur (Ateş, 2009:93).

Dezavantajlı gruplar içinde yer alan ve araştırmanın kapsamında bulunan genç bireylere merkezi yönetimin belirlediği hizmetlerle birlikte yerel yönetimlere de görev yüklenmiştir. Bu çerçevede Türkiye Cumhuriyeti'nde gençliğe yönelik hizmetlerin daha fazla öne çıkarılarak etkin ve yaygın şekilde yürütülmesi amacıyla 08/06/2011 tarihli ve 27958 Mükerrer Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 03/06/2011 tarihli ve 638 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulmuştur. Bakanlığın görev esasları şu şekildedir:

> "Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları tespit etmek, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkili katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve iş birliği sağlamak,…" (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013:18).

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın görev ve sorumluluklarından yola çıkılarak genç bireylere sunulacak olan hizmetler için ilgili kurum olarak nitelendirilen kurumlar yerelde belediyeler olduğu söylenebilir.

Gençliğin sosyalleştirilmesi sürecinde Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın merkezi bir duruşu bulunmaktadır. Belediyelerin ise yerel yönetimler ekseninde şehrin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel bağlamda politikalar geliştirmesi ile genç kitleye sunduğu sosyal hizmetler bulunmaktadır. Bu araştırmada Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin gençlere yönelik sunduğu hizmetlerin olumlu gençlik gelişimine etkilerinin neler olduğunun tespiti yapılmak istenmektedir.

Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin 2009 yılı Aralık ayında temeli atılan Genç Denizli Projesi sosyal belediyeciliğin sosyal hizmetler alanında genç bireylere sunduğu bir proje olarak dikkat çekmektedir. 'Denizli'de genç olmak ayrıcalıktır' sloganıyla yola çıkan Büyükşehir Belediyesi genç bireylerde 'Denizlili' olma bilincini ile aidiyet duygusunu oluşturmak istemiştir. Bu amaç doğrultusunda Genç Denizli Projesi ile gençlerin yararlanabileceği ücretsiz aktiviteler düzenlenmiştir. 2012 yılında ise değişime giden proje, bünyesine kulüpleri ekleyerek gençleri hem sosyal hayata dâhil etmek hem de eğitimlerine destek olmak amaçlı faaliyetler sunmuştur. Günümüzde halen devam etmekte olan Genç Denizli Kulübü'nün faaliyetleri de dikkate alındığında genç bireylere dönük çalışmalarının etkileri ve sonuçları olumlu gençlik gelişimi açısından çalışmaya değer bulunmuştur.

1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma, Türkiye'de var olan sosyal belediyecilik anlayışı bağlamında sunulan sosyal hizmetlerin, araştırma kapsamındaki genç bireylerde yarattığı olumlu gençlik gelişiminin etkilerini anlamaya yönelik bir araştırmadır.

Genç bireylerin toplumsal bir aktör olma yolunda fiziksel, bilişsel ve sosyal açıdan sağlıklı bir gelişim geçirebilmeleri için başta dezavantajlı gruplarda yer alan gençlere olmak üzere toplumdaki tüm gençlere ulaşmak gerekmektedir. Bunun için ise gençlerin gelişim süreçlerine uygun çeşitli proje ve programların sunulması çok önemlidir (Aykara ve Albayrak, 2016:78). Dolayısıyla bu kadar geniş bir alan içinde genç bireyleri hem bireysel hem de ortaklaşa bir şekilde daha farklı ve istikrarlı davranmaya cesaretlendirmenin yolları aranmalıdır (Avcı ve Afacan, 2016:4).

Genç bireylere sunulacak olan sosyal hizmetlerin, içlerinde bulundukları toplumsal koşullar dikkate alınarak oluşturulması, genç bireylerin gelişimsel süreçleri için oldukça önemlidir. Türkiye'de gençliğe yönelik politikaların ve programların paradigmasında gerçekleşen değişiklikler incelendiğinde (Aykara ve Albayrak, 2016:79) yerel yönetimlerin benimsemiş olduğu sosyal belediyecilik anlayışı, genç bireyler için sunulan hizmetlerin niteliğini değiştirdiği söylemek mümkündür.

Araştırma, genç bireylere yönelik sosyal belediyecilik anlayışı ile uzun süredir sunulmakta olan sosyal hizmetlerin, olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı ile benzer ya da farklı yönlerini ortaya koymak açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda yerel bir yönetim olan Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin, genç bireyler için hazırladığı Genç Denizli Kulüpleri'nde faaliyette bulunmuş genç bireylerin görüşleri dikkate alınmıştır.

Yapılan araştırma neticesinde elde edilen veriler ışığında sosyal belediyeciliği benimsemiş olan yerel yönetimlerin genç bireylere yönelik sunulacak olan projelerine ışık tutması amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin, Türkiye'de yeni sayılabilecek bir geçmişe sahip olan sosyal belediyecilik anlayışına sahip yerel yönetimlerin oluşturacağı projelere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çünkü genç bireylerin gelişimsel süreçlerinde edindikleri sosyal ve kültürel sermayelerin dâhil oldukları sosyal gruplarla şekillendiği görülmektedir. Bu çerçevede araştırma kapsamında cevap bulması gereken sorular şu şekildedir:

1) Genç bireylerin sosyal çevrelerine karşı sorumluluklarını yerine getirmelerinde, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyette bulunmalarının olumlu yönde etkileri nelerdir?
2) Genç bireylerin yetişkin rollerini (düzenli ve disiplinli) benimsemelerinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyette bulunmalarının olumlu yönde etkileri nelerdir?
3) Genç bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyette bulunmalarının kişisel başarılarındaki olumlu yönde etkileri nelerdir?
4) Genç bireylerin sosyal becerilerini geliştirmelerinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyette bulunmalarının olumlu yönde etkileri nelerdir?
5) Genç bireylerin olumlu değerlerini geliştirmelerinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyette bulunmalarının olumlu yönde etkileri nelerdir?

1.3.Araştırmanın Yöntemi

Araştırma olgubilim (fenomenoloji) deseni ile oluşturulmuştur. Olgubilim, günlük yaşantı içerisinde farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunamayan olgulara odaklanmaktadır. (Yıldırım ve Şimşek, 2011:72). Araştırma genç bireylerin günlük yaşamları içindeki davranışlarının etkileyenini anlamaya yoğunlaştığı için yapılan bu araştırmaya en uygun zeminin olgubilim olacağı düşünülmüştür.

Olgubilim deseni ile oluşturulan araştırmalarda görüşmecilerin araştırma kapsamında söz konusu fenomenleri tüm yönleriyle yaşamış bireylerden dikkatlice seçilmesi gerekmektedir (Creswell, 2016:83). Dolayısıyla bu araştırmada görüşmecilerin araştırmanın fenomenlerine cevap verebilecek uygunlukta olmaları için ölçüt örnekleme ile örneklem grubu oluşturulmuştur.

Olgubilim deseni ile hazırlanan araştırmalarda fenomenolojik sosyal bilimcilerin yaptığı gibi öğrenilen kültürel kavramlar askıya ya da parantez içerisine alındıktan sonra incelemeler yapılmaktadır (Wolf ve Wallace, 2012:350). Dolayısıyla bu çalışma da öğrenilmiş kültürel kavramlar parantez içine alınarak hareket edilmiştir.

Olgubilim deseni ile hazırlanan her araştırmada izlenmesi gereken aşamalar bulunmaktadır. Olgubilim deseni ile hazırlanan araştırmaların yürütülme safhasında uyulması gereken aşamalar şöyle ifade edilebilir (Creswell, 2016:81-82):

- Araştırmacı fenomenolojinin geniş felsefi varsayımlarını kabul ederek hareket eder.
- Araştırmacı, çalışmanın ilgili olduğu fenomenleri tespit eder.
- Tespit edilen fenomenlerin özellikleri detaylı bir şekilde incelenir ve belirtilir.
- Belirlenmiş ve özellikleri tespit edilmiş fenomenlerle ilgili deneyimleri olan bireylerden veriler toplanır.

Olgubilim deseni ile yapılan çalışmalarda dikkat edilmesi gereken bu aşamalar izlenirken "dünyanın nasıl göründüğünü tasvir etmek" asıl hedeftir (Wolf ve Wallace, 2012:351). Bu çalışma kapsamında da fenomenolojik bir araştırmada takip edilmesi gereken aşamalar uygulanmıştır. "Dünyanın nasıl göründüğünü tasvir etmek" anlayışı ile bu araştırma kapsamına uygun fenomenler belirlenmiştir. Buradan hareketle araştırmanın desenine uygun bir biçimde Slattery (2010:237)'in de ifade ettiği gibi görüşmecilerin içinde bulundukları ortamdan uzak durulmamış, hatta bizzat katılımda bulunulması fikrinden hareket edilmiştir. Bu bağlamda yapılan katılımlı gözlemler eşliğinde Genç Denizli Kulüpleri'nin bünyesinde bulunan tiyatro kulübünde yoğunluk tespit edilmiştir. Yapılan katılımlı gözlemler sayesinde saha çalışmasının sınırları çizilmiş ve araştırmanın örneklemine Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne gelen genç bireyler dâhil edilmiştir. Tiyatro kulübüne gelen genç bireylerden görüşmeci olacak olanların seçilmesi için ise yukarıda da bahsedildiği üzere araştırmanın fenomenlerine uygun olarak ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme yönteminde benimsenen temel anlayışa göre örnekleme yöntemi kullanılan araştırmalarda bir dizi ölçütün karşılanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011:112). Dolayısıyla bu çalışmada da ölçüt örneklemenin bu özelliğine istinaden alan olarak sınırlandırılmış olan Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne gelen genç bireylerin en az 2 yıl bu kulüpte faaliyette bulunmuş olmaları ölçütü belirlenmiştir. Kullanılan bir diğer ölçüt ise Türkiye'de resmi olarak belirlenen Ulusal Gençlik ve Spor Politikaları Belgesi (2013)'nde de belirtildiği üzere 14-29 yaş aralığıdır (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013:4).

Belirlenen ölçütler eşliğinde ve katılımcı gözlemler ile Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne gelen 18 görüşmeci tespit edilmiştir. 18 görüşmecinin 2'si 'genç yetişkin' kategorisinde bulunmaktadır. Bu görüşmecilerin dâhil edilmesinin sebebi Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne 'genç' yaş aralığında başlamış olmalarıdır. Ayrıca başladıkları

günden bugüne elde ettikleri deneyimler ve gözlemler araştırma için önemlidir. Geriye kalan 16 görüşmecinin 10'u Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne sadece kursiyer olarak gelen genç bireylerdir. Diğer 6 görüşmeci ise Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne kursiyer olarak başlamış, son 1-2 sene içerisinde Denizli Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosu'nun ya da Genç Denizli Kulüpleri'nin çalışanı haline gelmiş görüşmecilerden oluşmaktadır.

Belirlenen görüşmeciler ile tasarlanan olgubilim deseni çerçevesinde yarı yapılandırılmış görüşme formu ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Katılımcı gözlem tekniği ile genç bireylerin faaliyet gösterdikleri alana dâhil olunarak gözlemler gerçekleştirilmiştir. Görüşmecilerden elde edilen verilerin doğrulanması için güvene dayalı bir ortamın oluşmasına yönelik 15 ay düzenli bir şekilde katılımcı gözlem tekniği uygulanmıştır.

Görüşmeciler Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne gelen bireylerin kulüp içinde faaliyette bulundukları süreç içerisinde edindikleri deneyimlerin ortaya çıkarılması hedef alınmıştır. Bu hedefe yönelik elde edilen verilerin analizleri nitel veri analizleri özelliklerini taşımaktadır.

Verilerin analizi bölümünde yarı yapılandırılmış mülakatlardan ve katılımlı gözlemlerin sonucunda elde edilen veriler teorik alt yapıyla ilişkili olarak "Genç Bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde Edindikleri Dışsal Kazançlar" ve "Genç Bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde Edindikleri İçsel Kazançlar" şeklinde iki ana başlığa ayrılmıştır. Bu bağlamda genç bireylerin içsel ve dışsal kazançları teorik çerçeveye uygun olarak alt başlıklar şeklinde ele alınmıştır.

1.4.Araştırmanın Veri Toplama Teknikleri ve Aşamaları

Görüşmecilerin genç bireylerden oluşması nedeni ile güven oluşturmak amaçlı ve elde edilen verilerin doğrulanması için katılımcı gözlem yöntemi ile hareket edilmiştir. Ayrıca araştırmanın belirlenen alan ve sınırlılıkları çerçevesinde derinlemesine gözlem içinde yer alan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veriler elde edilmiştir.

Nitel araştırmaların birçoğunda olduğu gibi görüşme ve gözlem birlikte kullanılarak elde edilen verilerin teyit edilmesi sağlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011:182).

Araştırma da nitel bir özellik taşıdığı için görüşme ve gözlem yöntemleri bir arada kullanılarak sahadan veriler toplanmıştır.

Araştırmanın ilk adımında alan sınırlılığının oluşturulması için katılımcı gözlem uygulamıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi ile Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne en az 2 yıl gelmiş olan genç bireylerden oluşan bir örneklem meydana getirilmiştir. Bu çerçevede 18 genç birey tespit edilmiştir. Belirlenen görüşmeciler ile yapılacak olan yarı yapılandırılmış mülakatlar için Genç Denizli Tiyatro Kulübü faaliyetlerinde görevli olan kişilerle irtibata geçilmiş ve gerekli izinler alınmıştır.

Araştırmanın saha çalışmasında görüşmecilerin davranışlarındaki değişimleri objektif bir şekilde gözlemlemek için görüşmecilere, onlarla ortak amaç çerçevesinde beraber olunduğu ifade edilmiştir. Mülakatların gerçekleştirilmesi için ise görüşmecilerin hepsiyle birebir diyaloglar sayesinde telefon numaraları alınmış ve Genç Denizli Kulüpleri'ne ev sahipliği yapan Merzeci Değirmeni'nde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ortalama 1 saat civarında sürmüştür. Görüşmeler, yapılan katılımlı gözlemler sayesinde kolaylıkla yapılmıştır. Araştırmanın teorik zeminini oluşturan 40 gelişimsel kazanç çerçevesinde hazırlanan sorular, görüşmecilerin kulüp içerinde edindikleri deneyimlerle ilişkilendirilerek yöneltilmiştir. Kursiyer olarak başlamış daha sonra çalışan konumuna gelmiş genç bireylerin sorularında ise yönlendirmeler yapmak zorunda kalınmıştır. Çünkü kursiyer olarak dâhil oldukları faaliyetlerde yaşadıkları ile çalışan konumuna geldikten sonra karşılaştıkları durumlar arasında farklılıklar gözlemlenmiştir. Yönlendirmeler başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiş ve teorik çerçeveye uygun cevaplar alınmıştır. Görüşmelerin her biri görüşmecilerden alınan izinler neticesinde ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen ses kayıtları bilgisayar ortamında deşifre edilmiştir.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Genç Denizli Tiyatro Kulübü yaklaşık 10 yıldır faal olduğu için çok fazla genç bireye ev sahipliği yapmıştır. Dolayısıyla görüşmecilerin belirlenme aşaması zorlu olmuştur. Ancak katılımcı gözlem yapabilmenin avantajı ile hangi genç bireylerle görüşüleceği kısa sürede kararlaştırılmıştır.

Görüşmeciler genç bireylerden oluştuğu için güven ortamının yaratılması zorlu bir süreç olmuştur. 15 ay katılımcı gözlem yapma olanağı bulmak ve genç bireylerle aynı faaliyetlerde bulunmak büyük avantaj sağlamıştır. Böylece genç bireylerle aynı

faaliyet çerçevesinde görüşüldüğü için güven duygusu oluşturulmuştur. Aynı zamanda faaliyet dışında görüşülmediği için araştırmayı olumsuz etkileyecek duygusal bir bağ kurulmamıştır.

Görüşmecilerin çoğu öğrenci olduğu için mülakatların yapılacağı gün ve saatlerde aksaklıklar yaşanmıştır ancak iletişim kurmak konusunda sıkıntı yaşanmadığı için kolaylıkla çözüm bulunmuştur. Çalışan konumunda olan görüşmecilerle mülakatların gerçekleştirilmesinde zorlanılmıştır. İş yoğunluğu sebebiyle oldukça meşgul olan genç bireyler ile iş saatleri içerisinde ya da iş saatleri sonrasında mülakatlar gerçekleştirilebilmiştir.

Görüşmecilerle yapılan mülakatlar esnasında isimlerinin gizli kalacağına ve mülakat içerisinde ismini verdikleri kişilerin de isimlerinin gizleneceğine dair bilgilendirilmede bulunulmuştur. Çalışan konumunda bulunan görüşmecilerin Genç Denizli Kulüpleri'nde yaşadıkları deneyimleri aktarmaları noktasında tereddüde düşen görüşmeciler ile güven duygusu oluşturulduğu için çalışmada sorunsuz ilerleme kat edilmiştir.

1.6.Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması

Görüşmecilerle yapılan mülakatlardan elde edilen veriler ışığında açık kodlama yapılmıştır. Verilenin sınıflandırılması noktasında görüşme sorularının da çıkış noktasını oluşturan 40 gelişimsel kazanç tablosundan yararlanılarak iki tema oluşturulmuştur.

1) Genç Bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri Dışsal Kazançlar (destek, güven, sınırlar ve beklentiler, yapıcı zaman kullanımı)
2) Genç Bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri İçsel Kazançlar (öğrenmeye bağlılık, olumlu değerler, sosyal beceriler, olumlu kimlik)

Araştırma verileri değerlendirilirken araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturan olumlu gençlik gelişimi yaklaşımından yararlanılmıştır. Mülakat sorularının da çatısını oluşturan 40 gelişimsel kazanç tablosu araştırmanın hem sorularını hem de analiz sürecini oluşturmaktadır. 40 gelişimsel kazanç içerisinde bulunan kavramlar yukarıda belirtilen iki başlık içerisinde alt başlıklar şeklinde temalaştırılmıştır.

İlk temada "Genç Bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri Dışsal Kazançlar" başlığında dışsal kazançlar çerçevesinde bulunan kavramlara yönelik sorulan sorulardan elde edilen cevaplar analiz edilmiştir. Dışsal kazançlar içerisinde yer alan destek, güçlendirme, sınırlar ve beklentiler, yapıcı zaman kullanımı kavramlar ile yöneltilmiş sorulardan alınan cevaplar yine aynı kavramlar ile analiz edilmiştir. Bu tema içerisinde destek kavramıyla genç bireylerin dâhil oldukları sosyal gruplardan aldıkları destek dikkate alınmıştır. Araştırma çerçevesinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne gelmeleri konusunda çevrelerinden destekledikleri dair cevaplar incelenmiştir. Diğer bir alt başlık olan güçlendirme alt başlığında yer alan güvenlik kavramı hakkında yöneltilen sorulardan görüşmecilerin ve ailelerinin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde gördükleri ortam üzerinden güvenirlilik değerlendirmesi yapılmıştır. Güçlendirme başlığında yer alan diğer üç kavram olan toplum gençliğe değer verir, kaynak olarak gençlik ve diğerlerine hizmet bir arada tutularak sorular yönlendirilmiş ve alınan cevaplar sadece kursiyer olarak gelenler ile çalışan konumunda olanlar arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Bu yüzden çalışan konumunda olanlar ve kursiyer olanlar arasında ayrım dikkate alınarak analizler gerçekleştirilmiştir. Dışsal kazançların üçüncü başlığını oluşturan diğer bir tema ise sınır ve beklentiler kavramından oluşmaktadır. Bu kavram ile görüşmecilerin içlerinde bulundukları sosyal gruplara karşı sorumluluklarının farkındalığı üzerinde durulmuştur. Gelen cevaplar ışığında kursiyer olanlar ile çalışan konumunda olanlar arasında farklılıklar ayrı değerlendirilmiştir. Sınır ve beklentiler içerisinde yer alan olumlu akran etkisine verilen cevaplar içsel kazançlar içerisinde bulunan sosyal becerilerdeki direnme becerileri ve barışçıl çatışma çözümleri ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla olumlu akran etkisi içsel kazançlar başlığında ayrıca değerlendirilmiştir. Dışsal kazançların son başlığında yapıcı zaman kullanımı kavramı bulunmaktadır. Yapıcı zaman kullanımı içerisinde yaratıcı aktivite, gençlik programları, dini topluluk ve evde zaman kavramları yer almaktadır. Görüşmecilerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne gelmiş olmaları nedeniyle yaratıcı aktivite ve gençlik programlarının cevapları doğrudan alınmıştır. Bu yüzden görüşmecilerin evde zaman çerçevesinde aileleriyle zaman geçirmek için neler yaptıklarının cevapları değerlendirilmiştir. Kursiyerlerden ve çalışan konumunda olan görüşmecilerden alınan cevapların farklı olması sonucu iki farklı değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca verilen cevapların içeriğinden kaynaklı içsel kazançlarla ilişkisi tespit edilmiştir ve içsel kazançlarla birlikte bir daha değerlendirilmiştir.

Alan araştırmasının ikinci temasını oluşturan "Genç Bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri İçsel Kazançlar" başlığında içsel kazançlar çerçevesinde bulunan kavramlara yönelik sorulan sorulardan elde edilen cevaplar analiz edilmiştir. 40 gelişimsel kazanç çerçevesinin ikinci basamağını oluşturan içsel kazançlar kendi içerisinde dörde ayrılmaktadır; öğrenmeye bağlılık, olumlu değerler, sosyal beceriler ve olumlu kimlik. Bu kavramlar görüşmecilerden elde edilen verilerin temalarını oluşturmaktadır. Ayrıca bu kavramlar da dışsal kazançlarda olduğu gibi kendi içerisinde ayrı kavramlara sahiptir. İlk olarak öğrenmeye bağlılık başlığında görüşmecilerin alt başlıklarda bulunan kavramlara ilişkin cevapları tespit edilmiştir. Öğrenmeye bağlılık alt başlığı içerisinde başarı motivasyonu, okula katılım, ev ödevleri, okula bağlılık ve zevk için okumak yer almaktadır. Bu kavramlardan yola çıkarak görüşmecilerin verdiği cevapların dışsal kazançlarla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Olumlu değerler başlığında duyarlılık, eşitlik ve sosyal adalet, bütünlük, dürüstlük, sorumluluk ve sınırlama alt başlıkları yer almaktadır. Görüşmecilerden elde edilen veriler olumlu değerler alt başlığında yer alan kavramların birbiriyle ilişkili olduğu gibi içsel kazançlar içinde bulunan, sosyal beceriler alt başlığında yer alan direnme becerileri ve barışçıl çatışma çözümü kavramlarıyla alt ilişkili olduğu görülmüştür. Olumlu değerler içerisinde yer alan sınırlama kavramı genç bireylerin kötü alışkanlıklara olan bakış açılarını ve Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nün bu konudaki işlevi değerlendirilmiştir. İçsel kazançların dışsal kazançlarla ilişkili olduğunu gösteren diğer bir alt başlık ise sosyal becerilerdir. Bu alt başlık içerisinde planlama ve karar verme, kişilerarası beceriler, kültürel beceriler, direnme becerileri ve barışçıl çatışma çözümü yer almaktadır. Genç bireylerden sosyal becerilere ilişkin alınan cevapların dışsal kazançlarda yer alan sınır ve beklentiler ile yapıcı zaman kullanımı alt başlıklarıyla olan ilişkisi tespit edilmiştir. Genç bireylerin içlerinde bulundukları sosyal gruplarda geliştirdikleri ilişkilerin, sosyal becerilerinin gelişmesinde anahtar görevi üstlendiği söylenebilir. Genç bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü çatısında elde ettikleri sosyal becerilerin dâhil oldukları diğer sosyal gruplarda da çözüm üretmelerinde yardımcı olduğu görülmüştür. Dolayısıyla içsel kazançlarda yer alan sosyal becerilerin dışsal kazançlarda yer alan sınır ve beklentilerin gerçekleştirilmesinde etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca dışsal kazançlarda yer alan olumlu akran etkisinin tam tersini ifade eden akran zorbalığına direnme becerileri ve barışçıl çatışma çözümü kavramlarıyla ilişkisi değerlendirilmiştir. Planlama ve karar alma hakkında genç bireylerden alınan cevaplar, kursiyer olarak gelenler ile çalışan konumunda olanlar arasında fark olduğu

dikkat çekmiştir. 40 gelişimsel kazancın ve içsel kazançların son başlığı olan olumlu kimlik başlığında kişisel güç, öz saygı, belirli bir amacı olma ve kişisel geleceği hakkında olumlu bakış kavramları yer almaktadır. Olumlu kimlikte yer alan her kavram genç bireylerin içsel ve dışsal kazanımlarının gerçekleşmesini özetler niteliktedir. Mülakatlar sonucu görüşmecilerden alınan cevaplar, genç bireylerin elde ettikleri deneyimler ve prensipler sayesinde geleceklerine dair olumlu bir bakış açısı geliştirdiğine dair içeriklerden oluşmaktadır. Dolayısıyla elde edilen verilerin değerlendirilmesi tümevarımsal izler taşımaktadır.

Görüşme verileri olumlu gençlik gelişimi içerisinde yer alan 40 gelişimsel kazanç çerçevesinde değerlendirilerek iki ana başlık ve 40 gelişimsel kazanç içerisinde yer alan alt başlıklarda değerlendirilmiştir. Veri analizi yaparken hiçbir nitel veri analizi programından yararlanılmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1. Araştırmanın Kavramsal Çerçevesi

Bu bölümde araştırmanın gidişatında yardımcı olacağı düşünülen kavramların tanımlarına yer verilmiştir. Araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturan bu kavramlar 'genç, gençlik, gençlik dönemi ve sosyalleşme' olarak belirlenmiştir. Sosyal bilimler literatüründe olduğu kadar Türkiye gençlik politikalarında da yer verilen bu kavramlar araştırmanın teorik zeminiyle de ilişkilidir. Ayrıca bu kavramlar araştırmanın saha çalışması ile ilgili olması bakımından önem arz etmektedir.

2.1. 1. Genç, Gençlik ve Gençlik Dönemi Kavramları

Kavramların tanımlarıyla hareket etmek bir araştırma problemini incelemek için atılması gereken adımlardan bir tanesidir. Bu araştırmanın konusunu oluşturan temel kavramlardan biri olan "gençlik" kavramıdır. Gündelik hayatta ve sosyal bilimler alanlarında sıkça dile getirilen bir kavram olmasına rağmen "gençlik" üzerinde detaylı bir kavramsal tanımlamanın yapılmadığı görülmektedir. Literatüre bakıldığında son yıllarda gençlik hakkında birçok akademik çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Ancak gençlik hakkında yapılan bu çalışmalar içinde gençlik, çoğunlukla toplumsal bir sorun olarak ya da toplumsal beklentilerin yüklendiği bir sosyal grup olarak konumlandırıldığı dikkat çekmektedir. Yapılan bu araştırmada ise her iki bakış açısı da değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda günümüz yerel yönetimlerin benimsenmiş olduğu sosyal belediyecilik anlayışı ile genç bireylere sunulan hizmetlerin olumlu gençlik gelişimlerine etkileri gözlemlenmiştir.

"Genç" sözcüğünün etimolojik kökenine bakıldığında 'yaşı ilerlemiş olan' şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Genç sözcüğünün, Eski Türkçe'den başlayarak 'kenç' olarak kullanıldığı görülmüştür. Orta Türkçede de *kenç* 'çocuk' olarak geçmektedir (Eren, 1999:153). Eski uygarca kaynaklar da ise, *kenç;* çocuk, yavru, her hayvanın küçüğü olarak verilmiştir (Nişanyan, 2007:175).

Genç sözcüğü, 'ergen' veya 'adölesan' kavramlarıyla aynı yaş grubunu ifade etmektedir ancak sosyolojik bağlamda anlamsal farklılığa düşmektedirler. Ergenlik

(adolescence), bireyin gelişim sürecindeki fizyolojik ve psikolojik değişmelerin başladığı dönemi ifade etmektedir (Gökçe, 1984:22). Ergen ve adölesan daha çok psikolojik ve biyolojik anlamda çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemini ifade ederken genç sözcüğü ise herkes için farklı anlamlar ifade etmektedir (Özbay ve Öztürk, 1992:11-12).

Gençlik araştırmalarında 'genç' yerine çoğu zaman 'ergen' kelimesi kullanıldığı görülmektedir. Ancak ergenlik "bireyin bedeninde, hormonal, cinsel, sosyal, duygusal, kişisel ve zihinsel değişme ve gelişmelerin olduğu, buluğla başlayan ve bedence büyümenin sona ermesi ile sonlandığı düşünülen özel bir evredir. Gençlik ise ergenliği de kapsayan ve üst yaş sınırının daha geniş olduğu bir çağdır. Gençlik deyiminin "ergenlik" yerine kullanılması yanlış olmaz. Ancak ergenlik derken büyüme ve gelişmenin olduğu özel bir çağ kastedilmektedir" (Kulaksızoğlu, 2000:34).

Gençlik dönemi için kesin yaş sınırlarının belirlenmesi ne kadar olanaksız olsa da, ülkeler ve kuruluşlar genç bireylerin haklarının ve temsiliyetlerinin karşılanması için gençlik döneminin yaş aralıklarının sınırlarını belirlemeye çalışmışlardır. Nüfusbilim Derneği (UNFPA, 2016:2)'nin raporuna göre Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Birleşmiş Milletler (BM) gibi uluslararası kuruluşlar gençlik dönemini 15-24 yaş grubu olarak belirlemişlerdir. UNESCO ise genç bireylerin değişen ve heterojen bir grup olduğunu ve genç olma tecrübesinin ülkeden ülkeye fark ettiğini söylemektedir. Türkiye'de ise Ulusal Gençlik ve Spor Politikaları Belgesi'nde (2013) belirtildiği üzere hedef alınan genç yaş grubu 14-29 yaş aralığındadır (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013:4). Ancak genç bireyler hakkında sunulan istatistiki verilerin 15-24 yaş aralığında verildiği görülmektedir (TÜİK,2017). Araştırma kapsamında Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın belirttiği yaş aralığı dikkate alınarak hareket edilmiştir.

Bilim dünyasında genç kavramına dair çeşitli tanımlamalar söz konusu olsa da tek bir tanımda uzlaşım söz konusu değildir. Yapılan tanımlamalar ise sosyolojik, psikolojik ve biyolojik anlamda birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Bu yüzden ortak bir tanımdan söz etmek mümkün değildir (Baş, 2016:21).

Sosyoloji sözlüğünde, gençlik şöyle tanımlanmıştır: "Genç (youth) sosyolojide, biyolojik bakımdan genç olma durumunu yansıtmaktan ziyade, atfedilmiş bir statü ya da toplumsal düzeyde kurgulanmış bir adlandırma olarak düşünülen bir terimdir. Gençlik terimi üç şekilde kullanılır: birincisi, çok genel bir bakış açısıyla yaşam çevrimindeki

bebekliğin ilk dönemlerinden yetişkinliğin eşiğindeki gençliğe kadar olan evreleri kapsar. İkincisi; "teenager" denilen on-yirmi yaş arasındaki gençlikle ve yetişkinliğe geçişle ilgili kuram ve araştırmaları göstermek üzere hiç tatmin edici bir terim olmayan 'ergenliğe' karşı tercih edilen bir kavram olarak belirir. Üçüncü olarak da şimdilerde daha az kullanılan endüstriyel kent toplumunda yetişmenin getirdiği iddia edilen duygusal ve toplumsal sorunları anlatmak için kullanılır" (Marshall, 1999:264).

Gençlik dönemi, insan hayatının biyolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutunda bedensel, ruhsal ve sosyal gelişmenin ve benliğin keşfedilerek kişiliğin oluşmasında önemli bir süreçtir. Bireyin gelişiminde biyolojik, psikolojik ve sosyolojik etmenlerin hepsi bir arada değişip gelişmediği için gençliğin tek bir faktöre dayanarak tanımının yapılması yanlış olur (Bayhan, 1995:141). Gençlik insan yaşamında bağımlı çocuklukla bağımsız ve sorumlu yetişkinlik arasında yer alan, yalnızca psiko-biyolojik bağlamda gelişme ve yaşama hazırlık dönemi değildir. Ergenlik ile başlayan bedensel, cinsel ve ruhsal olgunluğa işaret eden gençlik sosyo-tarihsel kategorilerin içinde bir aşama olarak yerini almaktadır (Stoletov, 1977:29, Yörükoğlu, 1985:3).

Hayat boyunca her insanın çocukluktan yetişkinliğe doğru adım atarken kendine has meseleler yaşadığı sürece gençlik dönemi denir (Görgün Baran, 2017:320). Gençlik bir sonraki kuşak olma yolunda ilerlerken, yetişkinliğe dair öğrenilecek olan davranış biçimleri genç bireylerin içinde bulundukları toplumsal ve sınıfsal yapıların özelliklerine göre şekillenmektedir. Gençlik, toplumun izlerini taşımakla beraber, toplumun sorunlarından etkilenen ve toplumsal gelişmeye dâhil olan hem biyolojik, hem toplumsal, hem siyasal, hem de kültürel bir kategoridir (Gürses ve Gürses, 1997:48, Kentel, 2002:136, Lüküslü, 2015:196).

2.1.2. Sosyalleşme ve Gençlik

Bireyin içinde yaşadığı toplumun dışında olan diğer insanlarla girdiği ilişkiler sonucu topluluk biçimleri oluşur. Meydana gelen topluluk biçimleri sayesinde ve tüm bireylerin toplamı 'toplum'u oluşturmaktadır. (Simmel, 2009:134). Toplumların da devamlılığı için sosyalleşmenin olması gerekmektedir. Sosyalleşme (socialization) ise bireylerin içinde bulundukları toplumun norm ve değerlerini içselleştirdikleri ve bireylerin toplumsal rollerini öğrenerek toplumun üyeleri haline gelmeye başladıkları bir süreçtir (Marshall,1999:760).

Çelebi (1985:103)'ye göre sosyalleşme ise "bireyin içinde yaşadığı toplumun sosyal ve kültürel değerlerini, normlarını, geleneklerini ve bunlara somutluk kazandırmasını sağlayan araçlar ile bu araçları kullanma tarzlarını öğrenmesi sürecidir".

Sosyalleşme birçok kaynakta toplumsallaşma olarak da ifade edilmektedir. Sosyalleşme kavramının İngilizce kullanımı Türkçeleştirilerek "sosyalizasyon" olarak da literatürde kabul görmüştür. Aynı anlama gelen toplumsallaşma ve sosyalleşme İçli (2002:91)'ye göre "bireyin toplumun kurallarını, değerlerini tutum ve davranışlarını, uygulamalarını öğrenmesi, öğrendiklerine uygun davranması ve böylece toplum içinde kişilik, benlik kazanması sürecidir."

Sosyalleşme tek yönlü olmayan, bireylerin tüm hayatları boyunca karşılıklı etkileşim ritüelleri ile devam eden, toplumsal davranış kalıplarının kabul edildiği ve uygulandığı hayat boyu devam eden bir süreçtir (Marshall,1999:760-761, İçli, 2002:91). Sosyalleşme "bir kişi ile diğer kişi ya da kişilerarasında gerçekleşen ve sonunda toplumsal davranış örneklerinin kabulünü ve uygulanmasını sağlayan bir karşılıklı etkileşim sürecidir. Sosyalleşme süreci, doğuştan başlayarak tüm yaşam boyunca süren uzun bir dönemi kapsar. Bu süreç aracılığıyla birey, bir kişilik kazanmaktadır. Başka bir deyişle sosyalleşme, belirli bir toplumun davranış kalıplarım kişiliğine mal ederek o topluma ait bir birey durumuna gelişi olayıdır" (Tezcan, 1996:36-37).

Fichter'e göre sosyalleşme birey ve toplum arasında karşılıklı etkileşime dayalı olmasından dolayı iki farklı açıdan değerlendirilmektedir. Birincisi öznel bakımdan sosyalleşme ikicisi ise nesnel bakımdan sosyalleşmedir:

> "a. Öznel bakımdan sosyalleşme: bireyin çevresindeki kişilere uyarlanması sırasında bireyde cereyan eden bir öğrenme sürecidir. Kişi içinde yaşadığı toplumun alışkanlıklarını alır. Çocukluktan başlayarak adım adım "toplumca kırılmış" bir hale gelir.
>
> b. Nesnel bakımdan sosyalleşme: toplumun kültürünün bir kuşaktan diğerine geçirildiği ve bireyin, örgütlenmiş sosyal yaşamın kabul edilmiş ve onaylanmış yollarına uyarlandığı bir süreçtir. Nesnel sosyalleşmenin işlevi belirli bir toplumun sahip olduğu "yaşam deseni"ni, değeri ve hedefleri bireyin yavaş yavaş benimsemesi için özellikle de bireylerin toplumda yerine getirmek zorunda oldukları sosyal rolleri öğrenmeleri için bireylerin gereksindiği hüner ve kuralları geliştirmektedir" (Fichter, 1990:21).

Simmel toplumun, bireyler arasındaki karşılıklı etkileşimlerin yeterli sıklıkta ve yoğunlukta gerçekleşmesi sonucu ortaya çıktığını ileri sürmüştür. Dolayısıyla

sosyalleşme de etkileşim süreçlerinin biçimleriyle ilgilenmiştir (Tatlıcan, 2011:92). Sosyalleşme süreçlerinin gerçekleştiği ortam ve koşulların temel özellikleri, sosyalleşme özelliklerinin anlaşılmasında yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda bireylerin sosyalleşmesini sağlayan toplumsal unsurlar aile kurumu, akran grubu, eğitim kurumu ve kitle iletişim araçları olarak sıralanabilir (Poyraz vd., 2003:9).

Sosyalleşmenin gerçekleştiği ilk kurum, bireyin dünyaya geldiği ilk yer olan aile kurumudur. Birey ailesinin ait olduğu toplumun kültürel ve sosyal kodlarını öğrenmektedir. Birey çocukluktan ergenliğe geçene kadar sosyalleşme sürecini çoğunlukla aile içinde yaşamaktadır. Sosyalleşmenin gerçekleştiği diğer bir kurum ise eğitim kurumudur. Birey eğitim hayatına başladığı gibi ailenin aksine resmi ve örgütlü sosyalleşmenin olduğu bir yerdir. Dolayısıyla eğitim kurumunun, bireyin toplum yaşamına katılmasında bilgi ve becerilerin öğretildiği bir kurum olduğu söylenebilir (İçli, 2002:95, Bayhan, 2018:6). Arkadaş grupları ise bireyin içinde bulunduğu yaş grubuna uygun davranışların, amaçların ölçülerin benimsetilmesinde önemli bir rol oynar. Son olarak kitle iletişim araçları, bireylerin dünyaya dair bakış açılarını, tutum ve davranışlarını etkileyen önemli bir toplumsal unsur halindedir (İçli, 2002:96).

Birey dünyaya gelmeden önce de toplumsal hayat devam etmektedir. Dolayısıyla dünyaya gelişinden itibaren birey sosyalleşmeye başlar ve hayatı boyunca devam eder (Şahan, 2007:14). Ömür boyu devam eden sosyalleşme sürecinde birey en fazla gençlik döneminde toplumsal rol ve davranış kalıplarının öğrenilmesi ile meşgul olur. Çünkü kuşaktan kuşağa geçmesi gerek kültürün bir sonraki nesile aktarılmasında yetişkin rollerini öğrenmek zorunda olanlar genç bireylerdir.

Gençlik döneminde sosyalleşme kimlik ve kişilik arayışının olduğu en yoğun dönem olarak adlandırılmaktadır (Poyraz vd., 2003:10). Bu dönemde genç bireylerin topluma katılımları ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel biçimlerde gerçekleşir. Bunlara ek olarak küreselleşen dünyada yeni bir katılım şekli olarak artık e- katılım biçimi de görülmektedir. Gençlerin sosyalleşme sürecinde bahsedilen katılım biçimlerinin inşa edildiği toplumsal yapı, bireyin ve toplumun kültürünü ve yaşam şeklini etkilemektedir (Bayhan, 2018:6).

Sosyalleşmenin gerçekleştiği aile kurumu, eğitim kurumu, arkadaş grubu ve kitle iletişim araçları, gençlik dönemi içinde bulunan bireyler için de oldukça önemlidir (Karaküçük, 2008:47). Özellikle genç bireylerin sosyalleşme sürecinde toplum içindeki

statüsünü belirleyen en temel kurum aile olarak ifade edilmektedir. Genç bireyler aile kurumu sayesinde toplumun norm ve değerlerini barındıran alışkanlık ve tutumları öğrenirken aynı zamanda toplumsal cinsiyet rol kalıplarını da öğrenmektedir (Erdoğan, 2016:148). Bu bağlamda aile kurumunun, genç bireylerin sosyalleşmesinde büyük bir etkisi olduğu söylenebilir.

Genç bireylerin sosyalleşmelerinde sadece belirtilen sosyalleşme araçlarının etkileri değil aynı zamanda devletin de sosyalleşme biçimleri üretme konusunda çalışmaları bulunmaktadır. Literatürde bireylerin iş saatleri dışında bulunan saatleri 'boş zamanlarını değerlendirme' biçimleri olarak adlandırılmaktadır. Ancak genç bireyler için okul dışı saatler 'boş zamanlarını değerlendirme' olarak ifade edilir. Boş zamanın değerlendirilmesinde üç önemli fonksiyon bulunmaktadır: dinlenme, eğlenme ve kendini geliştirmedir (Karaküçük, 2008:47).

Genç bireylerin boş zamanlarının değerlendirilmesi (serbest zaman) adına Türkiye'de geçmişten bugüne birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Genç bireylerin boş zamanlarının değerlendirilmesi gerekliliğinden yola çıkılarak, sosyalleşme süreçlerini etkileyen bir müdürlük kurulmuştur. 1969 yılında kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde genç bireylerin serbest zaman etkinliklerini düzenlemek, ihtiyaçlarını tespit etmek ve genç bireyler için ileriye dönük bir planlama yapmak amacıyla "Boş Zamanları Değerlendirme Genel Müdürlüğü" kurulmuştur. (Gökmen vd., 1985:16).

Genç bireylerin boş zamanlarını değerlendirmeleri hususunun, resmi kurumlar tarafından da önemsendiği görülmektedir. Merkezi ve yerel yönetimler genç bireylere sadece okul içinde verilen örgün eğitimin yeterli gelmediğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda genç bireylerin davranışlarının arka planında yatan gerçeklik tespit edilerek oluşturulan gençlik programlarıyla genç bireylerin boş zamanlarını nitelikli geçirmeleri amaçlanmıştır. Merkezi ve yerel yönetim kapsamında oluşturulan etkinlikler, genç bireylerin toplum yararında faaliyet göstermelerini, kötü alışkanlıklardan uzak durmalarını ve yeteneklerini geliştirmelerini sağlamaya yönelik özellikler taşımaktadır (Güçlü, 2013:160-167).

Genç bireylerin olumlu kişilik geliştirmelerinde boş zamanlarının değerlendirilmesi için oluşturulan etkinliklerin türü, bu etkinliklere katılım şekilleri ve genç bireylerin ayırdığı süre önemli faktörlerdir. Etkinliklerin özellikleri genç bireylerin kendilerini ifade edebilmelerine olanak sağlaması, yeteneklerini ortaya çıkarmalarını ve

geliştirmeleri sağlaması, yaratıcı düşünme güçlerini arttırması ve daha sağlıklı bir hayata ulaşmalarını sağlaması bakımından oldukça önemlidir. Genç bireylerin boş zamanlarının yani okul dışı saatlerinin bu özelliklere sahip etkinliklerle değerlendirilmesi, genç bireylerin beden ve ruh sağlıklarına faydalı olacağı gibi daha üretken ve başarılı olmalarına da imkân sağlanmış olmaktadır (Gökmen vd., 1985:14-24).

Toplumdaki her birey için büyük önem arz eden sosyalleşme toplumun devamlılığı için de esastır. Toplumlar farklı kurum ve mekanizmalar aracılığıyla genç bireylerin kültür öğelerini nasıl kavrayacaklarını öğretmeye çalışmaktadır. Bu öğretim süreci sosyalleştirmenin ve kültürleşmenin çok önemli bir bölümüdür (Rızatepe, 2014:544). Dolayısıyla toplumların devamlılığı konusunda genç bireylerin yeri büyük bir önem taşımaktadır. Öyle ki genç bireyler sosyalleşme sürecinde öğrendikleri toplumsal davranış kalıplarını sadece kişisel hayatları için öğrenmezler. Genç bireyler birer özne olarak öğrendikleri toplumsal davranış kalıplarıyla bir sonraki kuşağa 'ne'yi 'nasıl' öğreteceklerini de öğrenmiş olurlar. Bu bağlamda genç bireylerin sosyalleşme süreçlerinde içlerinde bulundukları unsurlar (aile kurumu, eğitim kurumu, arkadaş grubu ve kitle iletişim araçları) dışında başka araçlara da ihtiyaçları olduğu ifade edilebilir. Bu ihtiyacın giderilmesi için Türkiye'de genç bireylerin boş zaman değerlendirilmesi yönünde merkezi ve yerel yönetimde bulunan kurumlar tarafından gençlik programları oluşturduğu görülmektedir.

2.2. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Araştırmanın kuramsal çerçevesinde ilk olarak genç bireyleri konu alan sosyal bilimlerde oluşturulmuş yaklaşımlara değinilmiştir. Araştırmanın sosyolojik kuramlarında çatışmacı, yapısal fonksiyonalist, sembolik etkileşimcilik ve güncel yaklaşımlardan bahsedilmiştir. Ayrıca kuramsal çerçevenin son basamağını ve araştırmanın teorik zeminini oluşturan olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı üzerinde durulmuştur.

2.2.1. Gençlik Teorileri

Gençlik hakkında 1800'lü yıllara kadar bilimsel bir araştırma yapılmamıştır. Yapılan ilk çalışmalar da tıp alanında olmuştur. Gençliğin psikolojisi ve sosyal durumu hakkında bugünkü teorilerin temellerinin atıldığı düşünceler M.Ö. 4. yüzyıl düşünürlerince ortaya atılmıştır. Gençlik ile ilgili bilimsel teorilerin alt yapısı biyolojik

ve sosyal yapı etkileşimleri çerçevesinde tartışmalarla şekillenmiştir. Bu bağlamda insan doğası ve gelişimi üzerinde yoğunlaşmış olan Plato, Aristo, J.J. Rousseau, John Locke, Thomas Hobbes gibi filozofların ifadelerine rastlanmaktadır (Burcu, 1997:27, Yörükan, 2013:33).

Genç bireyler hakkında bilimsel metodu kullanarak ilk çalışmalar yapan ve psikolojiye 'ergenlik dönemi' kavramını kazandırmış olan ünlü bilim insanı G. Stanley Hall olarak bilinmektedir. Hall'un inceleme alanını Darwin'in evrim teorisinden etkilenerek çocukluk ile ergenlik arasında bulunan dönem oluşturmaktadır. Hall'den önce Darwin'in evrim teorisinden etkilenerek doğum öncesi gelişime uyarlayan Ernst Haeckel bulunmaktadır. Hall de Haeckel'den etkilenerek bu görüşü ergenlik dönemine uyarlamaya çalışmıştır. Hall, ergenliği evrim sürecindeki bireyin ilkellikten uygarlığa geçtiği bir dönem olarak ifade etmektedir. Dolayısıyla ergenlik dönemi, çocukluktan yetişkinlik dönemine geçilen önemli bir dönem olarak görülmüştür (Kulaksızoğlu, 2000:19).

Stanley Hall'in yapmış olduğu gençlik çalışmaları fizyoloji, antropoloji ve deneysel psikoloji alanlarına katkılar sağlamıştır. Yaptığı çalışmalar neticesinde genç bireylerin davranışlarının bilimsel temellerini atmıştır (Fleming, 2005:35).

Şemin, sosyolojik bağlamda genç bireylerle ilgili ilk çalışmanın Amerikan Sosyoloji Derneği'nin hazırlamış olduğu gençlik konulu çalışma taslağı olduğunu ifade etmiştir (Burcu, 1997:31). Gençlik araştırmalarının konu alanı, 1950'lerde dikkat çeken genç nüfusunun artışı ve buna bağlı olarak okula kayıt olan öğrenci artışı ile ilgilidir. 1960'lara gelindiğinde artan genç nüfusa bağlı olarak, genç bireylerin nasıl yetiştirildiği ya da büyüdüğü hakkında birçok araştırma yapılmıştır. Gencin, toplumsal birey olduğu kabul edilerek toplum içindeki eylemleri dikkate alınmış ve yabancılaşma, politik öğrenci eylemleri ve genç suçluluğu hakkında çalışmalar üretilmiştir. 1970'lerde ise kolejlerde eğitim alan gençler hakkında çalışılmış, 1980'lerde de genç bireyler çok yönlü bir şekilde incelenmiştir. Bu bağlamda gençlik konusunda yapılan araştırmalarda birçok yaklaşım görülmektedir. Bu yaklaşımlar, biyolojik, kültürler arası, tarihsel, psikolojik, sosyal psikolojik ve sosyolojik yaklaşımlardır (Burcu, 1998:109-113). Sosyolojik yaklaşımlar da kendi içerisinde çatışmacı, yapısal fonksiyonalist ve sembolik etkileşimcilik olarak üçe ayrılmaktadır. Ayrıca günümüzde çağdaş sosyologlar tarafından gençliğe dair farklı sosyolojik yaklaşımlar sunulmaktadır. Güncel

yaklaşımlar başlığında yer alan “kaynak olarak gençlik” bakış açısı, araştırmanın teorik zeminini oluşturan olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı ile ilişkilidir.

2.2.1.1. Biyolojik Yaklaşım

Biyolojik yaklaşımın benimsendiği çalışmalarda fizyolojik değişimlerinin genç bireyler üzerindeki etkisi mercek altına alınır. Dolayısıyla biyolojik yaklaşımı benimsemiş çalışmalarda genç bireylerin çoğunlukla ‘ergen’ veya ‘adölesan’ olarak ifade edildiği görülmektedir.

Biyolojik kuramlar, ergenlik ile beraber fizyolojik değişim içerisine giren genç bireyleri cinsel ve fiziksel olgunlaşma çerçevesinde incelemektedirler (Görgün Baran, 2013:12). Çünkü bireyi biyolojik yapısı ve içinde bulunduğu fiziksel koşullar, bireyin benliğini ve davranışlarını doğrudan etkilemektedir (Bilton, 2009:14).

Biyolojik yaklaşımda bedensel büyümenin ve gelişimin, bireylerin kişiliğine önemli bir etkisi olduğu görüşü hâkimdir. Bireyin bedensel yapısı karmaşık bir sistem olduğu için yaşamını devam ettirmesinde gerçekleştireceği tüm işlevler ve davranışlar için bireyin bedeni önemli bir konumdadır. Dolayısıyla bedensel büyüme ve gelişme bireyin gelişmesini doğrudan etkilemektedir. Bireyin kişiliği de bedenin geçirdiği bedensel gelişim süreçleriyle oluşmaktadır (Bilgin, 2007:57). Bu bağlamda genç bireylerin biyolojik büyüme ve gelişim süreçlerinde gerçekleşen değişimlerin, genç bireylerin kişiliklerini ve davranışlarını etkilediği söylenebilir.

Biyolojik yaklaşıma göre ergenlik adı verilen yaşam dönemi, fiziksel olgunlaşmanın başladığı ve süreç olarak devam ettiği bir dönemdir. Ergenlik dönemine giren bireyde ayırt edici cinsel olgunlaşmanın yanında gözle görünmeyen birçok biyokimyasal değişikliği de beraberinde getirir. Biyolojik yaklaşıma göre, bu süreçte ortaya çıkan psikolojik ve sosyal değişimlerin anlamlandırılması kültürden kültüre farklılık göstermektedir (Özbay ve Öztürk, 1995:24, Burcu, 1998:109).

2.2.1.2. Kültürler Arası Yaklaşım

Kültürler arası yaklaşımda her bireyin toplumsal birer varlık olma süreci, içinde yaşadığı toplumun sahip olduğu kültürel norm ve değerler ışığında gerçekleştiği fikrinden hareket edilerek açıklanmaktadır. Fleming (2005:69-70) genç bireylerin davranışlarının uzun yıllardır var olan ve devam etmekte olan kültürel ilişkiler etrafında şekillendiğini ifade etmektedir. Kültürler arası yaklaşımda da her toplumun genç bireylere karşı farklı bakış açısına sahip olduğu görüşü kabul edilmektedir (Burcu,

1998:110). Buna göre toplumların gençliğe dair oluşturdukları bakış açılarının arka planında toplumsal sistemlerin sahip olduğu kültürel norm ve değerlerin olduğu söylenebilir.

Genç bireyler içlerinde bulundukları toplumların kültürel norm ve değerleri çerçevesinde kültürlenme ve kültürleşme süreçleri yaşamaktadırlar. Genç bireyler bu süreçler içerisinde elde ettikleri içerikleri kültürlenme sürecinde yeni kalıplara dökerler ve eski değerlerden yeni değerler yaratırlar. Bu tür yenilikleri öz ve biçim olarak birbirinden ayırmak çok zordur. Çünkü kültürlenme karmaşık ilerleyen bir süreçtir. Eski olarak kabul edilen içerikler yenileri etkilediği gibi yeni içerikler de eskileri etkilemektedir (Güvenç, 2010:287).

Kültürel antropolog olan Margaret Mead 1928 yılında Samoa adası yerlileri üzerinde yapmış olduğu araştırma neticesinde ergenlik döneminde yaşanan fırtınaların ve stresin evrensel olmadığından söz etmiştir. Ve Mead'in yaptığı bu araştırma sonucunda her kültürde farklı ergenlik dönemlerinin yaşanabileceği sonucuna ulaşılmıştır (Kulaksızoğlu, 2000:28). Bu bağlamda, genç bireylerin yaşam biçimlerini şekillendirenlerin topluma ait sosyal, siyasi ve ekonomik özellikler olduğu söylenebilir. Toplumun sahip olduğu kültür çerçevesinde genç bireylerin yetişkin rollerini öğrendiklerini işaret edecek ritüeller bulunmaktadır. Öyle ki genç bireylerin cinsel olgunluğa ulaştıklarını belirtmek için yapılan dinsel törenler aynı zamanda gen bireylerin toplumsal olgunluğa geçişini ifade etmektedir. Yetişkinliğe hazırlanan genç bireylerin, toplum tarafından kendisine ayrılan yeri alması için hazırlandığı bu süreç, gençlik dönemi olarak ifade edilmektedir (Stoletov, 1977:31, Burcu, 1998:110-111).

Bu yaklaşıma göre genç bireylerin, kişiliklerinin şekillenmesinde, gençlik dönemi sürecinde içlerinde bulundukları kültürel norm ve değerler etkili olmaktadır. Kültürel değerler ile kişilikleri oluşan genç bireyler, kuşaklararası kültür aktarımını sağlayacak olan yeni kuşağı ifade etmektedirler.

2.2.1.3. Tarihsel Yaklaşım

Tarih geçmişte yaşanmış ilişkileri ve olayları incelemektedir. Aynı zamanda şimdiki zamanı da incelenmektedir ki şimdiki zaman geçmiş zamanın bir sonucudur. Buradan hareketle her dönem bir sonraki dönemin nedenidir denilebilir (İçli, 2002: 29). Genç bireylerin de tarihsel süreç içinde sergiledikleri davranış kalıplarının ve yaşadıkları olayların neden sonuç bağlamında gerçekleştiği söylenebilir. Çünkü "Genç

olmanın biyolojik bir temeli olabilirken genç olmanın anlamı ve kimliği kültürel ve tarihsel olarak değişerek sosyal açıdan dolayımlanır" (Bilton, 2009:81).

Genç bireylerin tarihsel değişimlerden etkilendiğini kabul eden ve genç bireylerin yaşamlarının tarihsel süreç içinde değişimler gösterdiğini ifade eden tarihsel yaklaşıma göre, gençlik dönemi insanlık tarihi içinde henüz yeni keşfedilmiştir (Burcu, 1998:112).

Tarihsel yaklaşım içinde yer alan Kimmel ve Weiner, 'ergenlik' ya da 'gençlik' kavramlarının tanımlarının tarihsel sürece bağlı olarak, sanayi devrimi sonrasında farklılaştığını kabul etmişlerdir. Sanayi devrimi öncesi toplumlarda genç bireyler ailelerine daha bağımlı bir konumda bulunmuşlar ve ailelerinin kontrolü altında hayatlarına yön vermişlerdir. Ancak bu durum sanayi devrimi sonrasında birçok gencin ailelerinden ayrılması ve ülkelerinin sanayileşmiş bölgelerine göç etmesiyle değişmiştir. Gittikleri yeni yerlerde yarı zamanlı işçi olarak çalışmaya başlamışlardır. Göç eden bu gençlerin bazıları, işyerlerine yakın olan aile yanlarında pansiyoner olarak kalırken bazıları ücretli olan ev, otel, pansiyon gibi yerlerde yaşamak durumunda kalmışlardır. Geldikleri aile ortamından tamamen farklılaşan bir ortamda hayatlarını devam ettirmeye çalışan gençlerin bazıları ise iş bulamamış veya herhangi bir okula devam edememişlerdir. Bunun sonucunda ise şehir sokaklarında boş ve işsiz olarak zaman geçirmeye başlamışlardır. Şehir sokaklarını ve caddelerini dolduran bu işsiz gençler, yetişkin bireyleri endişelendirmiş ve onları korumak için bir takım çalışmalar başlatmışlardır. Tam olarak bu noktada, gençlerle ilgili ilk çalışmaların yapıldığı kabul edilmiştir. Yapılan çalışmalar sonrasında, sanayi devrimi ile birlikte sanayi ve ticaretin gelişmesi, gençler için eğitim ve iş olanaklarını arttırmış, zamanla işsiz-boş gezen gençlerin sayılarında düşüşler gözlemlenmiştir. Genç bireylerin okula devam etmelerinin ve bir işte çalışmalarının arka planında hangi sosyo-ekonomik sınıfa ait olduklarının yer aldığı dikkat çekmektedir; üst sosyo-ekonomik sınıftan gelen gençler okullarına devam ederken, alt sosyo-ekonomik sınıftan gelen gençler aile bütçesine katkıda bulunmak için çalışmak zorunda kaldıklarından düzensiz bir okul hayatına sahiptirler. Çalışan bu gençlerin ise tehlikeli maden ocaklarında ya da fabrikalarda çalıştığı ifade edilmiştir (Burcu, 1998:112). Genç bireylerin emek piyasası içinde yer almaya çalışmalarında içinde bulundukları toplumsal sınıfların büyük önemi olduğu gibi bölgesel ve ulusal farklılıklar da dikkat çekmektedir. Aynı zamanda içine girmek istedikleri emek piyasasının dinamiklerini oluşturan yetişkin işçilerin, genç bireyler

üstünde büyük bir etkisi vardır. Çünkü yetişkin işçi olarak ifade edilen bireyler, çalışma ortamları hakkında donanım sahibi oldukları için genç bireylere bu bilgilerin aktarımında aktif bulunmaktadırlar (Bilton, 2009:84).

Tarihsel yaklaşım içinde genç bireylerin toplumsal konumunun neden sonuç bağlamında incelendiği görülmektedir. Bu bağlamda genç bireylerin sınıfsal farklılıklarının toplumsal konumlarını etkilediği söylenebilir. Devlet ise alt sosyo-ekonomik sınıflarda bulunan genç bireylerin işsiz olarak geçirdikleri süreci "tehdit" olarak algılamaktadır. Bu yüzden genç bireylerin istihdam ve sosyal güvenlik sorunları ile mücadele etmeye başlamıştır. Tarihsel süreç içerisinde devletin ve toplumun, genç bireyleri içlerinde bulundukları sınıflara göre değerlendirme biçimleri hep değişmiştir.

Tarihsel yaklaşımın kabul ettiği genç bireylerin tarihsel süreç içerisinde farklı algılanması ile güncel yaklaşımlar içerisinde yer alan Vulbeau'un "tehdit/kaynak olarak gençlik" bakış açısı arasında bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu ilişki güncel yaklaşımlar başlığında daha ayrıntılı incelenmektedir.

2.2.1.4. Psikolojik Yaklaşım

Psikolojik yaklaşımın çerçevesini, genç bireyin dünyasını oluşturan bilişsel, duyuşsal, cinsel ve kişilik gelişimi oluşturur (Görgün Baran, 2013:12). Bu yaklaşımı benimseyen sosyal bilimciler, gençlik konusunu ele alırken genç bireyin kendi dünyasındaki duygu ve düşünce değişimleri üzerine odaklanmışlardır. Psikolojik yaklaşımda gençlik hakkında yapılan ilk çalışmaların psikoanalitik görüş alanında şekillendiği görülmektedir. Klasik psikoanalitik görüşte gelişimin, çocukluktan itibaren şekillendiği ve gelişim sürecinde biyolojik değişimlerin önemli bir yer teşkil ettiği üzerinde durulmuştur. Gelişimi, çocukluktan itibaren başlayan ergenlikle değişimlere uğrayan bir bakış açısıyla ele alan bu yaklaşımın temsilcileri arasında Sigmund Freud, Anna Freud, Peter Blos ve Erik Erikson sayılabilir (Burcu, 1998:113).

Freud psikoseksüel gelişim kuramı ile bireyin kişilik gelişiminde özellikle doğumu izleyen ilk altı yaş içindeki yaşantılara odaklanmaktadır. Freud ilk altı yaşa dikkat çekerek bu dönemde yaşanılanların bireyin yetişkinlik sürecindeki kişilik özellikleri üzerinde belirleyici rolü olduğunu ifade etmiştir (Can, 2007:122). Freud'a göre ilk altı yaş içinde yaşanılanların izleri öncelikle yetişkinliğe geçiş süreci olarak ifade edilen gençlik döneminde gözlenebileceği söylenebilir.

Anna Freud ise ergenlik dönemi olarak ifade ettiği gençlik döneminin, bazı uyum sağlama çabalarıyla geçirilen bir süreç olduğunu dile getirmektedir. Erken çocuklukta elde edilen deneyimler ergenlikten ziyade yetişkinlik dönemini etkilemektedir. Anna Freud bir ergenin yaşadığı sorunlarla bir çocuğun yaşadığı sorunlar arasında farklılık olduğunu ifade etmiştir (Kulaksızoğlu, 2000:22).

Psikolojik yaklaşım içinde bulunan bir diğer psikolog ise Erik Erikson'dur. Bireyin doğuştan akılcı bir varlık olduğunu savunmuştur. Bireyin davranışlarının şekillenmesinde içinde yaşadığı kültürün büyük bir yeri olduğunu ifade etmiştir. Ancak bireyin davranışlarının biyolojik temelli olan epigenetik ilkeye bağlı olduğu üstünde durmuştur. Erikson, epigenetik ilkeyi "çeşitli gelişim dönemlerinde belli gelişimsel özelliklerin ardışık biçimde ortaya çıkabilmesinin önceden kurgulanmış biyolojik temellere dayalı olduğu" şeklinde ifade eder (Can, 2007:127).

2.2.1.5. Sosyal Psikolojik Yaklaşım

Genç bireyin sosyal bir varlık olarak değerlendirilmeye başlanmasıyla birlikte çeşitli sosyal psikolojik teoriler ortaya konulmuştur. Bireyi farklı sosyal gruplar içinde ele alan sosyal psikolojik yaklaşımda, gençlik dönemi bir süreç olarak değerlendirilir. Bu süreç dâhilinde genç birey, toplumun belirlemiş olduğu yetişkin statülerine, rollerine ve fonksiyonlarına tam olarak uyumlu davranış sergilememektedir. Gençlik dönemi boyunca, genç bireyin bulunduğu sosyal ortam tarafından kabul edilen yetişkin sosyalliği, eğitimi, meslek seçimi, cinsel yönelimi ve ideolojik kararlar gibi belirleyicilerin topluma ve kültüre uyum göstermesi beklenir. Gençlik döneminde sergilenen davranışlar, sosyal psikolojik yaklaşımını benimseyen sosyal bilimciler tarafından 'marjinal' olarak nitelendirilmiştir. Sosyal psikolojik yaklaşımının temellerini atan ve en önemli isimlerinden olan Harry Stack Sullivan'ın teorisi ve sosyal öğrenme teorisi bu görüşü daha da canlandırmıştır. Sosyal öğrenme teorilerinin temelinde ise John Watson ve B. F. Skinner dikkat çekmektedir (Burcu, 1997:42-45).

Sosyal psikolojik yaklaşım temellerini atan Sullivan, yaptığı araştırmalar sonucunda kişilerarası ihtiyaçların tatmin edilmesinin çok önemli olduğunu ortaya koymuştur. Sullivan bireyin en büyük ihtiyacı olarak endişelerden arınmış bir şekilde güvenlikte olduğunu hissetmesi gerektiğini söylemiştir. (Kulaksızoğlu, 2000:25). Genç bireylerin bu güvenlik duygusunu yaşamalarına engel olacak birçok dezavantaj söz konusudur. Genç bireyler için yaşam imkânları, eğitim koşulları ve istihdam

olanaklarının yetersiz kalması büyük bir sorun teşkil etmektedir. Dolayısıyla genç bireyleri çevreleyen bu olumsuzluklar onların marjinalleşmiş hissetmelerine sebep olabilir (Bilton, 2009:82).

Sosyal psikolojik yaklaşım, toplumun belirlediği rol-modellerin genç bireyler tarafından öğrenilmeye başlandığı süreci gençlik dönemi olarak ifade etmektedir. Bu dönemde genç bireylerin içlerinde bulundukları koşullar sebebi ile sergiledikleri davranışların "marjinal" olarak adlandırıldığı dikkat çekmektedir.

2.3. Gençlik Sosyolojisi Yaklaşımları

Gençlik sosyolojisi yaklaşımlarında gençlik döneminin özelliklerinin belirleyicilerinin sosyal çevreyle ilişkili olduğu görüşü kabul edilir. Sosyolojik yaklaşımı benimseyenler, genç bireyi biyolojik ve psikolojik değişimleri olan bir varlık olarak ele almakla birlikte, yaşadığı değişim sürecini toplum ve genç arasındaki ilişkiyle incelemeye çalışmışlardır (Burcu, 1998:119).

Sosyoloji içinde yapılan gençlik çalışmaları ana akım sosyolojik kuramlar etrafında incelenmektedir (Görgün Baran, 2013:12). Sosyolojik yaklaşım ile yapılan gençlik araştırmaları, geliştirilen üç temel teori ile analiz edilmektedir, bunlar; çatışmacı, yapısal-fonksiyonalist ve sembolik etkileşimci teorilerdir (Burcu, 1998:119). Bu üç yaklaşım dışında güncel yaklaşımlar da bulunmaktadır. Ayrıca araştırmanın teorik zeminini oluşturan ve tarihsel, psikolojik ve sosyolojik yaklaşım ile ilişkisi bulunan olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı da gençlik sosyolojisi yaklaşımlarında yer almaktadır.

2.3.1. Çatışmacı Teori

Simmel'e göre "toplumsal çatışma genellikle bir amacın ürünüdür" (Tatlıcan, 2011:93). Çatışma, yaşamın biyolojik düzeyden tin düzeyine doğru geliştiğinde, tin de kültür düzeyine yükseldiği zaman ortaya çıkar. Simmel'in ifadesine göre "kültür evriminin tamamını, bu çatışmanın belirmesi, çözüme ulaşması ve yeniden ortaya çıkması oluşturur" (Simmel, 2006:57).

Toplumsal hayatın çatışmalardan oluştuğu düşüncesiyle hareket edilecek olunursa genç bireylerin toplumsal değişmelerden etkilenen en önemli kesimlerden biri olduğu söylenebilir (Doğan, 1994:8). Üst seviyede gelişen, ayrışan ve değişen bir toplumsal sistem içinde bulanan genç bireylerin buna bağlı olarak yetişkin olma

sürecinde karşılaştıkları zorluklar giderek artmaktadır. Hızlı bir değişim içinde olan kültür normları ve teknik gelişme ile gelen yeni normlar, genç bireylerin uyumsuz ve çatışmalı değerlerle karşılaşmasına sebep olmaktadır (Şemin, 1984:120). Dolayısıyla çatışmacı teorisyenler, genç bireylerin benimsemeleri beklenen yetişkin rollerinin öğrenilmesi sürecinin zorluğunun, doğrudan toplumun karmaşıklaşan yapısıyla ilişkili olduğu görüşünü vurgulamaktadırlar (Burcu, 1997:52).

Çatışma teorileri, toplumun sürekli bir değişim halinde olması sonucu genç bireylerin karşılaştıkları sorunların artmasına sebep olduğunu ifade etmektedir. Artan sorunlar çerçevesinde yetişkinler ve gençler arasında çatışma doğduğu düşünülmektedir. Bireyin içinde yaşadığı toplumun sürekli bir karmaşa içermesi toplum üyelerini etkilemektedir. Özellikle bu toplumsal çatışma gelişim döneminde bulunan genç bireylerin kişilik gelişimlerine yön vermektedir. Genç bireylerin kişiliklerinin gelişim aşamasında, toplumsal değişimler doğrultusunda şekillenen davranışlarının kaynağı ekonomik, eğitim, güven duygusunun oluşmaması ve yaşamsal hedefin belirlenmemesi olarak görülmektedir. Genç bireylerin davranışlarında görülen bu sorunların giderilmemesi halinde sapma olarak ifade edilen davranışlar dikkat çekmektedir (Burcu, 1998:123). Toplumlar her dönem farklı karmaşaları içlerinde barındırırlar. Birey de toplumun bir parçası olduğu için bireyin kişilik gelişimi toplumun çatışmaları içinde şekillenmektedir (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2011:162). Dolayısıyla çatışmacı teorilere göre gençlik döneminin genç bireyler için kabullenişlerden ya da reddedişlerden oluştuğu söylenebilir.

Toplumsal dalgalanmalar, teknolojinin gelişmesi ile sosyo-ekonomik koşulları ve yaşam biçimlerini yakından etkilemiştir. Sanayileşme sonrası gelişen toplumlarda, modernite ve kentleşme hareketleri günlük yaşamın her alanına sirayet etmiştir. Hızlı bir değişim içine giren toplumların normlarında ve değerlerinde öncesine kıyasla farklılaşmanın giderek artması ve dolayısıyla toplumun bir parçası olan genç bireylerin de bu farklılaşmalardan etkileneceği öngörülmüştür (Gökçe, 1984:6).

Toplumsal değişimin sanayi devrimi sonrası giderek artmasıyla genç bireylerin sorunlarının da aynı oranda arttığı söylenebilir. Genç bireylerin sorunları sosyalleşme sürecinin aile tarafından yeterince sağlanamaması, eğitim anlamında toplumsal normlara ayak uyduramaması, yaş itibariyle sağlık hizmetlerinin sekteye uğraması ve ekonomik anlamda yetersiz kalmaları olarak ifade edilir. Yetişkinler ve genç arasında

kuşak çatışması meydana gelmekle birlikte bu durumla doğrudan bağlantılı olan eğitim ve ekonomi sistemlerinin de çatışma doğurduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla çatışma teorisi, genç bireylerin sorunlarını, sitemin barındırdığı sorunlarla ilişkili olduğu noktasından ele almaktadır (Görgün Baran, 2013:13). Tarihsel yaklaşımda görülen toplumsal değişimlerin genç bireylerin davranışlarını etkilemesi çatışmacı yaklaşımda da görülmektedir.

2.3.2. Yapısal Fonksiyonalist Teori

Yapısal fonksiyonalist teorilerde toplum içinde bulunan her parça birbiriyle bağlantılı ve bütünleşmiş bir sistem olarak devamlılığını sağlar. Gençlik, yetişkinlerin sergilediği toplumsal rolleri öğrenme sürecinde olan toplumsal bir grup olarak değerlendirilir. Yapısal fonksiyonalist model, rol ayrımında yaşı temel etmen olarak almaktadır; sanayileşme sonrasında toplumsal bütünleşmenin zayıfladığı düşünüldüğünde, bu yaş ayrımının genç ve yetişkinler arasında çatışmaları doğuracağı ifade edilmektedir. Çünkü bu modele göre gencin toplum ile bütünleşmesi artan bir problem grafiği çizerse kuşaklar arası uçurum da aynı şekilde artacaktır (Tezcan, 1991:23-24).

"Sosyal yapının öğelerinden kaynaklanan karşılıklı fonksiyonel ilişkiler ağı, bireylerin ve grupların toplum içindeki yerlerini belirler, onları belirli davranış kalıplarına yöneltir. Beklentilerini, tutum ve davranışlarını yönlendiren değer yargılarını, norm ve düşünce sistemlerini etkiler. Bireyler davranışlarını sosyal kurumların beklentilerine göre ayarlar" (Çelebi, 1985:104). Yapısal fonksiyonalist yaklaşımının temsilcilerinden biri olan Eisenstadt'a göre gençlik dönemi, genç bireylerin yetişkin rollerine geçiş aşamasıdır. Bu geçiş dönemi aile kurumu dışında ikincil sosyalleşme unsurları olarak ifade edilebilecek olan okullar, gençlik örgütleri, akran grupları etrafında şekillenmektedir. Gençlik dönemi bir geçiş süreci olduğu için yetişkinlikten daha düşük bir statüde değerlendirilir. Yapısal fonksiyonalistler, bu durumun kuşaklararası sürtüşmeye sebep olabileceğini kabul etmişlerdir (O'Donnel, 1985:38).

Toplumsal yapının sahip olduğu öğelerden kaynaklı karşılıklı yapısal fonsiyonalist ilişkiler, bireylerin ve grupların sosyal yaşam içerisinde konumlarını belirler ve onları var olan davranış kalıplarına sevk eder. Bireylerin beklentileri, tutum ve davranışları toplumsal değer yargıları ve düşünce sistemleri tarafından etkilenir.

Buradan hareketle bireylerin davranışları sosyal kurumların beklentileri etrafında şekillendiği söylenebilir (Çelebi, 1985:104). Dolayısıyla genç bireyin toplumsal yaşam içerisinde rol dağılımından payına düşeni alma süreci, toplumsal bütünleşmeyle ilişkilidir. Toplumsal yapının bir bütün halinde olduğu ve bu bütünleşmenin devamlılığını toplumun yapısı oluşturduğu için, toplumsal bir grup olan gençliğin rollerinin belirlenmesinde de toplumun yapısı etkilidir. Eğer toplumsal bütünleşme noksanlığı var ise gençliğin yabancılaşması sonucuna ve gençliğin normlara, diğer kuşaklara karşı isyan olasılığının olabileceğine işaret etmektedir (Tezcan, 1991:24-28).

Sürekli değişen bir toplum içinde farklılaşan koşullar, genç bireylerin toplum ile bütünleşme sürecini etkilemektedir. Yetişkin olma süreci olarak da ifade edilen toplumsal bütünleşme süreci çevresinde meydana gelen değişikliklerden etkilenen genç bireyin ekonomik, sosyal ve cinsel bağlamda yetişkin rollerinin benimsenmesi ile gerçekleşmektedir (Şemin, 1984:114).

2.3.3. Sembolik Etkileşimci Teori

Mead'in bahsettiği benlik anlayışı, bireyin toplumsal sistemin yapı taşlarını ve kültürünü kabul etmesinden daha çok toplumsal bir süreçtir. Etkileşimin gerçekleşmesinde kullanılan araçlar en önemli sembol olan dilin kullanımı ve jestlerdir. Benlik, etkileşim ile beraber, yaşadığı sosyal grupların içinde öğrendiği rollerden kendine uygun olanları alır ve kendine uyarlayarak davranışlarını belirler (Poloma, 2012:234; Wallace ve Wolf, 2012:277). Bunların hepsi süreç dâhilinde olan sembolik etkileşimlerdir.

Sembolik etkileşimci teoriye göre, genç birey toplumsal sistemin norm ve değerlerini öğrenmeye çalışırken kendi prensiplerini oluşturmaya çalışır. Ancak oluşturmaya çalıştığı kurallar gündelik hayat içinde sürekli bir biçimde uyum sağlamak üzere değişikliklere uğrar (Görgün Baran, 2013:13-14).

Gençlik dönemi, gelişimsel süreç olarak kimlik oluşumunun gerçekleştiği en önemli aşamaların yaşandığı bir dönemdir. Kimlik kuramı hakkında çalışan birçok sosyal bilimci temelde benlik ve benlik dışı arasındaki farklılıklara vurgu yapmıştır. 20. yüzyıl başlarında kimlik kuramı alanında çalışan sosyal bilimciler, otonom benliğin içinde yaşanılan çevre ile ilişkide bulunduktan sonra geliştiğini ifade etmişlerdir. Sosyal etkileşim yaklaşımın temsilcilerinden olan Mead, benliğin açıklanabilmesi için sosyal çevreyle olan karşılıklı gelişim sürecine aşamalı olarak bakılması gerektiği üzerinde

durmuştur. Mead'e göre, benliği inşa eden rollerdir ve benlik, bireylerarası etkileşim sonrasında ortaya çıkar (Gür vd., 2012:13).

Biesanz ve Biesanz'a göre sembolik etkileşimci teorilerde gençlik incelenirken sosyal etkileşim ile beraber merkeze alınmaya çalışılır. Toplumsalın bir parçası olduğunu göstermeye çalışan birey, temel ihtiyaçlarıyla, dil öğrenme becerisiyle ve güdüleriyle biyolojik bir varlıktır. Birey içinde bulunduğu sosyal sistemden öğrendikleri ile toplumsala ait roller benimseyerek hareket eder. Toplumsaldan ayrı tutulamayacak olan birey, toplumsal yapıya aidiyetliğini sağlayabilmek için kültürel inanç, norm ve değerler çerçevesinde etkileşimde bulunarak bir model geliştirir. Sosyal etkileşimcilik yaklaşımını benimseyen sosyologlar, ilk olarak bireyin etkileşimde olduğu sosyal ortamındaki yaşam tarzı ve davranışları üzerinde durmuşlardır, ikinci olarak ise etkileşime girdiği bireylerle olan ilişkisine odaklanmışlardır (Burcu, 1998:124).

2.3.4. Güncel Yaklaşımlar

Sosyolojide gençliğe dair çatışmacı, yapısal-fonksiyonalist ve sembolik etkileşimci teorik yaklaşımların yanı sıra sosyologların gençlik üzerine farklı bakış açıları da mevcuttur. Güncel yaklaşımlar içerisinde Herbert Marcuse'un "gençlik homojen bir kitledir" bakışı, Bourdieu'nun "gençlik bir laftır" söylemi, François Dubet'in "gençlik farklılıkları ve benzerlikleri bir arada taşır" ifadesi ve Vulbeau'un "tehdit olarak gençlik" ile "kaynak olarak gençlik" bakış açısı yer almaktadır.

Herbert Marcuse'a ait olan gençlik bakış açısında gençliğin homojen bir kitle olarak ifade edildiği görülmektedir. Genç bireylerin ortak bir yaşam tarzına sahip olmalarında, sosyo- ekonomik, kültürel farklıların genç bireylerde ayrışmaya sebep olmadıkları söylenebilir (Lüküslü, 2015:127). Ancak Pierre Bourdieu'nün "gençlik bir laftır" ifadesi, gençliğin sınıfsal farklılıkların verdiği bir bölünme ile homojen bir grup olamayacağına işaret etmektedir. Gençliğin kendi içinde sınıfsal farklılıkların getirdiği kutuplaşmaları doğuracağı, her bireyin çocukluğundan gençlik dönemine kadar edinmiş olduğu kültürel sermayelerin, genç bireylerin kendi aralarında ayrışmaları meydana getireceği söylenebilir (Bourdieu, 1997:130-140). Marcuse ve Bourdieu'nün aksine, François Dubet'in gençliğe dair bakış açısı, gençliğin benzerlik ve farklılıkları beraberinde taşıyor olduklarına odaklanır. Dubet'e göre genç bireyler farklı sosyal kategorilere ait olmaları homojen olmalarını engellese de aynı dönem içinde yaşıyor olmaları bazı ortak noktalarda buluşmalarını sağlamaktadır. Farklı sosyal statülerde

bulunan gençlerin toplumsallaşma sürecinde benzer durumlarla karşılaşmaları, ortak sorunlar ya da ihtiyaçlar çevresinde bir araya gelmelerinde etkili olmaktadır. Lüküslü (2015:127)'nün, "Türkiye'de Gençlik Miti" adlı kitabının alan araştırması bölümünde, Dubet'in ifade ettiği gençlik bakış açısına rastlanmaktadır. Nitel bir çalışma örneği olan Lüküslü (2015:127)'nün bu araştırmasında, genç bireyler farklı kesimlere ait olsalar bile ortak bir noktada buluşabildiklerine dikkat çekilmektedir.

Güncel yaklaşımlarda son olarak Vulbeau'nun gençliğe dair bakış açısı bulunmaktadır. Toplumsal değişimlerde etkilenen olduğu kadar etkileyen konumunda da bulunan gençliğe dair Vulbeau'nun sosyolojik bakış açısı "tehdit olarak gençlik" ve "kaynak olarak gençlik"tir. Vulbeau'ya ait bu yaklaşım, gençliğin toplumdaki konumlanışını ve algılanışını ifade etmekle beraber gençlik politikalarının tarihsel süreç dâhilinde gençleri nasıl kategorize ettiğini de gösterdiği söylenebilir. Vulbeau'nun bahsettiği iki bakış açısının ilki "tehdit olarak gençlik", ikincisi ise "kaynak olarak gençlik"tir. "Tehdit olarak gençlik" bakış açısına sahip araştırmalar ve politikalarda gençlik bir sorun olarak görülür. Burada gençlik, biyolojik ve zihinsel koşullar altında oluşan davranışlarının toplum nezdinde uygun bir dönüşüm gerçekleştirmesi gerekliliğine sahip, belli bir yaş dönemi içindeki toplumsal bir grup olarak ifade edilmektedir. Tehdit olarak gençlik bakış açısında, gençlerin sorunlarından ziyade gençlerin toplumsal dalgalanmalardan etkilenerek açtığı sorunlara odaklanılmaktadır. "Tehdit olarak gençlik" bakış açısı gençliğin toplumsal birçok sorunun çıkış noktası olduğunu ve bunun sonucu doğal bir seleksiyon olan damgalanmaya maruz kalınacağını ifade eder. Bu yaklaşım, gençliği damgalama, sürtüşme ve tehlikelilik ekseninde toplumsal bir tehdit olarak değerlendirir ve bu bağlamda "gençlerin neden oldukları sorunlara" odaklanılmaktadır (Yücel ve Lüküslü, 2013:13). Hükümetlerin gençlik politikalarının oluşturulmasında süregelen bakış açısı, gençliğin sorun olarak görülmesi üzerine inşa edilmiştir. Böyle bir bakış açısıyla genç bireyler potansiyel sorun çıkaran tehdit oluşturan bir kesim olarak görülmektedir. Aynı zamanda genç bireyler savunmasız, dezavantajlı toplumsal bir grup olarak da görülmektedir. Genç bireylerin kurban ya da suçlu olmalarının arka planının belirleyicisi yetiştirilme tarzları, bulundukları koşullar, kişisel özellikler olarak ifade edilebilir (Walther vd. 2002:28).

Vulbeau tarafından gençliğe dair ikinci bir bakış açısı olarak ifade edilen yaklaşım ise "kaynak olarak gençlik"tir. Vulbeau, herhangi bir toplumsal grubun "kaynak" olarak değerlendirilebileceği gibi, gençliğin de bu bakış açısı ile toplumsal bir

kaynak olarak değerlendirilebileceğini ifade etmektedir (Yücel ve Lüküslü, 2013:13). "Kaynak" olarak görülen genç bireylerin faydalı birer yurttaş olması gerekliliği bakış açısıyla, sadece dezavantajlı gençlerin değil tüm genç bireylerin topluma aktif katılımlarına yönelik potansiyellerini gerçekleştirebilmeleri için olanak sağlanması "kaynak olarak gençlik" bakış açısının temel prensipleri arasında yer almaktadır. Ayrıca genç bireylerin yaşam standartlarının uygunluğunun sağlanması, bağımsızlıklarının desteklenmesi ve eleştirel düşüncelerinin geliştirilmesinde teşvik edici unsurların geliştirilmesi de yer almaktadır (Denstad, 2014:23).

2.4. Olumlu Gençlik Gelişimi Yaklaşımı

2.4.1. Olumlu Gençlik Gelişimi Yaklaşımı'nın Tarihsel Süreci

Toplumsal geleceğin güçlü ve sağlıklı olabilmesi için genç bireylere önem verilmesi konusunda tüm toplumsal kurum ve kuruluşlar aynı fikirdedir. Bireylerin içinde yaşadıkları koşullar gelecekte atacakları adımlarını belirlemekte ve bu süreç özellikle gençlik döneminde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla toplumsal bir birey olma farkındalığının oluşmasında büyük oranda bireyin içinde bulunduğu sosyal çevrenin etkisi olduğu söylenebilir.

Bireyin, ilk çocukluktan genç yetişkinliğe kadar uzanan dönem içerisinde şekillenen karakter yapısının etkileyicileri çok yönlüdür. Gençlik dönemi olarak geçen bu süreçte genç bireylerin bireysel sermayelerinin oluşmasının da dâhil olduğu bir süreç yaşanmaktadır. Bu bağlamda genç birey geleceğini, ilk çocukluktan genç yetişkinliğe uzanan süreç içerisinde edindiği toplumsal değerler ışığında kişisel yeteneğinin bilincine vararak şekillendirmektedir. Her bireyin hayattaki varoluşu, karşılıklı ilişkiler sonucu ortak bir örüntü meydana getirmektedir. Buradan hareketle kurumlar ve kuruluşlar kendi geleceklerini oluşturan genç bireylerin sağlıklı ve güçlü bir şekilde topluma dâhil olmaları için çalışmaktadırlar.

Suç oranlarının ilk olarak ortaya çıktığı yaş grubu genç bireylere karşılık gelmektedir. Suç oranlarının düşürülmesi ile geleceğin daha güvenilir olması arasında önemli bir ilişki vardır. Toplumsal gelecek olarak tasvir edilen gençliğin koşulları iyileştirilerek olumlu suçlar alınabilir. Dolayısıyla gençlik politikaları devlet ve sivil toplum kuruluşları ortaklığıyla hayata geçirilmeye çalışılmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde, genç olma ve suçluluk arasında kurulan bağ devlet ile STK'ları harekete geçirmiştir. Olumlu gençlik gelişimi yaklaşımının ortaya çıkmasında genç-suç ilişkiselliğinin yer aldığı söylenebilir.

Olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı ile genç suçluların, suça karışmalarının sebepleri ve önlemek için neler yapılabileceği üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalar ışığında, Chicago'da Toplumsal Gençlik Gelişimi Programları düzenlenmeye başlanarak bugünkü Olumlu Gençlik Gelişimi yaklaşımının temelleri atılmıştır (Benson vd., 2007:898).

1970'li yıllarda Amerika'da Gençlik Gelişimi ve Suçu Önleme İdaresi bünyesinde "iyi çocukları yolda tutan nedir?" sorusu dikkate alınmış ve buradan hareketle suç önleme programı geliştirilmiştir. Bu programlar sonrasında ABD Sağlık ve Çocuk Hizmetleri Daire Başkanlığı'nın 1996 yılında yayınlamış olduğu sonuçlarda bazı gençlerin neden başarılı olduğu sorusuna verilen cevap; yeterlilik duygusu, yararlılık hissi, aidiyet duygusu ve güç hissi olmuştur. "Sorunlu gençlik" e yönelik devlet ve federal yaklaşımların, çağdaş gençlik gelişim yaklaşımlarını büyük ölçüde etkileyerek kalkınma ve kalkınmanın şekillenmesi noktasında programların geliştirilmesi ve politikaların üretilmesinde etki yarattığı söylenebilir. Belli sayıda vakıf (Kellogg Vakfı, Lilly Endowment ve Kauffman Vakfı, New York Carnegie Corporation ve William T. Grant Vakfı) toplumun sözde "risk altındaki gençler" ile Amerikan gençliği hakkında önemli raporlar yayınlamışlardır. Bu raporlarla birlikte, gençliğin sağlığı ve refahı ile ilgili daha kalıcı ve yaygın konular belirlenerek gençliğin birçoğunu kapsayacak gelişim desteklerinin ve fırsatlarının geliştirmesi konusundaki ihtiyaç yükseltilmiştir (Benson vd., 2007:898). Buradan hareketle gençlik gelişimi alanında devlet ve sivil toplum kuruluşlarının ortaklığı dikkat çekmektedir.

1985 yılında ABD'de kurulan Carnegie Adolescent Geliştirme Konseyi'nin hazırladığı "Büyük Geçişler: Yeni Yüzyıl için Ergen Hazırlanması" raporunda, ergenlerin riskli davranışlarının (örneğin, alkol kullanımı, uyuşturucu kullanımı, genç hamilelik) yükselişinden bahsedilmiştir. Endişe verici oranlara ulaşan riskli davranışların oluşmasının önüne geçilebilmesi için toplulukların ve sosyalleşme sistemlerinin gençlerle kurulan bağlantılarının sistemli bir şekilde değiştirilmesi çağrısında bulunulmuştur (Benson, 2007:898-899).

1990'lı yıllara gelindiğinde ise gençlik geliştirme alanında odaklanılan fikirler şu şekilde olmuştur:

Başarılı bir gelişim içinde olan gençlerin, bu yolda kalabilmelerine yardımcı olan gelişimsel 'yapı taşları'nın tanımlanması gerekliliği, 'gençlik problemleri'nin nedenselliği, gençlerin çevreyle olan ilişkilerinin gözden geçirilmesi ve reformların yeniden yapılandırılması gerekliliği irdelenmiş ve 'risk altındaki' gençlikten ziyade, değişime ihtiyaç duyan gençlerin var olduğu gerçeği ortaya konmuştur. Bu bağlamda gençlerin, düzeltilecek sorunlardan çok yararlanılacak kaynaklar olduğu ifade edilmiştir. Yayınlanan resmi raporlar ile beraber vakıfların da gençlik gelişimi için gösterdiği gayret ile gençliğe dikkat çekilmiştir. 1997 yılında düzenlenen Philadelphia'daki Gençlik Zirvesinde olumlu bir gelişim için verilen vaatler dikkate alınarak topluluk seferberliği örgütü olan America's Promise ile olumlu gençlik gelişimi yolunda kurumsallaşma adımları atılmıştır (Benson, 2007:899).

Olumlu gençlik gelişimi birçok çalışma akışını içinde barındıran, disiplinler arası bir araştırma, bir politika yaklaşımı, bir felsefe, akademik bir alan, bir program ve bir mesleki kimlik alanıdır. Pozitif gençlik gelişimi 'fikri', çocuk ve ergen gelişim psikolojisi, halk sağlığı, sağlığın teşviki, sosyoloji, sosyal çalışma, tıp ve eğitim gibi birçok alana ulaşmaktadır. Olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı birçok alanda Amerika'nın çeşitli akademik dergilerinde odak noktası olmuştur; The Annals of the American Academy of Political and Social Science (2004), Prevention and Treatment (2002), The Prevention Reseaarcher (2004) ve The American Journal of Health Behavior (2003) (Benson vd.,2007:894). 1999'dan bu yana pozitif gençlik gelişiminin ortaya çıkmasına yardımcı olan gelişim varlıkları yaklaşımı hakkında, 17.000'den fazla hakemli dergi ve diğer profesyonel yayınlar tarafından referans alındığı görülmüştür. Üç büyük alıntı kaynağı olan Google Scholar, Akademik Arama Premier ve Psychinfo'nun 2010'un Aralık ayında yaptıkları bir aramada, gelişimsel varlık yaklaşımı ve Arama Enstitüsü'nün alıntılarının, 2005'ten 2010'a kadar diğerlerinin önüne geçtiği görülmüştür (Benson, Scales ve Syvertsen, 2011:201).

Orijinal adı Positive Youth Development (PYD) olan Olumlu Gençlik Gelişimi yaklaşımının bilim ve uygulama alanındaki yükselişi giderek artmaya başlamış ve buna bağlı olarak bir dizi araştırma enstitüsü ve vakıf kurulmuştur. PYD sadece dezavantajlı gruplarda bulunan genç bireylere yönelik değil her kesimden genç bireye ulaşmayı

hedef almaktadır. Ayrıca bu yaklaşımın Vulbeau'un bahsettiği "tehdit olarak gençlik" bakışını bir kenara bıraktığı, genç bireyleri "kaynak olarak gençlik" olarak değerlendirdiği söylenebilir. Olumlu gençlik gelişimi, bugün daha sistematik ve kurumsal olarak gençliğe sunulan bir yaklaşım ve uygulama alanı olarak devam etmektedir.

2.4.2. Olumlu Gençlik Gelişimi Yaklaşımının Teorik Süreci

Genç bireylerin suç oranlarından yola çıkılarak hazırlanan bir dizi program sonrasında sadece 'risk altında' olduğu söylenen gençlere sunulan hizmetlerin alt yapısını, önleyici çalışmalar oluşturmaktaydı. 'Suçlu gençler' ifadesinin çocukluktan itibaren içinde bulunulan koşullar ile şekillendiği kabul edilmiş ve bu koşulların sunulan hizmetlerle değiştirilmesi/dönüştürülmesi sonrasında olumlu eylemlerin ortaya çıkaracağı fikri meydana gelmiştir. Dönüştürülmesi istenilen koşulların ise toplum-devlet ortaklığı ile başarılabileceği düşüncesiyle hareket edilmiştir. Kısacası olumlu gençlik gelişimi yaklaşımını tetikleyen, koşullar iyileştirildikçe olumsuz davranışların önüne geçileceği düşüncesi yer almaktadır. Diğer bir taraftan ise her çocuk ve gencin sağlıklı ve fırsat eşitliği içinde sosyal sermaye edinimi sağlayacağı bir ortamda büyüme hakkı olduğundan söz edilmektedir. Bu bağlamda olumlu gençlik gelişimi yaklaşımında dezavantajlı koşullarda bulunan genç bireylerin sözde yetersizliklerinden ziyade, açık potansiyellerine vurgu yapılmaktadır.

Olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı, çocukluktan itibaren gelişim zorluklarının varlığını kabul etse de gelişimsel sürecin, özellikle eksikliklerin ve risklerin üstesinden gelmek üzere oluşan bir felsefe olarak algılanmasına karşı çıkmaktadır. Çünkü olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı daha çok dünyayı tanımaya, yetkinlik kazanmaya ve dünyaya önemli katkılar sağlayacak kapasite edinmeye istekli bir vizyonu benimsemiştir. Olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı, uyumsuz hareketlerin düzeltilmesi veya tedavi edilmesinden ziyade üretken faaliyetlerle çocuklukların anlaşılmasını, eğitim almalarının sağlanmasını ve onlara katılmayı amaçlar. Gençlik potansiyeli dâhilinde birçok araştırma yapılarak eski düşünce tarzı değiştirilmiş ve yeni bir perspektif belirlenmiştir. Bu perspektifle, araştırmacıların sordukları sorulardan keşfettikleri anlayışlara, eğitimden sosyal politikalara kadar gençlikle ilgili tüm çalışmaların kapsamı değişmiştir (Damon, 2004:15).

Pozitif gençlik gelişimi yaklaşımının temel fikrini meydana getiren; ahlak gelişimi (moral development), sivil katılım (civil engagement), iyi olmak (well-being) ve gelişen (thriving) kavramlarının toplumsallaşma süreci ile karşılıklı bir ilişkide olduğu düşünülmüş; her gencin başarılı olma potansiyelinin olduğu ve sağlıklı gelişme ile birlikte pozitif gelişim kapasitesine sahip olduğu kabul edilerek 'her' gence ulaşan programlar üretme fikri oluşmuştur (Lerner vd., 2005:4).

Hamilton (1999)'un ifade ettiği gibi PYD üç şekilde değerlendirilmiştir. Birbiriyle ilişkili olan bu görüşlerden ilki; olumlu gençlik gelişiminin gelişimsel bir süreç olarak değerlendirilmesi, ikincisi; bir yaklaşım ya da felsefe olarak olumlu gençlik gelişimi ve son olarak da gençlerin sağlıklı ve olumlu gelişimini teşvik etmeye odaklanan gençlik programları ve örgütleri şeklindedir (Lerner vd., 2012:365). Üçü de birbirinden bağımsız düşünülemeyecek olan bu değerlendirmeler, olumlu gençlik gelişiminin çok yönlü olduğunu göstermektedir. PYD'nin, devlet toplum birlikteliği ile sistematik bir felsefeyle hazırlanan programlar aracılığıyla genç bireylere sunulan hizmetler bütünü olduğu söylenebilir.

Disiplinler arası bir yapısı olan pozitif gençlik gelişimi, birçok akademik disipline ve uygulama alanına değinen bir köprü niteliği taşımaktadır. Pozitif gençlik gelişimi alanı disiplinlerin, kavramların ve stratejilerin geniş bir alanını kapsamaktadır. Öyle ki sadece devlet ve sivil toplum kuruluşlarının uyguladığı programlardan ibaret değildir. Yapılan akademik çalışmalar ile toplumsallaşma sürecinden bağımsız alınamayacak olan gençlik gelişimi içinde şunlar ele alınmaktadır; insani gelişme, topluluk organizasyonu ve gelişimi, sosyal ve toplumsal değişim (Benson vd., 2007:895-901). Bu kavramlar olumlu gençlik gelişiminin teorik ve uygulama alanının temel sınırlılıklarını ifade ederek gençlik gelişiminin ilişkili olduğu alanları işaret etmektedir.

Olumlu gençlik gelişiminin çok yönlü olmasından dolayı tek bir tanımı bulunmamaktadır. Literatür gözden geçirildiğinde birçok yazarın tanımının mevcut olduğu görülür. Belirli bir tanım üzerinde yoğunlaşma olmaması görece yeni bir yaklaşım olduğundan ve disiplinler arası bir derinliği olmasından kaynaklanmaktadır (Benson vd., 2007:896). Ancak olumlu gençlik gelişimi hakkında araştırma yapan her araştırmacının ortak nokta olarak, Lerner'ın yayınlamış olduğu 5c kavramlarından hareket ettiği söylenebilir.

Pozitif gençlik gelişiminin teorik alt yapısı 5c olarak ifade edilen beş kavram üzerine inşa edilmiştir. 5c'yi tanıtan gelişimsel psikolog Richard Lerner, beş kavramın baş harflerinden yola çıkarak 5c ismini oluşturmuştur. 5c, yeterlilik/yetkinlik (competence), güven (confidence), bağlantı (connection), karakter (character) ve önemseme/merhamet (caring and compassion) (Lerner, 2005:7-8). Roth & Brooks-Gunn ve Lerner'ın tanımlarından meydana gelen 5c kavramlarının içeriği şu şekildedir:

Yetkinlik/yeterlilik (competence); sosyal, akademik, bilişsel ve mesleki alanlardaki belli olumlu eylemlerdir. Sosyal yetkinlik; kişilerarası becerilerle ilgilidir. Bilişsel yetkinlik, bilişsel yeteneklerle (ör. karar verme) ilişkilidir. Okul içinde alınan notlar, test puanları ve derse katılım akademik yeterliliğin bir parçasıdır. Mesleki yeterlilik ise çalışma alışkanlıklarını ve kariyer alanının seçimiyle ilişkilidir.

Güven (confidence); genel pozitif benlik değerine ve öz yeterlilik duygusuna sahip olmayı ifade eder.

Bağlantı (connection); bireylerin, akranların, ailelerin ve okulların karşılıklı ilişki içinde olduğunu, kişi ve kurumlar arasında pozitif bağlar olduğunu ifade eder.

Karakter (character); bireyin toplumsal ve kültürel norm ve değerlere hâkim olmasını, saygılı, ahlaki anlamda doğru ve yanlışı ayırt edebilmesini, toplumsal doğru standartlara uygun davranmasını ve dürüstlük duygusuna sahip olmasını içermektedir.

Önemseme (caring and compassion), bireyin başkaları için sempati ve empati kurmasıyla ilişkilidir (Lerner vd., 2005:67).

5c, gençlik gelişiminin arzulanan sonuçlarını temsil eden ölçülebilir yapılardır, 5c'nin tümü mevcut olduğunda, gençlerin toplumlarına geri verebilmelerini sağlayan altıncı bir c olan katkı (contribution) ortaya çıkabilir (Holt, 2011:304). Genç bireylerin toplumsal katkı sağlayacağı düşüncesinin arka planında, Vulbeau'un üzerinde durduğu "kaynak olarak gençlik" bakış açısının yer aldığı söylenebilir. Roth'un ifade ettiği olumlu gençlik gelişiminin gençlerin kaynak olarak görülmesi fikri, olumlu gençlik gelişimin programlarını oluşturmaktadır (Lerner vd., 2005:7). Olumlu gençlik gelişiminin temellerinin, kaynak olarak gençlik bakış açısıyla oluşturulduğunu Benson (1997)'ın "genç bireylere toplum içinde yararlı roller verilerek haftanın belirli saatlerinde toplum içi hizmette bulunmalıdırlar" şeklindeki ifadesinde görmek

mümkündür (Damon, 2004:21). Bu bağlamda genç bireylerin, sorun teşkil etmelerinden ziyade kaynak olarak değerlendirildiği söylenebilir.

Pozitif gençlik gelişiminin uygulama alanının faaliyetleri genç bireylerin gelecekten beklentilerini paylaşılmalarıyla bağlantılıdır. Çok sayıda program, kurum, vakıf, federal hibe programları, politika girişimleri, araştırmacılar ve gençlik hizmetindeki profesyoneller yetkin, sağlıklı ve başarılı gençleri teşvik etmek için hizmet sunmaktadır (Benson vd., 2007:894).

Pozitif gençlik gelişimi hizmet felsefesi ve çalışma alanı olarak özellikle kâr amacı gütmeyen, toplum temelli, gençlik hizmeti veren kurumlarda çalışan uygulayıcıların uzmanlığı tarafından başlatılmış ve temellendirilmiştir. Araştırmanın önceliği topluluklara sunulan örnek programlarda "ampirik gerekçe" oluşturmaktır (Benson vd., 2007:902). Karşılıklı ilerleyen bu süreçler sonrasında teorik çerçeve ve uygulama planları oluşturulmaya başlanmıştır.

Olumlu gençlik geliştirme teorisi, insan kapasitesi ve potansiyeli olmadan düşünülemez. Öncelikle gençlerle çalışan profesyonellerin ve uygulayıcıların görüş ve değerlerine dayanan bu insan doğası vizyonu, kendini ve toplumu geliştirmekte aktif ve yapıcı bir katkı olanağı tanımlamıştır. Genellikle gençlik gelişim çevrelerinde gençlerin içinde bulunduğu sorunların üstesinden gelmek için yardımcı olunması gereken kaynaklar olarak tanımlanması pozitif gençlik gelişimi teorisinin önemli bir başlangıç noktası olmuştur. Bu ifadede bireyin çevresi ile karşılıklı bir ilişki içinde olduğu ve pozitif gençlik gelişiminin yörüngesini bu ilişkiselliğin şekillendirdiği görüşü yer alır (Benson vd., 2007:902).

Teorinin oluşturulması sürecinde "Gençlik kendi ortamında (aile, okul, mahalle vs.) nasıl hareket eder ve bu hareketleri oluşturan süreçler nelerdir?" gibi kilit sorular sorulmuştur. Ergenlik dönemiyle beraber bir dizi gelişimsel sürecin içine giren genç bireyler, anlam bulmaya çalıştıkları soruların cevaplarını ararken sergiledikleri davranışlarla içinde bulundukları ortam ile etkileşime girerler. Cevaplarını bulmaya çalıştıkları soruların içeriği şu şekilde ifade edilebilir; kendini değerlendirme, anlam üretme, özerklik etrafındaki varlığını tanımlama, kendilerini tanıma, toplumdaki konumlarını keşfetmeye çalışma. Ergenlikle başlayan gençlik döneminde bu soruların merkezileşmesi, olumlu gençlik gelişimi teorisinin bakış açısını gençlerin sosyal hayatla olan ilişkiselliğine çevirmiştir (Benson vd., 2007:903).

Birçok akademisyen pozitif gençlik gelişiminin çerçevesini oluşturmak için çeşitli kavramlar meydana üretmiştir. Bu konuda çalışan sosyal bilimcilerden bazıları Hawkins, William Damon, Lerner, Heck ve Subramaniam ve en çok dikkat çeken Peter Benson ve Arama Enstitüsü'nde beraber çalıştığı meslektaşlarıdır.

Hawkins'in sosyal gelişim modelinin içerdiği kavramlar dört başlık altında toplanmaktadır:

Birincisi toplumsal koruyucu faktörler; toplum katılımı için fırsatlar ve toplum katılımı için ödüllerdir. İkincisi okul koruyucu faktörler; olumlu sosyal okul katılımı için fırsatlar, olumlu sosyal okul katılımı için ödüllerdir. Üçüncüsü aile koruyucu faktörler; olumlu sosyal aile katılımı için fırsatlar, olumlu sosyal aile katılımı için ödüller ve aile katılımıdır. Dördüncüsü akran ve bireysel koruyucu faktörler; dindarlık, ahlaki düzene inanmak, sosyal beceriler, olumlu soysal akran eklentisi, esnek mizaç ve sosyalliktir (Benson, 2007:4).

Pozitif gençlik gelişimi alanında çalışan bir diğer sosyal bilimci William Damon, olumlu gençlik gelişimi sürecinin, genç bireylerin hayatlarındaki amaçlarının gelişiminin incelenmesi üzerine yoğunlaştırmaktadır. Damon, gençlerin bireysel ihtiyaçlarının ötesinde, toplumsal fayda sağlayacak dünya görüşüne sahip olmaları gerekliliği üzerinde durur. Damon, toplumsallaşma sürecinde bireysel kaygıların olumlu etkilerinin olabileceğini ifade etmiştir. Buradan hareketle bireysel kaygıların olumlu davranışların bütününe etki edebileceğini savunmuştur. Damon, ortak refahı sağlayan ve topluluklara katkı sağlayan genç bireylerin, olumlu gençlik gelişimi gösterdiğini ifade eder (Lerner vd., 2012:367-368).

Peter Benson ve meslektaşlarının Arama Enstitüsü'ndeki çalışmaları sonrasında gençlerin içinde yaşadıkları toplumun belirleyici yönlerinin hayatlarını etkilediği görüşü ortaya çıkmıştır. "Gelişimsel varlıklar (kazançlar)" terimi içinde yer alan içsel varlıklar (kazançlar) ve dışsal varlıkların (kazançların) birbiriyle ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. İçsel varlıklar ile beceri, yetkinlik ve değerler anlayışından bahsedilirken dışsal varlıklar ile ifade edilen sosyalleşme sistemleri çevre ve bağlamlardır (Lerner vd., 2012:368-369).

Heck ve Subramaniam, gençlik geliştirme programı felsefesini tanımlarken beş çerçeve oluşturmuştur. Bunlar; yaşam becerilerini hedeflemek, Benson ve Araştırma

Enstitüsünün belirlediği gelişim varlıkları, gençlik gelişimin dört temel unsuru, gençlik gelişimi için topluluk eylem çerçevesi ve 5c'lerdir (Lener vd., 2012:380).

Tüm gençlerin, gelişim süreçlerinde sermayeleştirebilecekleri güçlü yönlerine odaklanılması (Lerner, Lerner ve Benson, 2011: 1) ve geliştirilmesi için sistemli programlarla sunulacak olan hizmetlere kanalize olunması ana hedeftir. Olumlu gençlik gelişimi yaklaşımının, programlarla hayata geçirilebilmesi için bir dizi çalışma yapan akademisyenlerin birey ve toplum ilişkiselliği konusunda ortak noktada buluşması sonrası, PYD'nin teorik çerçevesi meydana gelmiştir. Öncelikle 5c'den hareket edilerek ortak kavramlar etrafında yapılan ampirik araştırmalar ile desteklenen teorik çerçevenin bireyle doğrudan ilgili olan iç varlıklar şeması oluşturulmuş, ardından toplumdan bağımsız düşünülemeyecek olan genç bireyin içinde bulunduğu sosyalleşme sistemlerinin etkilerini barındıran dış varlıklar çerçevesi oluşturulmuştur. Bu iç ve dış varlıkları kapsayan gelişim varlıkları, 40 gelişimsel kazanç olarak ifade edilmektedir.

40 gelişimsel kazanç tablosu oluşturulurken toplulukların doğal ve sosyalleşme kapasitesini güçlendirmek için toplum temelli yaklaşımları yönlendirme amacı güdülmüştür. Bu nedenle 40 varlığın çerçevesi toplumun önemli ölçüde kontrol sahibi olduğu ilişki türlerini, sosyal deneyimleri, sosyal ortamları ve etkileşim kalıplarını içermektedir. Aynı zamanda birden çok birey-toplum ilişkiselliğini ortaya çıkarmak için tasarlanmıştır. Bunlar gelenekselleşmiş sosyalleşme sistemleri içinde yer alan aileler, mahalleler, okullar, cemaatler ve gençlik örgütleri içeren informal ve programa dayalı olmayan ilişkileri kapsar. Bu sosyalleşme yapılarının olumlu yönde ilerlemesini sağlayanlar ise hükümet, ekonomi ve politika altyapılarıdır. Varlık geliştirme çalışmalarının temel amacı, çocukluktan itibaren içinde bulunulan sosyal ortamın ve her çocuk ve genç için toplum içinde olumlu koşulların seferber ve teşvik edilmesini sağlamaktır (Benson, 2003:28).

40 gelişimsel kazanç çerçevesi sadece teori ve araştırmayı desteklemek için hazırlanmamıştır. Aynı zamanda Tablo 1'de görülebileceği üzere 40 gelişimsel kazancın içinde bulunan dışsal kazanç alanındaki toplulukları da harekete geçirmek için pratiklik kazandırılması amaçlanmıştır. 20 dış varlığın sosyalleşme sistemleri içindeki çevresel, bağlamsal ve ilişkisel özelliklerinin topluluğun sakinlerine kolayca tarif edilmesini sağlayacak şekilde tasarlanmıştır (Benson, 2003:28).

Olumlu gençlik gelişiminin toplum içinde altyapısının oluşturulması için gerçekleştirilmesi gereken koşullar vardır. Bu koşullar; olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı çerçevesinde sosyal grupların katılımlarının desteklenmesini, toplum sakinlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının anlayabileceği bir dil ile gelişimsel varlıkların tanıtılmasını ve yaygınlaştırılmasını ifade etmektedirler. Bu bağlamda olumlu gençlik gelişiminin toplumdan bağımsız olmadığı ve sadece genç bireylerin faaliyetlerini konu almadığı dikkat çekmektedir. Genç bireyler ile toplum arasında kurulması istenilen sağlıklı iletişim için birleştirici bir dil kullanımına aynı zamanda sistemlerin sağlam temeller üzerinde inşa edilmesi için çevresel ve psikolojik faktörlere odaklanılmıştır (Benson, 2003:25).

40 gelişimsel varlık gençlerin mükemmel ve evrensel refahının tanımını oluşturmaz. Hak ve refah kavramları toplumlarda, ailelerde ve gençler arasında farklı algılanabileceği gibi farklılık da gösterecektir (Chan vd., 2003:73). Bu yüzden ampirik çalışmalar eşliğinde edinilen bulgularla evrensel bir model oluşturulmaya çalışılmıştır. 1990'ların ortalarında Peter Benson (1997) ve Minneapolis Arama Enstitüsündeki meslektaşları, 40 gelişimsel varlık çerçevesi için sağlam temeller oluşturdular (Damon, 2004:16-17). "Bazı çocukların daha fazla ihtiyacı vardır" anlayışını değiştirerek "tüm çocukların daha fazlasına ihtiyacı vardır" anlayışını benimsemişlerdir. 40 gelişimsel kazanç çerçevesinde her gencin sahip olduğu enerji, yeteneği, ön plana çıkan yanları ve yapıcı tarafları vurgulanmıştır (Benson, 2003:34).

Benson ve meslektaşları, 40 gelişimsel varlığı iki bölüme ayırmışlardır; içsel varlıklar ve dışsal varlıklar (Benson: 2003: 26-27, Damon, 2004:16-17). Minneapolis Search Institute tarafından yayınlanan 40 gelişimsel kazanç şu şekilde açıklanmıştır (Nakkula ve ark., 2010,2-5):

40 GELİŞİMSEL KAZANÇ

I-DIŞSAL KAZANÇLAR

A-DESTEK

1. Aile desteği: Aile hayatı yüksek düzeyde sevgi ve destek sağlar.

2. Olumlu aile iletişimi: Genç kişi ebeveynleri ile olumlu iletişim kurar ve ebeveynlerinden tavsiye almaya isteklidir.

3. Diğer yetişkin ilişkileri: Genç birey ailesi dışında en az üç kişiden destek alır.

4. İlgi gösteren bir mahalle: Genç bireyin komşularıyla olan deneyimlerini içine alır.

5. İlgi gösteren okul çevresi: Okul, genç bireye şefkatli ve teşvik edici bir ortam sağlar.

6. Eğitime anne ve babanın katılımı: Ebeveynler, genç bireylerin okuldaki başarısına katkıda bulunabilmek için aktiftirler.

B-GÜÇLENDİRME

7. Toplum gençliğe değer verir: Genç birey toplumdaki yetişkinlerin gençliğe değer verdiğini algılar.

8. Kaynak olarak gençlik: Gençlere toplumda faydalı roller verilir.

9. Diğerlerine hizmet: Genç birey düzenli bir program içinde toplum hizmetinde çalışır.

10. Güvenlik: Genç birey evde, okulda ve mahallede kendisini güvende hisseder.

C-SINIRLAR VE BEKLENTİLER

11. Aile ve sınırlar: Ailenin açık kuralları ve beklentileri vardır, genç bireyin nerelerde olduğunu gözler.

12. Okul sınırları: Okul açık kurallar ve sonuçlar sunar.

13. Mahalle sınırları: Komşular, gençlerin davranışlarını izleme sorumluluğu alır.

14. Yetişkin rol modelleri: Ebeveynlerin ve diğer yetişkinlerin olumlu ve sorumluluk sahibi davranışları, gençler için bir model olur.

15. Olumlu akran etkisi: Genç bireyin arkadaşlarının sorumlu davranışları genç bireye model olur.

16. Yüksek beklentiler: Hem aile hem de öğretmenler genç bireyin iyi bir insan olması için teşvik edici davranır.

D-YAPICI ZAMAN KULLANIMI

17. Yaratıcı aktiviteler: Genç birey haftada üç saat ya da daha fazla müzik, tiyatro ve diğer sanatlarda ders içinde veya uygulamada vakit geçirir.

18. Gençlik programları: Genç birey haftada üç saat ya da daha fazla okuldaki spor, kulüp veya organizasyonlarda ve/veya topluluk organizasyonlarında vakit geçirir.

19. Dini topluluk: Genç birey haftada bir saat ya da daha fazla dini bir kurumda vakit

geçirir.

20. Evde zaman: Genç birey haftada iki gece ya da daha az "yapacak özel bir şey olmadan" arkadaşlarıyla beraberdir.

II- İÇSEL KAZANÇLAR

A-ÖĞRENMEYE BAĞLILIK

21. Başarı motivasyonu: Genç birey başarılı olmak için motive olmuştur.

22. Okula katılım: Genç birey aktif bir şekilde öğrenme ile meşguldür.

23. Ev ödevleri: Genç birey her gün okul sonrasında en az bir saat ödevlerini yaptığını bildirir.

24. Okula bağlılık: Genç birey okulunu önemser.

25. Zevk için okumak: Genç birey haftada iki saat ya da daha fazla zevk için okur.

B-OLUMLU DEĞERLER

26. Duyarlılık: Genç birey diğer insanlara yardım etme sorumluluğu taşır.

27. Eşitlik ve sosyal adalet: Genç birey eşitliği teşvik etmeye, açlık ve yoksulluğun azaltılmasına önem verir.

28. Bütünlük: Genç birey prensiplerine göre hareket eder ve inançlarını savunur.

29. Dürüstlük: Genç birey zor olduğunda bile gerçekleri anlatır.

30. Sorumluluk: Genç birey kişisel sorumluluk kabul eder.

31. Sınırlama: Genç birey cinsel olarak aktif olmamanın, alkol veya diğer uyuşturucuları kullanmamanın önemli olduğuna inanır.

C-SOSYAL BECERİLER

32. Planlama ve karar verme: Genç birey nasıl plan yapacağını ve seçim yapacağını bilir.

33. Kişilerarası beceriler: Genç birey empatiye, duyarlılığa ve arkadaşlık kurma becerilerine sahiptir.

34. Kültürel becerileri: Genç birey farklı kültürel/ırksal/etnik geçmişe sahip insanlar hakkında bilgi sahibidir ve onlarla rahatlıkla iletişim kurar.

35. Direnme becerileri: Genç birey olumsuz akran baskılarına ve tehlikeli durumlara direnebilir.

36. Barışçıl çatışma çözümü: Genç birey çatışma esnasında şiddete başvurmadan vicdanıyla hareket etmeyi tercih eder.

D-OLUMLU KİMLİK

37. Kişisel güç: Genç "kendisiyle ilgili meydana gelen olayların" üzerinde kontrolünün olduğunu hisseder.

38. Öz saygı: Genç birey yüksek özsaygıya sahiptir.

39. Belirli bir amacı olma: Genç birey bir amacı olduğunu bilir.

40. Kişisel geleceği hakkında olumlu bakış: Genç bireyin olumlu bakış açısı geleceği hakkında da olumlu hissetmesini sağlar.

40 gelişimsel kazanç yukarıda da görüldüğü gibi iki alt başlığa ayrılmaktadır; dışsal kazançlar ve içsel kazançlar. İçsel ve dışsal kazançlar da kendi içinde dört alt başlığa ayrılmaktadır.

Dışsal kazançlar genç bireylerin sosyal çevrelerinde bulunan aile, okul, mahalle, diğer yetişkinler gibi grupları içlerine alan ilişkiler bütünü çevresinde yorumlanmaktadır. Burada genç bireyin toplumsallaşma sürecinde içinde bulunduğu grupların genç birey üzerinde etkisinin olduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla genç birey ile ortak hareket edilmesi fikri meydana gelmektedir. Dışsal kazanç kavramları da bu fikirden hareketle oluşturulmuştur. Dışsal kazançlar içerisinde bulunan kavramlar şu şekildedir (Scales and Leffert, 2004:6):

Destek, genç bireylerin çevreleri tarafından sevildiklerini, onaylandıklarını ve kabul edildiklerini ifade eden bir kavramdır. Sadece ailelerinin değil aynı zamanda okullarından, geniş ailelerinden, ailenin içinde bulunduğu sosyal ağlardan ve toplumsallaşmanın gerçekleştiği alanlardan da destek görmeleri gerektiği ifade edilmektedir.

Güçlendirme, sadece genç bireyler için değil tüm bireyler için önemli olan bir kavramdır. Genç bireylerin gelişimsel süreçlerinde güvende ve değerli hissetmeleri gerekliliğini ifade etmektedir. Genç bireylerin güven içinde olduklarını bilmeleri onların topluma katkı sağlamaları konusunda motive edici olacağı düşüncesi yer almaktadır. Topluma katkı sağlayan genç bireylerin kendilerini daha değerli hissedecekleri söylenebilir. Toplumsal kurum ve kuruluşlar genç bireylerin güvende ve değerli hissetmelerini sağlayacak fırsatlara odaklanmaları gerektiğini ifade etmektedir.

Sınırlar ve Beklentiler, genç bireylerin ilişki kurdukları sosyal ortamlardaki sınır ve beklentileri bilme düzeyini ifade etmektedir. Sınır ve beklentiler kavramı bahsedilen destek ve güçlendirme kavramları ile bütünlük içindedir. Genç bireyler sosyalleşme süreçlerinde bu kavramları özümsedikleri takdirde davranış biçimleri ile göstereceklerdir.

Yapıcı Zaman Kullanımı, genç bireylerin okul sonrasında dâhil oldukları yapılandırılmış organizasyonlara katılımlarını ifade etmektedir. Genç bireylerin gelişimsel süreçlerinin olumlu yönde ilerleyebilmesi için sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmaları önem arz etmektedir. Ayrıca katılım gösterdikleri sosyal faaliyetler genç bireylerin diğer gelişimsel kazançlarına katkıda bulunmasını sağlayacaktır.

Gelişimsel varlıkların yarısını görüldüğü üzere *dış kazançlar* meydana getirmektedir; aile, mahalle, gençlik örgütleri, cemaat (sinagog, kilise, cami) ve programlar. Dış varlıklar, genç bireylerin toplumsallaşma sürecinde çoklu gelişimini doğrudan etkileyen varlıklardır. Gelişim varlıklarının diğer yarısını oluşturan ise *iç varlıklar*dır; değerler, kimlik, bağlılık ve amaç. Genç bireylerin içsel değerlerde pozitif yönde ilerlemeleri, dünyaya karşı evrensel bakış açısına sahip olmaları ve toplumsal sistemler içinde olumlu yönde yer edinmeleri için genç bireylere yaşadıkları yerdeki kurumlar tarafından sistemli programlar sunulmalıdır. Bu bağlamda gençlerin yaşadıkları şehirde ya da ilçede kolaylıkla ulaşabilecekleri hizmetlerin belediyenin sınırları içinde olması; okul, mahalle, aile, gençlik örgütleri ve dini kurumların desteklerinin de birleştirilmesi gerekmektedir (Benson, 2003:35-36). Sonuçta sunulacak olan hizmetlerin genç bireylerin yaşadıkları ortam ile uyuşması gerekliliği söz konusudur. Dışsal varlıklar içinde yer alan maddeler ışığında uygulanması gereken adımlar şunlardır:

- Genç birey, ailesi ve diğer yetişkinlerle sürekli ilişkiler gerçekleştirmelidir.
- Genç bireyin varlık kazanımlarını etkilediği düşünüldüğünde akran grubuyla olan ilişkilerinin etkilerine dikkat edilmelidir.
- Genç bireyin sosyal sermaye ediniminde sosyalleşme sistemleri olan aileler, mahalleler, okullar, oyun alanları, cemaatler, gençlik örgütleri ve istihdam yerleri olumlu gelişimi teşvik edici olmalıdır.
- Teorik çerçevesi olan, uygulama alanı ile yerel anlamda doğrudan ilişkilendirilmiş, genç bireylerin beceri ve yetkinliklerini beslemek ve inşa etmek üzere hazırlanan programların hayata geçirilmesinde, devlet politikalarının ve kaynaklarının düzenli tahsisi olmalıdır (Benson, 2003:36).

40 gelişimsel kazanç içerisinde bulan diğer alt başlık ise içsel kazançlardır. İçsel kazançlar ise genç bireylerin daha çok toplumsallaşma sürecinde ilişki kurma becerilerinin gelişmesini ve bu gelişmeler sonrasında edindikleri değerleri işaret etmektedir. İçsel kazançlar her bireyde farklı zamanlarda ortaya çıkabileceği gibi toplumsal değerler ışığında ortak bir noktada bireysel sermayelerini geliştirdiklerini gösteren kavramlardan oluşmaktadır. İçsel kazançlar kavramları şu şekildedir (Scales and Leffert, 2004:6):

Öğrenmeye Bağlılık, genç bireylerin okul ve iş hayatları sürecinde yeni bilgi öğrenme heyecanlarının devamlılığını ifade etmektedir. Öğrenmeye bağlılık kavramı ile genç bireylerin okullarına devam etmelerine, ev ödevlerini yapmalarına, motivasyonlarının devamlılığına ve okul dışında zevkine kitap okuma isteklerinin sürekliliğine odaklanılmaktadır.

Olumlu Değerler, genç bireylerin hayatlarında verdikleri kararlarda temel dayanaklarını ifade etmektedir. Bu kavramın en önemli özelliği toplumdan topluma fark edebilecek değerlerin uygulama alanına döküldüğünde değişiklik gösterebilmesidir. Çünkü her toplumun evrensel değerler dışında kendine ait değerleri vardır. Toplumların kendine özgü değerlerinin, genç bireyler tarafından kabul edilmesi ile toplumsal değerlerin aktarımı gerçekleşecektir. Bu bağlamda her toplumun kendine ait değerlerini öğretme biçimlerinin de farklı olacağını söylemek mümkündür.

Sosyal Beceriler, genç bireylerin karşılaştıkları ilişki biçimlerinde sergiledikleri davranışlar bütününü ifade etmektedir. Genç bireylerin yapacakları seçimlerden,

sunacakları seçeneklere kadar gösterdikleri davranış biçimleri aynı zamanda yetişkin rollerinin de yansımasıdır. Sosyal becerilere sahip genç bireylerin hayat içinde yetkin olabilecekleri söylenebilir

Olumlu Kimlik, genç bireylerin kendileri hakkında olumlu bir gelecek düşüncesine sahip olup olmadıklarına odaklanmaktadır. Genç bireylerin kendilerini tanıma düzeyleri ve gelecekleri hakkında ne isteklerini bilen bireyler olması önemsenmektedir. Böylece genç birey hayata karşı güçlü bir duruş sergileyecektir.

1993 yılında Minneapolis Arama Enstitüsü (Minneapolis Search Institute), gençlerin bireysel güçlerini (içsel kazançlar) geliştirmelerine yardımcı olacağı düşünülen dışsal kazanç araçlarını güçlendirmek için sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte çalışmaya başlamıştır. Arama Enstitüsü, aynı zamanda bir uygulama alanı olan olumlu gençlik gelişiminin pratik kaynakları, teknik desteği ve yürütülecek olan işlerin zorlukları hakkında bilgilendirme amaçlı toplulukların birbiriyle iletişime geçebilmesi için forumlar düzenlemiştir. Benson ve meslektaşları da gençlerin refahını destekleyen programların düzenlenebilmesi için toplumların rolünün önemi üzerine durmuşlardır. Yapılan çalışmalar neticesinde 600'den fazla topluluk girişimi resmi ortaklar haline gelmiş ve sayısız kişi gayri resmi olarak Gelişimsel Varlıklar çerçevesini kullanmıştır. Bunlardan ilki Healthy Community-Healthy Youth toplum kuruluşudur. Minneapolis Arama Enstitüsü 1996'dan bu yana Gelişim Varlıkları hakkında toplumu bilgilendirmeye çalışmaktadır. Çözüm olarak 40 gelişimsel varlığın tamamının kullanılamayacağını öngörmüş ve her toplulukta farklı özellikler olduğu için yerel bağlamda uygun çözümler üretmeye odaklanmıştır (Nakkula vd. 2010: 5, Lerner vd., 2012:369). Bu bağlamda sivil toplum kuruluşlarının olumlu gençlik gelişimi için oldukça çaba sarf ettiği söylenebilir. Sivil toplum kuruluşları bilimsel çalışmalardan meydana gelen sistematik çözümleri her topluluğa uygun modeller geliştirerek sunmak için uğraşmaktadırlar.

Olumlu gençlik gelişimi yaklaşımının hem teorik hem de pratik alanda örnek gösterilebilecek çalışmalarından biri, Moorhead Gençliği projesidir. Bu proje ile uzun zamandır yapılan akademik çalışmaların uygulama alanı bulduğu söylenebilir. Ayrıca sivil toplum kuruluşu ortaklığıyla gerçekleşmiş bir çalışmadır. Moorhead, 1994 yılında o zamanın Arama Enstitüsü başkanı olan Peter Benson tarafından ziyaret edilmiştir. Bu ziyaret sonrasında Moorhead'da Sağlıklı Gençlik Girişimi (Healthy Community-

Healthy Youth) öncülüğünde bölgedeki ailelerin ve okulların, inanç kurumlarının, gençlik hizmet kuruluşlarının, hayır kurumlarının, şehir yönetiminin ve kolluk kuvvetlerinin destekleri ve katılımlarıyla varlık temelli bir olumlu gençlik geliştirme hareketi planlanmıştır. Günümüzde hala devam etmekte olan Moorhead Gençliği (Moorhead Youth) topluluğu, genç bireyler için rehberlik ve okul sonrası programların organizasyonu ve desteğini sağlamıştır (Nakkula vd., 2010:57). Moorhead Youth girişimi, gelişim varlıkları çerçevesini kullanarak okul dışı dönemde olumlu gençlik geliştirme fırsatları yaratan programlar ve faaliyetler geliştirmiştir. Bu sayede genellikle okul öncesi eğitimi içine alan ve okul sonrası saatleri barındıran okul sistemini oluşturmuştur (Nakkula vd., 2010:60).

Akademik çalışmaların uygulama alanlarıyla buluştuğu olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı ile yapılan projeler olumlu sonuçlar ortaya koymaktadır. Gelişimsel varlıkların eşliğinde hazırlanan programlar sonucunda dokuz riskli davranışın oranlarında önemli düşüşler görülmüştür; alkol kullanımı, tütün kullanımı, yasadışı uyuşturucu kullanımı, antisosyal davranış, şiddet, okul başarısızlığı, cinsel aktivite, intihar girişiminde bulunma ve kumar oynama. Bunlara karşılık olumlu davranışların artışı dikkat çekmiştir; okul notları, liderlik, prososyal davranış (Benson, 2003:31).

40 gelişimsel kazanç içerisinde bulunan kavramların genç bireylerde görülebilmesi için bu kavramların daha çok hizmet uygulayıcıları tarafından özümsenmesi gerekmektedir. Genç bireylere yönelik sunulacak olan programların hedefleri genç bireylerin yaşadıkları toplumsal alana göre düzenlenmelidir. Ayrıca hazırlanan programların uygulayıcıları dışsal ve içsel kazançlarla hareket etmelidir.

Nihayetinde olumlu gençlik gelişimi yaklaşımının bilimsel alt yapısı geliştirilerek evrensel bir çerçeve ile toplumlara sunulmuştur. Ancak bu çerçeveye uygun programlar, her bölgede profesyoneller tarafından yerel değer ve kabuller dikkate alınarak oluşturulmalıdır. Böylece toplumun üst düzey katılımının sağlanması şartı, yerel yönetimlerin çabaları ve teşvikleriyle normatif bir kültür meydana gelmesi beklenmektedir (Benson, 2003:37).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE GENÇLİK ÇALIŞMALARI

3.1. Türkiye'de Gençlik Çalışmaları

Gençlik dönemi insan hayatının biyolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutu ile ilgili önemli bir dönemdir. İnsanın bedensel, ruhsal ve toplumsallaşma sürecindeki gelişimi ve kişiliğinin oluşmasında hayatının sonraki dönemlerinin temelini attığı hassas bir geçiş sürecidir (Bayhan, 1995:139). Genç bireyin, benliğini keşfetme serüveninde yaşadığı dönüşümler, içinde bulunduğu çevresini de ciddi oranda etkilediği için toplumlarda bazı dönemlerde 'sorun' olarak görülmüştür. Sorun teşkil etmediği düşünüldüğü zamanlarda da yüklenilen misyonlarla 'gelecek' olarak görülmüştür. Gençliğe yüklenen anlamlar toplumların geçtiği tarihsel süreçlerle yakından ilişkilidir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında genç bireylerin eğitimi son derece önemli bir konu haline gelmiştir. Gençliğin, "insanlığın geleceğidir" şeklinde tanımlanmasının arka planında yeni kurulan bir ülke olmanın ve Cumhuriyet'in değerlerinin sonraki kuşaklara aktarılmasının gerekliliği söz konusudur. (Gürses ve Gürses, 1997:48, Lüküslü, 2015:27). Aile Araştırma Kurumunun (1997:3) yaptırdığı araştırmaya göre gençlik dönemi, toplum ve gencin toplumsal boyutta sorumluluk ediniminde, geleceğe dair hedeflerin belirlenmesinde beklenti seviyesinin en yüksek olduğu dönemdir. Genç bireylere yüklenen "gelecek" misyonun gerçekleşebilmesi için genç bireylerin hedeflerini belirlemelerinde yardımcı olmak girişken bir yapıya kavuşabilmeleri konusunda desteklemek toplumun sorumlukları arasındadır.

Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar gençliğin anlamının sürekli değişmesinde Türkiye'nin toplumsal ve siyasal ortamının büyük etkisi vardır. Gençlik, dönem dönem 'sorun' olarak görüldüğü gibi 'gelecek' olarak da görülmüştür. Gençlik politikalarının ve Türkiye'de yapılan gençlik çalışmalarının yoğunlaştığı gençlik konuları incelendiğinde bu sonuç açıkça görülebilmektedir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında sosyal devlet anlayışını benimseyen devletlerde insani gelişim en temel hedef haline gelmiştir. İnsani gelişim çerçevesinde, sosyal güvenlik ve sunulan sosyal hizmetlerin, toplumun her kesimine ulaşacak şekilde çeşitlendirilmesi konularına önem verilmiştir (Adıgüzel, 2016:2). Türkiye'nin de sosyal devlet anlayışından etkilendiği ve bu bağlamda sosyal güvenlik ve sosyal hizmetler

alanında atılımlar yaptığı görülmektedir. Araştırmanın konusunu oluşturan gençlik için de sosyal hizmetlerin belirlenmesi ve sunulması noktasında bir takım çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Günümüzde gençlerin gereksinimlerinin karşılanması için politikalar oluşturan ve hizmetler sunan beş kurum bulunmaktadır. Bunlar, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı'na bağlı Avrupa Birliği Başkanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve bu bakanlığa bağlı olan Türkiye İş Kurumu'dur. Milli Eğitim Bakanlığı gençlere nitelikli bir eğitim sunmayı, Avrupa Birliği Başkanlığı genç bireylerin sosyal katılımını destekleyerek uluslararası alanda hareketliliğini sağlamayı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı gençler için sosyal güvenlik kapsamında çalışmalar yapmayı ve Türkiye İş Kurumu da gençlerin ekonomik bağımsızlığını elde etmelerinde yardımcı olmayı hedef almıştır. Gençlik ve Spor Bakanlığı ise doğrudan genç bireyleri hedef alan bir kurumdur ancak özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında gençlerin kafalarının ve ruhlarının eğitimini ifade eden beden eğitimine yoğunlaşılmıştır. Ancak günümüzde hala spor faaliyetlerine ağırlık verilmesi Cumhuriyetin ilk yıllarındaki bakış açısının kaybedilmediğini göstermektedir (Lüküslü, 2015:27, Adıgüzel, 2016:3). Bu kurumlarda belirlenen genç yaş aralığı sunulan hizmetlerle ilişkili olarak değişiklik göstermektedir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı belirli bir genç yaş aralığından bahsetmemektedir. Türkiye İş Kurumu da doğrudan genç yaş aralığından bahsetmemiştir ancak hazırladığı iş programlarında çalışma yaşının 18 yaşından itibaren başladığını belirtmiştir (https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/kurs-ve-programlar/). Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olan Avrupa Birliği Başkanlığı da genç yaş aralığını doğrudan belirtilmemiştir ancak genç bireylere sunulan hizmetlerin Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından sağlanmaktadır. Bu başkanlığın görev ve sorumlulukları çerçevesi 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile çizilmiştir. Bu kararnamede genç bireylere sunulan hizmetlerin sağlayıcısının Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak belirtildiği görülmektedir. Buna göre Bakanlığa ait Ulusal Gençlik ve Spor Politikaları Belgesi (2003)'nde geçerli olan 14-29 yaş aralığının kabul edildiği söylenebilir.

3.1.1.Türkiye'de Sosyal Bilimler Alanında Yapılmış Gençlik Konulu Çalışmalar

1937 yılında Erişçi tarafından yayınlanan "Türkiye'de Gençlik Meselesi" adlı kitap gençlikle ilgili ilk bibliyografya olma özelliğini taşımaktadır (Çok ve Çelen, 2001:164). Ancak Türkiye'de gençlik sosyolojisi alanında yapılan çalışmalar hakkında

bilgi edinilmesinde Ömer Miraç Yaman'ın yapmış olduğu "Türkiye'de Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010" adlı çalışma yol gösterici niteliktedir. Bibliyografyada, Türkiye'de gençlik çalışmalarının sayısal olarak 5000'in üzerinde yer tuttuğu tespit edilmiştir. Bu yayınların tamamına yakınının sosyal bilimler alanında üretildiği ve özellikle eğitim bilimlerinde, ardından psikoloji, sosyoloji, sosyal hizmetler ve ilahiyat alanlarında olduğu görülmektedir. Gençlik çalışmaları alanında türsel olarak en fazla olan makalelerin ardından tezlerin ve kitapların geldiği tespit edilmiştir. Gençlik çalışmalarına dair akademik yazınlar, gençliğin sorunları, gençlik araştırmaları, kuşak çatışması, gençliğin eğitimi, gençlik kültürü, gençlik ve kimlik konuları çerçevesinde yoğunlaşmıştır (Yaman, 2013:3-4).

1923 ile 1950 yılları arasında yapılan gençlik çalışmalarında, cumhuriyetin yeni kurulmuş olmasının da getirdiği milli hedefler doğrultusunda gençleri yönlendirecek konulara odaklanılmıştır. Türkiye gençliği üzerine ilk kapsamlı ve sistematik çalışmalar 1950-1968 yılları arasında yapılmaya başlanmıştır. Çalışmaların şekillendiği konular ise üniversite öğrencilerinin sorunları, boş zaman faaliyetleri, siyasal yönelimleri ve tutumlarıdır. 1968 ile 1980 arasında ülkedeki siyasi atmosferin de etkisiyle gençlik çalışmalarının eksenini, üniversite öğrencilerinin beklenti ve sorunlarının yanında siyasi eğilimlerini de içine alan konular oluşturmuştur. 1980 ile birlikte akademik çalışmaların yanı sıra akademi dışı gençlik çalışmalarında da çok az üretimin olduğu görülmektedir. Öncesinde yaşanan gençlik hareketlerinden kaynaklı, resmi ideolojinin gençliğe bakışı "sorunlu ve tehlikeli" olarak şekillenmiştir. Dolayısıyla gençlik çalışmaları için durgun bir dönem olmuştur (Yaman, 2013:4-7).

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de gençliğin sosyolojik bağlamda araştırılması İkinci Dünya Savaşı sonrasına tekabül eder. İlerleyen dönemlerde 1968 öğrenci hareketleri ile gençlik araştırılmalarına daha fazla yoğunlaşılmıştır. 1970'li yıllarla beraber devam eden gençlik sosyolojisi çalışmaları Birleşmiş Milletler'in dünya çapında 1985 yılını "Gençlik Yılı" ilan etmesi ile yükselişe geçmiştir. Türkiye'de de siyasal ve toplumsal gerginliğin azalması ile gençlik çalışmalarında yeniden bir hareketlenme olmuştur (Yaman, 2013:4-7, Bayhan, 2015:356).

"Gençlik Yılı" olarak ilan edilen 1985'ten önce Gökçe'nin 1983 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yayınlanmış "Cumhuriyet Döneminde Çocuk ve Gençlere Ait Yasal Düzenlemeler ve Yayınlar" eseri bulunmaktadır. Bu çalışmada cumhuriyet

döneminde ‘çocuk’ ve ‘genç’ konusunda yayınlanmış kitaplar, makaleler, tezler ve yasalar şeklinde kategorileştirilmiştir. “Cumhuriyet Döneminde Çocuk ve Genç Konusunda Yapılmış Kitaplar” başlığında yayınlanan kitapların konuları şu başlıklardan oluşturulmuştur: “Beslenme ve Sağlık”, “Çocuk Bakımı, Gelişimi ve Eğitimi”, “Çocuk Psikiyatrisi”, “Çocuk ve Gençlik Psikolojisi”, “Çocuk ve Genç Suçluluğu”, “Çocuklar, Gençler ve Sorunları”, “Eğitim”, “Eğitim Psikolojisi”, “Eğitim Sosyolojisi”, “Okul ve Öncesi Eğitimi”, “Oyun ve Boş Zamanlar”, “Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Gençler”, “Özel Rehberlik”, “Rehberlik” ve “Yasal Tüzük- Yönetmelik- Yönerge- Rapor” (Gökçe, 1983: 93).

Gökçe’nin belirttiği yayınlarda çocuk ve genç ayrımı 18 yaş sınırı ile ilişkilidir. Çalışmaların kapsamında çocuklar 18 yaşını doldurmamış olanları ifade etmektedir. 18 yaşından büyük olanlar ise genç bireyleri içine alan çalışmaların sınırlılığını oluşturmaktadır. Bu bağlamda incelendiğinde 1928’den 1983 yılına kadar çocuk ve genç kapsamında yayınlanan 772 kitap içinde genç bireyleri konu alan kitap sayısı ancak 120 civarındadır. Yayınlanan kitapların konuları boş zaman değerlendirilmesini, öğrenci hareketlerini, eğitim problemlerini **ve** gençlik psikolojisini içermektedir. 1983 yılına kadar yayınlanmış olan makalelerin sayısı ise 1032’dir. Kitaplarda olduğu gibi makalelerde de çocuk ve genç yaş sınırı, 18 yaşının doldurulmasıyla ilgilidir. Genç bireyleri konu alan makalelerin gençlik konusunu daha çok Türkiye’nin dönemsel olarak içinde bulunduğu siyasal ortamla ilişkili olarak ele aldığı söylenebilir. Başka bir deyişle araştırma nesnesi olarak gençlik, daha çok siyasal ve sosyal hareketler bağlamında ele alınmıştır. Buna ek olarak 1980’li yıllara kadarki süreçte Cumhuriyetin ilk yıllarında beden ve ahlak eğitimi konularına ağırlık verildiği söylenebilir. Bununla ilgili Gökçe’nin yapmış olduğu çalışmada çocuk ve genç konusunu ele alan tezlerin Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilmiş lisans düzeyindeki bitirme tezleri olduğu görülmektedir. Çoğunluğu eğitim fakültesinden yönetilen ve daha çok “çocuk” konulu alan araştırmalarını içeren bu tezler lisans düzeyinde gerçekleştirilmiş tezler olma özelliğine sahiptir (Gökçe, 1983:93-173).

1990’lı yıllara kadar önceki çalışmalara kıyasla daha genel konular işlenmiştir, bunlar; gençlerin yaş grubundakilerle olan ilişkileri, ebeveynleri ile kurdukları ilişkiler, geleceklerine dair bakış açılarının incelenmesi ve kuşaklararası iletişim gibi konulardır (Yaman, 2013:4-7).

1990'lı yıllarla ve Türkiye'de başlayan yeni dönemle birlikte gençlik algısı "Özal gençliği", "apolitik gençlik" yönünde şekillenmiştir. Gençliğin liberalleştiğine dair pek çok görüşle beraber gençliğin fikirsel ve eylemsel anlamda nitelik kaybına uğradığı düşünülmüştür. Bu dönemde yapılan gençlik çalışmalarının şekillendiği konular; özellikle meslek ve kariyer planlaması ile eğitimde kaliteyi artırmayı amaçlamıştır. Bu bağlamda madde bağımlılığı, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı, genç yaş gruplarında artan suç oranları, intihar ve şiddet konuları üzerine çalışmalar üretilmiştir. Bu dönemin bir diğer özelliği olan "İslamcı siyaset" ile meydana gelen "İslamcı gençlik" üzerine yapılan çalışmalara karşılık "Atatürk ve gençlik" konularının da işlendiği çalışmalar dikkat çekmektedir. 2000'li yıllardan itibaren hem nicel hem de nitel anlamda gençlik çalışmalarında artış görülmektedir. Çeşitlenen konular arasında en çok dikkat çeken çalışmalar, gençliğin internet ve sosyal medya olan ilişkileri, gençliğin gelecek kaygısı ve gençlik alt kültürleri alanında yoğunlaşmıştır (Yaman, 2013:8-9).

1923'ten 2010 yıllına kadar olan zaman diliminde birçok gençlik çalışması olmuştur ancak gençlik sosyolojisi başlığı altında çıkan eser sayısı çok azdır. Genel olarak 1960 sonrasında gençlik hareketlerinin başlamasıyla beraber, gençlik alanında araştırmalar başlamıştır (Tezcan, 1991:15). Sosyolojik olarak ilk yazılan tezlerin lisans tezleri olduğu görülmektedir. 1980'li yıllarda gençlik alanında yazılmış olan lisans tezleri Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilmiştir (Gökçe, 1983:93-173).

Türkiye'de gençlik sosyolojisi sadece Şener (1998) ve Doğan (1998) tarafından yazılan "Sosyolojiye Giriş" kitaplarında ayrı bir başlık olarak ele alınmıştır. Bununla beraber gençlik sosyolojisi teorilerine dair çalışmalar, alan çalışmalarına kıyasla neredeyse yok denecek kadar azdır. Türkiye'de gençlik sosyolojisi kapsamında Mahmut Tezcan'a ait ikisi kitap, dört çalışma bulunmaktadır. Ayrıca kendisi gençlik sosyolojisi literatüründe en çok yayına sahip sosyologdur (Yaman, 2013:12, Bayhan, 2015:361). Çok ve Çelen (2001:176-177), gençlik ve ergenlik anahtar kelimelerini kullanarak 1992-1999 yılları arasını kapsayan bir literatür taraması gerçekleştirmişlerdir. Yaptıkları bu taramalar neticesinde lisansüstü tez sayısı 74 olarak tespit edilmiştir. Bu tezlerin alanları ve sayıları sırasıyla psikolojiden 29, eğitimden 16, sosyolojiden ise 9 çalışma olarak tespit edilmiştir. Bu dönem içerisinde psikoloji ve eğitim alanında yapılan tezler konularının ülkenin gereksinimleri etrafında şekillendiği görülmüştür. Sosyoloji

alanında yapılan tezlerin ise gençlik ve ideoloji konuları çerçevesinde şekillendiği ifade edilmiştir.

Genel olarak Türkiye'de yapılan gençlik sosyolojisi araştırmalarında sosyolojik kuramların eksikliğine karşı daha çok uygulamalı, amprik, görgül çalışmalar yapılmıştır. Yoğun olarak da üniversite öğrencileri ve okuyan gençlik konuları üzerinde çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Tezcan, 1991:15-20). Gençlik sosyolojisi teorilerine dair neredeyse tek olan çalışma ise Esra Burcu'nun 1998'de yayınladığı "Gençlik Teorilerinin Sınıflandırılmasına İlişkin Bir Çalışma" başlıklı makalesidir.

Türkiye'de gençlik alanındaki eksikliği kapatmak amacıyla, 2013 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından, Gençlik Araştırmaları Dergisi yayınlanmaya başlamıştır. Ancak derginin Bakanlığa, dolayısıyla siyasal ve bürokratik değişimlere bağlı olması, derginin devamlılığında bir tereddüt oluşturmaktadır (Bayhan, 2015:361). Yayınlandığı ilk tarihten günümüze kadar yılda iki defa olup, toplam 17 sayıya ulaşan Gençlik Araştırmaları Dergisi, gençlik ile ilgili tüm makalelerin hakem sürecinden geçmesini sağlayarak yayınlamaktadır. Derginin içeriğinde, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın ifade ettiği biçimde; "Gençlerin eğitim yönelimlerini ve bilgi edinme kaynaklarını ortaya koyan, gençlerin meslek edinme süreçlerine, iş piyasası içerisindeki konumlanışlarına ve ihtiyaçlarına odaklanan, gençlere yönelik psikolojik, psikiyatrik, sosyolojik ve antropolojik içerikli sorunları tespit eden, çözüm arayışlarına katkı sunan, gençlerin kimlik oluşumlarını, boş zaman tercihlerini, suç yönelimlerini, sosyalleşme pratiklerini ve akran ilişkilerini irdelen yazılara yer verilmektedir" (http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/amac-ve-kapsam.aspx).

3.1.1.1.Türkiye'deki Olumlu Gençlik Gelişimi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Türkiye'de sosyal bilimler alanında olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı çerçevesinde 'pozitif gençlik gelişimi' ve 'olumlu gençlik gelişimi' anahtar kelimeleriyle Türkiye literatüründe taramalar yapılmıştır. Bu taramalar sonrası Ulusal Tez Merkezi'nde üç adet yüksek lisans tezi ile iki adet doktora tezinin olduğu görülmüştür. Olumlu gençlik gelişimi yaklaşımından yararlanılarak oluşturan tezlerden ilki, 2011 yılında İngilizce olarak hazırlanmış olan Nesligül Kulaksız'ın yüksek lisans tezidir. Kulaksız'ın,'Towards Positive Youth Development: Parenting, Autonomy And Relatedness in Contex' isimli yüksek lisans tezi Koç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı'nda yayımlanmıştır. 2012 yılında olumlu gençlik

gelişimi çerçevesinde hazırlanan ve Koç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı'nda yayımlanan diğer bir yüksek lisans çalışması ise Gül Nalan Kaya'ya aittir. Kaya'nın tezi İngilizce olarak hazırlanmış ve ismi 'Parenting, Self And Positive Youth Development in Adolescence: A Mediational Model'dir. 2013 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda Ömer Faruk Kabakçı'ya ait olan 'Karakter Güçleri Açısından Pozitif Gençlik Gelişiminin İncelenmesi' isimli doktora tezi yayımlanmıştır. Olumlu gençlik gelişiminden yararlanan diğer tez ise 'Pozitif Gençlik Gelişimi Temelli Sınıf Rehberliği Programının İlkokul Öğrencilerinin Yaşam Becerilerine Etkisi' isimli Günnur Özbay (2017)'a ait yüksek lisans tezidir. Özbay'ın tezi Ankara Üniversitesi Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı'nda yer almaktadır. Son olarak Ulusal Tez Merkezi'nde bulunan tez ise Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Yüksek Lisans Programı kapsamında 2018 yılında yayımlanmıştır. Hatice Gürsoy Şanver'e ait olan yüksek lisans tezinin ismi 'Amerikalı Müslüman Ergenlerin Pozitif Gençlik Gelişimlerinin Yordayıcısı Olarak Etnik ve Dini Kimlik Oluşumlarının İncelenmesi'dir.

Yapılan literatür taramaları sonrasında olumlu gençlik gelişimi yaklaşımının psikoloji ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümlerinde yapılan çalışmalar kapsamında kullanıldığı görülmüştür. Sosyoloji alanında yapılan tezlerde olumlu gençlik gelişimi yaklaşımından yararlanıldığına dair herhangi bir veriye ulaşılamamıştır. Ancak Gençlik ve Spor Bakanlığı'na ait Gençlik Birikimi adlı internet sitesinden yapılan taramalar sonrasında olumlu gençlik gelişimi çerçevesinde 4 adet makalenin olduğu tespit edilmiştir. İlk olarak 2007 yılında Fatih Bayraktar tarafından kaleme alınan 'Olumlu Ergen Gelişiminde Ebeveyn/Akran İlişkilerinin Önemi' isimli makale dikkat çekmektedir. Ardından 2014 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığının yayını olan Gençlik Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan ve Senem Aslan'a ait olan 'Gençliğin Pozitif Gelişimi: ABD Illinois Eyaleti Örneği' isimli makaledir. 'İnter-Disipliner Yaklaşımla Gençliğin Umudu Toplumun Beklentisi' isimli kitapta bölüm olarak yayımlanan, Nazmi Avcı ve Ersin Afacan (2016)'a ait olan 'Spor ve Olumlu Gençlik Gelişimi' isimli çalışma bulunmaktadır. Türkiye literatüründe son olarak yayımlanmış olan çalışma ise Aslıhan Aykara ve Hande Albayrak'ın 'Olumlu Gençlik Gelişimi Açısından Spor Etkinliklerine Katılımın Gençlere Yansımaları' isimli makalesidir.

‘Olumlu gençlik gelişimi’ ve ‘pozitif gençlik gelişimi’ anahtar kelimeleriyle yapılan literatür taraması sonrası elde edilen bilgiler ışığında çoğunlukla psikoloji ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanlarında yapılan çalışmalar görülmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYECİLİK ANLAYIŞI VE DENİZLİ'DE GENÇ BİREYLERE SUNULAN SOSYAL BELEDİYECİLİK HİZMETLERİ

4.1. Sosyal Belediyecilik

Araştırmanın konusu ekseninde belediyelerin genç bireylere sundukları sosyal hizmetler dikkate alınmıştır. Buradan hareketle belediyelerin genç bireylere sundukları hizmetlerin temel noktasına ulaşmak gerekliliği dikkat çekmiştir. Literatür taramaları sonrasında sosyal belediyecilik anlayışının benimsenmiş olduğu ve bu anlayışın arka planında sosyal devlet olma durumunun yattığı saptanmıştır. Dolayısıyla sosyal belediyeciliği benimsemiş belediyelerin, genç bireylere sunduğu sosyal hizmetlerin anlaşılabilmesi için sosyal devlet kavramına bakmak gerekmektedir:

> "Sosyal devlet; bireylere, insan onuruna yaraşır asgari yaşam standartlarını sunmaya yönelmiş, bu amaçla milli gelirin daha adil dağıtılmasını ve böylelikle sosyal adaletin temin edilmesini sağlayan, bu bağlamda devletin, ekonomik ve sosyal hayata aktif müdahalelerde bulunmasını hedefleyen ve bireylere; kişisel ve siyasal haklar yanında, sosyal ve ekonomik hakların da tanınmasını öngören bir anlayışı ifade etmektedir" (Gümüş, 2010:187-188).

Tanımdan da anlaşılacağı üzere dezavantajlı grupların insan onuruna yakışır hayat koşullarında yaşama isteklerinden yola çıkarak devletten sosyal destek talep etme hakları meydana gelmiştir. Sadece talep doğrultusunda değil aynı zamanda "sosyal devlet" olmanın getirdiği koşullar sebebi ile tüm yurttaşlara ulaşılmaya çalışmak temel hedef olarak öne çıkmaktadır (Beki, 2008:31). İnsani yaşama seviyesini yükseltmek üzerine benimsenmiş bir anlayışın pratik alanda kendini gösterebilmesi için sosyal politikalar üretilmektedir. Sosyal devletten ayrı tutulamayacak olan sosyal politikaların esas amacı merkezine birey toplum ilişkilerini alarak toplumsal ihtiyaçların giderilmesi yer almaktadır (Ersöz, 2011:28). Özellikle dezavantajlı gruplara sunulan hizmetlerin ortaya çıkışında sosyal politikaların iktisadi krizlerle olan ilişkiselliği vardır. Meydana gelen iktisadi krizler sonrasında toplumsal sorunların artış gösterdiği toplumlarda sorunların çözülebilmesi için sosyal politikalar gündeme gelmiştir. İktisadi krizler finans piyasalarından başlayıp üretim ve yatırım alanlarında düşen grafiklerini takiben

işgücü piyasasını etkilemektedir. Dolayısıyla işsizlik artmakta ve gelir dağılımı eşitsizliği ortaya çıkmaktadır. Bunlarla beraber sosyo-ekonomik sıkıntılar suç oranlarında artışa ve sosyal ilişkilerin bozulmasına sebep olmaktadır (Ersöz, 2011:43-44).

İktisadi krizlerin meydana getirdiği toplumsal bunalımların tekrar yaşanması ihtimaline karşılık üretilen sosyal politikalarla oluşabilecek gerilimlerin önceden azaltılmasının planlandığı söylenebilir. Meydana gelen sosyo-ekonomik sorunlara karşı üretilen sosyal politikaların süreç dâhilinde geliştikleri ve aynı zamanda insan hakları çerçevesinde "sosyal devlet" anlayışının bağlı olduğu insani değer olgusuyla bireylere haklar tanınmıştır. Hakların güvence altında tutulabilmesi için ise sosyal devlet ve hukuk devleti kavramlarının ilişkiselliği büyük önem arz etmektedir.

Sosyal devlet anlayışını benimsemiş bir devletin hukuk devleti olma zorunluluğu olduğu açıkça söylenebilir (Gümüş, 2010:173). Öyle ki Türkiye'de 1961 ve 1982 Anayasaları'nın 2. Madde'lerinde devletin şekli "… sosyal bir hukuk devletidir" tanımı ile ifade edilmiştir.

Sosyal devlet anlayışı iktisadi krizlerden bağımsız düşünülemeyeceği gibi hukuk devleti anlayışından da ayrı düşünülemez. Sosyal devlet anlayışının ispatı niteliğinde olan sosyal politikaların oluşum ve uygulanma süreçlerinin, toplumsal refahın arttırılması ile doğru orantılı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sosyal devlet bağlamında yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Günlük hayatta eylemsel olarak sosyal hizmetlerle bireylere ulaşılmaya çalışılmaktadır. Bunun için ise sosyal devlet anlayışının yerel yönetimlerde yansıması olan toplumcu belediyecilik veya bilinen diğer adıyla "sosyal belediyecilik" anlayışı ile hareket edilmektedir.

Sosyal devlet anlayışının oluşmasında, iktisadi krizlerin önemli bir payı olduğu ortadadır. Sosyal devlet anlayışına bağlı gelişen yerel yönetim dönüşümlerinin de arka planında iktisadi krizlerin varlığından söz etmek mümkündür. Öyle ki sosyal belediyecilik anlayışı, 1973-1974 yıllarında gerçekleşen petrol krizleri sürecinde gelişmiş ülkelerin yerel yönetimlerde bir dönüşüm gerçekleştirmesi ile ortaya çıkmıştır. Merkezi yönetimler "yeni kamu işletmeciliği" çerçevesinde mevcut olan asli görevlerinin dışında uygulamaları gereken diğer görevleri yerel yönetimlere devretmeye başlamışlardır. Bu süreçte devredilen görevler arasında bulunan en önemli alanlar sosyal yardım ve sosyal hizmetler olmuştur. İlerleyen zaman içerisinde bu görevler

yerel yönetimlerin temel görevleri arasına girmiş ve temel uygulayıcıları olmuşlardır (Selek Öz, 2010:7). Sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin ulaştırılmaya çalışılan kesim arasında ekonomik ve sosyal durumları kötüleşen bireyler yer almaktadır. Dolayısıyla hizmetlerin hedef kesimini bu insanlar oluşturmaktadır.

Sosyal belediyecilik anlayışı, sosyal devlet kavramından aldığı güç ile öncelikle yoksul olarak ifade edilen hem sosyal hem de ekonomik ihtiyaçların insani yaşam standartları kapsamında yer almayan kesimdeki insanlara ulaşmayı amaçlamaktadır. Bahsedilen bu kesimin refah seviyesini arttırma amacıyla yapılan çalışmalar şu şekilde sıralanabilir; konut desteği, sosyal yardım, sağlık hizmetleri, sosyal ve kültürel faaliyetler ve istihdam amaçlı sunulan eğitim programları. Yerel yönetimlerin yaptığı bu çalışmaların hedef kitlesini oluşturan yoksul insanların yaşam kalitesini yükseltme gayesi sosyal belediyecilik anlayışının kapsamını ifade etmektedir (Kesgin, 2008:55-56).

Türkiye'de, sosyal belediyecilik kavramı ilk defa 1973-1977 yılları arasında hizmet veren belediyeleri tanımlamak için kullanılmıştır (Ersöz, 2011:143). Değişen zaman içerisinde sosyal belediyecilik kavramının ifade ettiği anlamlar çeşitlenmiştir. Türkiye'de sosyal belediyecilik kavramı iki farklı açıdan ele alınmıştır. Sosyal belediyeciliğin dar anlamı olarak ifade edilen tanım: Belediyenin esas görevleri dışında sosyo-ekonomik durumu standartların altında olan bireylere sunulan her türlü sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin tamamı sosyal belediyeciliktir. İkinci ve geniş bir anlamı ifade eden diğer tanım: Belediye sınırları içerisinde bulunan her bireye sosyal hizmet ve sosyal yardımların dışında yaşam kalitesini yükseltecek hizmetlerin sunulmasıdır. Kültürel faaliyetlerde, istihdam yaratacak sertifika programlarına, spor etkinliklerinden kişisel gelişim çerçevesinde verilen eğitimlere kadar sunulan her hizmet sosyal belediyeciliğin geniş anlamının tanımında yer almaktadır (Beki, 2008:32-33). Çalışmanın kapsamı olan gençlere sunulan hizmetler çerçevesinde sosyal belediyeciliğin geniş tanımı dikkate alınarak incelemeler yapılmıştır.

Sosyal belediyecilik, sosyal devlet anlayışı ile oluşan sosyal politikaların yerelde uygulanması işlevselliği ile gündeme gelmiştir. Öyle ki Türkiye'deki sosyal politikaların uygulayıcısı merkezi yönetimdir. Merkezi yönetim, sosyal politikaların gerçekleştirilmesi sürecinde yerel yönetimlerin sorumluluk alanlarını yeniden çizmiştir (Sönmez, 2010:45). Bu bağlamda merkezi yönetimin yereldeki temsilcisi olarak görülen belediyeler her sınıftan bireye ulaşmakla görevlendirilmiştir.

Sosyal devletin hukuk devletinden bağımsız düşünülemeyeceği gerçeği sosyal belediyeciliğin hukuki çerçevede hayata geçirildiği 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunları ile dikkat çekmektedir. İnsani yaşam standartlarına yakışır bir şekilde yaşamayı hak eden tüm bireylerin yerel yönetimler tarafından yardım ve hizmet alma haklarının bu kanunlar tarafından güvence altına alındığı söylenebilir. Ancak belediyelerin bugünkü sosyal belediyecilik anlayışını benimsemelerinin belediye kanunlarında yapılan düzenlemelerin arka planında yatan bir diğer tarihsel gelişim ise Türkiye'nin AB (Avrupa Birliği) üyeliği sürecindeki yaşananlardır.

Türkiye'nin AB yolculuğunda gerçekleştirdiği en önemli adımlardan biri Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı imzalamış olmasıdır. 3/10/1992 tarihinde 21364 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan bu metinde özellikle yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarının genişletilmesi söz konusudur. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı *Subsidiarite* (hizmette yerellik) kavramının yerel yönetimlere sunulan hizmetlerin daha ayrıntılı bir ifadesidir (Erdem: 2015:24). Madde 4'te belirtildiği üzere "…Kamu sorumlulukları genellikle ve tercihen bireye en yakın olan makamlar tarafından kullanılacaktır. Sorumluluğun bir başka makama verilmesinde görevin kapsam ve niteliği ile yetkinlik ve ekonomi gerekleri göz önünde bulundurulmalıdır…" yerel yönetimlerin yetki ve sorumlulukları bireylere daha hızlı ve yerinde hizmetler verilmek üzere genişletilmiştir. Yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarının ötesinde ve T.C. Anayasası'na aykırı olabileceği düşünülen maddelere Türkiye tarafından çekince konulmuştur. Öyle ki Madde 4'ün son paragrafı bunlardan biridir.

Türkiye imzalamış olduğu Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ile birlikte süreç içerisinde yapısal dönüşümlere girmiştir. Sosyal belediyecilik olarak yansıyan bu dönüşümler bireylerin sosyal hizmetlere ulaşması konusunda farklılıklar ortaya çıkmıştır.

1990'lı yıllardan itibaren *desantralizasyon* (yerelleşme) fikriyle beraber hizmetlerde önemli yerelleşme adımları atılmaya başlanmıştır. Belediyelerin artan yetki ve sorumlulukları çerçevesinde kent inisiyatifleri ile hareket edilmiştir. Öncelikle ulaşım alanında yapılan atılımlar ardından yerel kalkınma bağlamında işsizliği azaltma amaçlı istihdam sağlamaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiş ve yoksulluk seviyesinin düşürülebilmesi için yerel mücadelelerde bulunulmuştur (Kesgin, 2008:102). *Desantralizasyon* (yerelleşme) ve *subsidiarite* (hizmette yerellik) kavramlarının ifade ettiği yerelleşme, sosyal devlet anlayışının ülkenin her bireyine ulaşabilmek için yapılan

bir dönüşümü ifade etmektedir. Yerel yönetimler, her bireyin insani yaşam standardına uygun bir yaşam sürdürmesi için gerekli koşulları sağlama ya da iyileştirme çalışmalarını gerçekleştirmektedir. Ancak sosyal belediyecilik ile sadece dezavantajlı bireylerin hayatını maddi bir takım projelerle iyileştirmekten ziyade her kesimden bireyi ortak bir paydada buluşturmak amaçlanmıştır. Bunun için ise sosyal içerikli kurumlar ve faaliyetler oluşturulmuştur. Özellikle büyükşehir adını taşıyan belediyelerde rastlanan bu çalışmalar artık Türkiye'nin diğer belediyelerinde de görülebilmektedir.

1990'lı yıllarda değişen belediye başkanlarının kişisel çabaları sonrası belediyelerde ortaya çıkan sosyal hizmet anlayışı önceki yıllarda sunulan hizmetlere göre farklılıklar göstermiştir. Belirli bir yasaya ya da düzenlemeye göre hareket edilmeyen bu hizmetlerin sosyal belediyecilik anlayışına yakınlığı dikkat çekmektedir (Ersöz, 2011:144). Öyle ki 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu 2004 yılında ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu ise 2005 yılında çıkarılmıştır.

Kamu reformu kapsamında çıkarılmış olan 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 5393 Sayılı Belediye Kanunu ile belediyelerin ve büyükşehir belediyelerinin sorumlulukları arasında sosyal politikalar da bulunmaktadır.

Büyükşehir Belediyelerinde sosyal yardım uygulamalarının artışı ve sosyal hizmet anlayışına bağlı olarak doğrudan görev ve sorumlulukları çizilmemiştir. Ancak Büyükşehir Belediyelerinin ve belediyelerin genişletilmiş rolleri sosyal hizmetlerin planlanmasında ve uygulanmasında önemli roller üstelendiklerini göstermektedir (Selek Öz, 2010:47).

Sosyal belediyecilik anlayışı ile yerel yönetimlerin esas görevleri olarak tanımlanan; alt yapı, çevre düzenlemeleri, ruhsat hizmetleri gibi görevlerinin yanı sıra sosyal hizmetlerin sunulduğu bir anlayışı ifade ettiği söylenebilir. Sosyal belediyecilik bu tarafı ile sosyal devlet anlayışının yerel yönetimlerce halka ulaştırılması olarak nitelendirilebilir. (Beki, 2008:33, Selek Öz, 2010:29).

Belediyelerin ve Büyükşehir Belediyelerinin görev ve sorumluluklarının 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde genişletildiği görülmektedir. Bu kanunlar incelendiğinde sosyal belediyecilik kavramıyla yakından ilişkili olan maddeler dikkat çekmektedir. 2004 yılında kabul edilen 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7. Maddesi'nin (V) bendinde büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumluluklarının genişletildiği şu şekilde ifade

edilmektedir: “Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak”

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’ndan sonra 2005 yılında kabul edilen 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda görülebilecek sosyal belediyecilik atıfları ise şu şekildedir: “Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediyeye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur” (Madde 13/1).

“Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır” (Madde 13/2).

“(...) Gerektiğinde sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir (…)” (Madde 14/b).

“Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular” (Madde 77/1).

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nda ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda görülebileceği üzere yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları sosyal devlet çerçevesinde genişletilmiştir. Bu kanunlarla hedeflenen ise merkezi yönetime kıyasla yereldeki bireylerin ihtiyaçlarının hızlı bir şekilde tespit edilmesini ve bu ihtiyaçların kısa sürede karşılanmasını sağlamaktır (Sönmez, 2010:55-56). Keleş

(2016:262)'in de ifade ettiği gibi belediyelerin görev ve sorumlulukları belediye sınırları içinde bulunan bireylere en yakın yerlerde ve uygun yöntemlerle hizmetlerin sunulması ilkesi yine *hizmette yerellik* anlayışını bu kanunlarda da göstermektedir.

Yukarıda bahsedilen kanunlar ışığında yereldeki bireylere sosyal belediyecilik anlayışı ile sosyal hizmetler sunulmaya başlanmıştır. Bu sosyal hizmetler önceki uygulanan hizmetlere kıyasla yereldeki bireylerin ihtiyaçlarına doğrudan cevap verebilmekte ve bireylerin ihtiyaçları daha hızlı karşılanabilmektedir.

4.1.1.Sosyal Belediyecilik Anlayışı ile Genç Bireylere Sunulan Sosyal Hizmetler

Sosyal belediyeciliğin hazırlanmış olan işlevleri genç bireyleri de içine almaktadır. Önceliği dezavantajlı gruplara hizmet sunmak olan sosyal belediyecilik anlayışının dört temel işlevi bulunmaktadır. Akdoğan, sosyal belediyeciliğin işlevlerini şöyle aktarmıştır:

> "Sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon, mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme, yardım etme ve gözetme ve halkın geçim sıkıntısını gidermeye yönelik yatırım kararları alma, sosyal belediyeciliğin dört temel işlevini ifade etmektedir. Sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon hususu, sosyalleşme, toplumun bir parçası haline gelme; kişinin aile, okul, mesleki örgütler gibi içinde yer aldığı toplumsal kurumların ve genelde yaşadığı kültürel ortamın kendisinden beklediği şekilde davranmayı ve diğer bireylerle uyum içinde yasamayı öğrenme süreci olarak tanımlanmaktadır. Belediyelerin de bu sosyalleşme sürecine, toplumsal düzenin devamlılığını sağlamaya yönelik toplumsal beklentilere uygun davranış, kural ve değerlerin aşılanması manasında sosyal kontrol mekanizması işlevi görebilmektedir. Mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme konusu ise toplumsal kesimlere yönelik olarak danışmanlık hizmeti verme, onları belli gün ve olaylarda yönlendirme, halka sorunlarını nasıl ve hangi kurumlarla çözebilecekleri konusunda yardımcı olma gibi işlevler belediyelerce yürütülebilmektedir. Yardım etme ve gözetme konusunda mahalli idareler beldelerindeki fakir ve muhtaç bireylerin bilgilerine kolaylıkla sahip olabilmekte, onların sosyo-ekonomik durumlarını izleyebilmekte, asgari yasam sınırında olanlara yardımlarda bulunabilmektedir. Yatırım konusunda ise mahalli idareler halkın geçim sıkıntısını gidermeye ve köklü tedbirlerle toplumsal hayatı kolaylaştırıcı birtakım hizmetlere yönelebilmektedirler" (Selek Öz, 2010:31).

Günümüz dünyasında genç bireyler tüketici kimliği ile anılmaktadırlar. Genç bireylerin tüketme davranışları, toplumsallaşma süreçlerini şekillendirmekte çok etkili bir unsur haline gelmiştir (Alptekin, 2012:80). Tüketimin sadece nesnel olmadığı

toplumsallaşma sürecinde genç bireylerin tüketim alışkanlıkları sosyal ve kültürel sermayelerinin gelişimini de yakından etkilemektedir. Bu gelişimin olumlu bir şekilde yönlendirilebilmesi için genç bireylerle ortak eylemler gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla onların toplumdan neler beklediklerini anlamak ve taleplerinin toplumsal normlar çerçevesinde karşılanması gerekmektedir.

Türkiye'de genç nüfusun yoğun olması, toplumsal geleceğin olumlu bir yol izlemesi için dikkat çeken bir özellik taşımaktadır. Genç bireylerin bu yoğun nüfusundan toplumsal gelecek çatısında yararlanılabilmeleri için sağlıklı çevrelerin oluşturulması, eğitim olanaklarının iyileştirilmesi ve istihdam olanaklarının sağlanabilmesi gereklidir. (Koray, 2018:169). Türkiye'de bu koşullar her ne kadar kaygı verici gözükse de yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları çerçevesinde yereldeki genç bireylere ulaşmak adına yerinde ve hızlı çözümler eşliğinde sosyal hizmet üretmek için çaba sarf ettiği görülmektedir.

Sosyal belediyecilik bağlamında genç bireylere sunulan sosyal hizmetlerin temel motivasyonları arasında genç bireyleri kötü alışkanlıklardan (madde bağımlılığını önleme) uzak tutmak ve istihdam sağlama konuları yer almaktadır. Belediyeler, gençlik mekânları ile genç bireylerin sosyo-kültürel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik meslek edindirme kursları, eğitim yardımları, çeşitli sanatsal ve sporsal faaliyetleri ulaştırmayı hedeflemektedir (Yıldırım ve Göktürk, 2008:250, Ateş, 2009:93).

4.2. Denizli'de Sosyal Belediyecilik Çalışmaları

Denizli Büyükşehir Belediyesi henüz büyükşehir statüsüne gelmeden önce 2004 yılında sosyal belediyecilik anlayışını benimsemiştir. İlk olarak 2006 yılı faaliyet raporunda belirtilen 'sosyal belediyecilik' anlayışı hızlı bir şekilde sosyal hayata geçirilmeye başlanmıştır. Sosyal belediyecilik çerçevesinde hayata geçirilen ilk proje "Sevgi Eli" adında yardıma muhtaç bireylere hayırseverlerle ulaşmıştır (Denizli Belediyesi Faaliyet Raporu, 2006:34). Kurulduğu ilk günden bu yana hala faaliyetlerini sürdürmekte olan Sevgi Eli projesi klasik belediyecilik anlayışının getirdiği sosyo-ekonomik koşulları yetersiz bireylere yönelik bir projedir. Ancak bu proje kapsamında sosyo-ekonomik açıdan daha iyi durumda olan bireylerle işbirliği gerçekleştirilmesi ve STK'lardan destek alınması sosyal belediyeciliğin izlerini göstermektedir.

2007 yılında sosyal belediyecilik anlayışında hedeflenen politikalara 4 maddede yer verilmiştir:

1) Sosyal faaliyetlerde entegrasyonun sağlanması,
2) Sosyal güçsüzlerin desteklenmesi ve yapılabilirlik kapasitelerinin geliştirilmesi,
3) Dezavantajlı kesimlerin toplum hayatına kazandırılması ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi,
4) Çocuklara ve gençlere yönelik projelere ağırlık verilmesi hedeflenmiştir (Denizli Belediyesi Faaliyet Raporu, 2007:253).

Maddelerden anlaşılacağı üzere öncelik dezavantajlı kesimlere yönelik olmuştur. Belediyenin esas görev ve sorumlulukları içinde yer alan ayni ve nakdi yardımlar dışında bireylerin sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanması da hedeflenmiştir. Bu çerçevede öncelikle bireyler arasındaki ekonomik yetersizliğin dengelenebilmesi için çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda verilecek olan hizmetlerin kalitesinin geliştirilebilmesi amacıyla SWOT analizi yapılmıştır.

Yukarıda 4 madde şeklinde verilen sosyal belediyecilik bağlamında hedeflenen politikalar kapsamında Denizli Belediyesi çıkarılan 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun da etkisiyle görev ve sorumluluklarının gereği sosyal mekân oluşturmaya öncelik vermiştir. Ancak hayata geçirilen tesisler kültürel faaliyetlerin her kesime ulaşabilmesi için büyük bir adım olmuştur.

Denizli Belediyesi halkın yönetime katılımcılık ilkesine yönelik bünyesinde bulunan her kesime ulaşmak için çeşitli projeler gerçekleştirmiştir. Genç Denizli projesinin çıkış noktası esasında katılımcılık ilkesine dayanmaktadır (Denizli Belediyesi Faaliyet Raporu, 2009:170). Genç Denizli ilerleyen yıllarda genç bireylerden alınan dönütlerle Genç Denizli Kulüpleri olan bugünkü halini almıştır. Kurulduğu ilk yıllarda 'Genç Denizli Kartı' uygulaması ile genç bireylerin şehir içinde alışveriş yaparken kültürel faaliyetlere (konser, tiyatro vs.) katılımlarında ekonomik güçlüğün atlatılmasında yardımcı olmak hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında Genç Denizli Kulüpleri'ne ileride daha ayrıntılı değinilecektir. Denizli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik anlayışının daha iyi anlaşılabilmesi için sadece gençlere yönelik değil Denizli'deki her kesime hitap etmeye çalışan projelerden bahsetmek daha uygun olacaktır. Çünkü sosyal belediyecilik, klasik belediyeciliğin aksine yereldeki tüm bireylerin zaruri ihtiyaçları dışında sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının da karşılanmasını ifade etmektedir.

2004 yılından bu yana benimsenmiş olan sosyal belediyecilik öncelikle kentsel dönüşümler çerçevesinde kendisini göstermiştir. Kent dokusu aşama aşama değişiklik göstererek bireylere sunulmuştur. Mekânsal dönüşümlerin ardından bireylerin kendileriyle direkt temas kurabilmek adına çalışmalar yürütülmüştür. Özellikle 2009 yılından sonra artan bu çalışmaların başında sağlıklı nesillerin yetişmesine katkı sağlamak adına ebeveynlere dönük seminerler verilmeye başlanmıştır. Verilen bu seminerlerle ailelerin çocuklarının gelişim süreçlerindeki önemli bir rol sahibi olduklarına ve daha sağlıklı nasıl iletişim kurabileceklerine dair çalışmaları kapsamaktadır. Sosyal belediyecilik bağlamında hazırlanan bu seminerlerin, araştırmanın teorik çerçevesini oluşturan 40 gelişimsel kazanç tablosunun dışsal kazançlar içindeki destek kavramında yer alan ailenin rolü ile yakından ilişkili olduğu söylenebilir.

Denizli Belediyesi'nin özellikle çocuklara yönelik yaptığı diğer bir çalışma ise 'Paylaşıyoruz Kampanyası'dır. Bu proje ile sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı kesimlerde yer alan çocukların oyuncak ve kitaplardan oluşan ihtiyaçlarının karşılanması hedef alınmıştır. Belirlenen ihtiyaçların yine çocuklar tarafından karşılanması vesilesiyle çocuklarda paylaşma duygusu ve birlikte hareket etme duygusunun geliştirilmesi amaçlanmıştır. 2006 yılında kurulmuş olan Sevgi Eli ile Denizli Belediyesi Kent Konseyi Çocuk Meclisi tarafından ortaklaşa yürütülen proje Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenen okullarda ihtiyaç sahibi çocuklara ulaştırılmıştır (Denizli Belediyesi Faaliyet Raporu, 2010:237).

Denizli Belediyesi'nin yaptığı bir diğer atılım Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'na olan üyeliğidir. Belediye, bu üyelik ile sosyal belediyeciliği pratik hayatta uygulama konusunda ne kadar ciddi olduğunu göstermektedir. Sağlıklı Kentler Projesi kapsamında 'herkes için sağlık' sloganı ile şehirde yaşayan bireylerin fiziki, sosyal, psikolojik, çevresel refahlarını geliştirmesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla sağlıklı kentler projesi, şehirde yaşayan ve toplumun tüm kesimini ilgilendiren bir çalışma olduğu söylenebilir. Denizli Belediyesi ulaşım, planlama, çevre, eğitim, sağlık ve altyapı gibi kentle ilgili birçok sektörü bir araya getirerek 'Sağlıklı Şehir' olma konusunda yaptığı çalışmalar neticesinde 2010 yılının Ağustos ayında Denizli'nin 'Sağlıklı Kent' unvanına ulaşmasını sağlamıştır (Denizli Belediyesi Faaliyet Raporu, 2010:240).

4.2.1. Genç Denizli Kulüpleri

Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin genç bireylere doğrudan ulaşabilmek için oluşturduğu Genç Denizli Projesi, sosyal belediyeciliğin sosyal ve kültürel anlamda görünen bir emaresidir. Ayrıca Genç Denizli Projesi dışında şehirdeki her gence ulaşabilmek adına şehrin belli başlı noktalarında gençlik merkezleri oluşturulmuştur.

2009 yılında hayata geçirilen Genç Denizli Projesi, Denizli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik bağlamında genç bireylere sunduğu en önemli hizmetlerden biridir. İlk olarak genç bireylerin belediyenin yaptığı faaliyetlerden haberdar olması ve yönetimde söz sahibi olması üzerine oluşturulan proje ilerleyen yıllarda genç bireylerin talepleri doğrusunda bugünkü halini almıştır. Genç Denizli Projesi'nin genç bireylerde 'Denizlili olma' bilinci ile aidiyet duygusunu geliştirmek hedeflenmiştir. Bu bağlamda genç bireylerin sosyal hayatlarında ekonomik anlamda kolaylık sağlaması planlanan Genç Denizli kartları oluşturulmuştur. Genç Denizli kartlarının kullanım alanları için Denizli içerisinde yer olan birçok kurum ve kuruluşla anlaşmalar gerçekleştirilmiştir. Genç bireylerin katılımları sayesinde ayakta kalmayı başaran Genç Denizli Projesi 2010 yılında Yerel Yönetimler Sempozyumu'nda il belediyeleri kategorisinde "en iyi proje" ödülüne layık görülmüştür (Denizli Belediyesi Faaliyet Raporu, 2010:248).

Genç Denizli Projesi 2011 yılında genç bireylerin eğitimlerine destek olmaya ve spor aktivitelerine katılmalarına olanak sağlamaya başlamıştır. Ancak sistemli bir ilerleyiş gösterememiş ve bu hizmetleri daha düzenli verebilmek adına 15-25 yaş arasında bulunan genç bireylere yönelik kulüpler 2012 yılında kurulmuştur. Böylece Genç Denizli Projesi artık Genç Denizli Kulüpleri ismiyle anılmaya başlamıştır. Genç Denizli bünyesinde kurulan kulüpler şu şekildedir; tiyatro, spor, fotoğrafçılık, sinema, karikatür, hat sanatı, doğa yürüyüşü ve kurtarma timi (Denizli Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2012:300). Oluşturulan kulüpler genç bireylerin olumlu tepkileriyle karşılanmıştır. Öyle ki bugüne kadar devam eden bir kurum halini almıştır. En son 2016 yılında Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği tarafından düzenlenen Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Yarışması'nda 'En İyi Sosyal Sorumluluk Projesi' ödülünü kazanmıştır (Denizli Belediyesi Faaliyet Raporu, 2016:154).

Denizli Büyükşehir Belediyesi, Genç Denizli Kulüpleri Projesi ile genç bireylerin sosyal hayata katılımlarını ve bu yolla kötü alışkanlıklardan uzak tutulmalarını amaçlamıştır. Bu bağlamda genç bireylerin ilgi alanlarına yönelik çeşitli

sosyal aktivitelerden oluşan Genç Denizli Kulüpleri oluşturulmuştur. Sosyal belediyeciliğin bir görevi olan genç bireylere sosyal hizmetler kapsamında değerlendirilebilecek olan Genç Denizli Kulüpleri 2009 yılından bu yana 'Denizli'de genç olmak bir ayrıcalıktır" sloganıyla faaliyetlerini sürdürmektedir.

Denizli Belediyesi, Genç Denizli Kulüpleri ile ulaşılması hedeflenen maddeler ve faaliyete geçirilen kulüpler hakkında bilgilendirici bir kılavuz yayınlanmıştır. Kılavuz içerisinde yer alan 9 madde şu şekildedir:

1- "Denizli'de genç olmak ayrıcalıktır" sloganıyla gençlerde Denizlili olma bilincinin oluşturulması ve kentte yaşayan gençlerin aidiyet duygusunun geliştirilmesi,
2- Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı ile gençlerin bir araya geldiği etkinliklerle gençlerin belediyecilik hizmetleri hakkında bilgi almaları ve kente katkı sağlayacak fikirlerini birebir belediye başkanına iletebilecekleri ortamların oluşturulması,
3- Genç Denizli Kulüplerinin faaliyetleri için hizmete sunulan Tarihi Merzeci Değirmeninin, gençlerin boş zamanlarında kendilerine değer katmaları için ulaşabilecek en yakın ve en doğru adres olarak hizmet sunması. Böylece gençlerin kötü alışkanlıklardan ve faydasız mekânlardan uzakta kalmalarının sağlaması amaçlanmıştır,
4- Genç Denizli bünyesinde kurulan kulüplerin gerçekleştirdiği ücretsiz etkinlikler ve kurslarla; gençlerin sosyal hayatla, kültürel ve sanatsal faaliyetlerle bütünleşmesi,
5- Genç Denizli Kulüplerinde ücretsiz eğitim alan gençlerin mevcut yeteneklerinin farkına varmaları ve kendilerini geliştirmeleri,
6- Gelecek hedeflerini sanat alanında belirleyen gençlerin, Genç Denizli Kulüpleri'nde ücretsiz eğitim almaları sağlanarak; güzel sanatlar ve tiyatro alnında eğitim veren okul ve fakültelerin sınavlarına tam donanımla hazırlanmaları,
7- Genç Denizli Kulüp faaliyetleri ile gençlerin spora ve doğaya olan ilgilerinin desteklenmesi ve çevre konusunda hassas ve sağlıklı yaşam için spor yapan gençlerin toplumda yer almaları,
8- Genç Denizli ilkyardım timleri ile kentte yaşanabilecek kaza, deprem ve olağanüstü hallerde acil yardım konusunda eğitimli gençlerin oluşturulması,

9- Çanakkale ve Anıtkabir gezileriyle gençlerin tarih bilincinin desteklenmesi ile tarihine sahip çıkan ve yaşadığı topluma değer katan nesillerin yetişmesi amaçlanmıştır.

Maddelerden anlaşılacağı üzere kulüp faaliyetleri kapsamında genç bireylerin 'Denizlili olma' mottosu ile aidiyet duygularının geliştirilmesi ve aynı zamanda geleceklerine dair donanım elde etmeleri amaçlanmaktadır. Genç Denizli Kulüpleri'nin amaçları ile çalışmanın kuramsal çerçevesini oluşturan olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı arasında yakın bir ilişki olduğu görülmektedir. Genç bireylerin kulüp faaliyetleri çatısında kötü alışkanlıklardan uzak durmalarının sağlanması dışsal kazanç kavramlarıyla ilişkilidir. Genç bireylerin kulüp faaliyetlerinden aldıkları eğitim ile geleceklerine dair yatırım yapmaları ise içsel kazanç kavramlarıyla olan ilişkisini göstermektedir.

Genç Denizli Kulüpleri'nin hedef kitlesi Denizli'de yaşayan 15-25 yaş aralığında bulunan lise ve üniversite eğitimi alan gençlerdir. Ulaşılan hedef kitle araştırma kapsamında yapılan görüşmecilerin yaş aralığını da oluşturmaktadır. 2009 yılından bugüne dek hedeflenen yaş aralığı dışında son yıllarda talepler doğrultusunda yetişkin gruplar içinde kulüp faaliyetleri sunulmaktadır.

Genç Denizli Kulüpleri'nin lokasyonu ve sunulan faaliyetlerinin özellikleri aşağıda verildiği şekildedir:

a) Tarihi Merzeci Değirmeni restore edilmiş ve merkez olarak belirlenmiştir. Genç Denizli Kulüplerinin faaliyetlerinden yararlanmak isteyen gençlerin ulaşabileceği bir mekân oluşturulmuştur. Gençler ücretsiz olarak kültür ve sanat eğitimlerinden yararlanabilecek ve faaliyetlere katılabileceklerdir.
b) Eğitimlerin ve faaliyetlerin gerçekleştirildiği Tarihi Merzeci Değirmeni'nde Resim, Sinema, Karikatür, Fotoğrafçılık, Tiyatro, Doğa, Müzik, İlkyardım, Geleneksel Türk Sanatları ve Spor Kulüpleri bulunmaktadır. Kulüplerde tecrübeli eğitmenler tarafından genç bireylerin talepleri doğrultusunda mekân değişikliği yapılabilmektedir.
c) Gerçekleştirilen kurs ve etkinlikler hakkında, Genç Denizli web sayfasından, sosyal medya hesaplarından, Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin hazırlamış olduğu Genç Denizli adlı dergiden, hazırlanan broşürlerden, yerel medyadan ve stantlardan bireyler bilgilendirilmektedir. Genç Denizli Dergisi,

kulüplerin faaliyetlerinin yanı sıra kültür-sanat, edebiyat, teknoloji, tarih, kent simgeleri gibi konuları hakkında bilgiler vermektedir.

Kulüplerin faaliyete girmesiyle beraber Genç Denizli kartı kullanımı etkisini yitirmiştir. Yine katılımcıların talepleri doğrultusunda devamlılık gösteren kulüplerin birçoğu son yıllarda faaliyet göstermez hale gelmiştir. Ancak aksamadan devam eden kurslar şunlardır; Tiyatro Kulübü, Resim Kulübü, Geleneksel Türk Sanatları Kulübü, Karikatür Kulübü.

Faaliyete devam eden kulüplerin özellikleri;

Resim Kulübü: Tarihi Merzeci Değirmeni'nde atölyesi bulunan resim kulübü haftanın 7 günü ücretsiz kurs vermektedir. Temel resim uygulamalarının yanı sıra sanat tarihi, ressam ve sanatçılar hakkında belgesel ve film gösterimleri yapılmaktadır. Pamukkale Üniversitesi ile işbirliği içinde olan resim kulübü paneller gerçekleştirmektedir. Yıl içinde uluslararası sergi ve yarışmalara katılım gösterilmekte ve yapılan çalışmalar yıl sonunda sergilenmektedir.

Genç katılımcıların istekleri doğrultusunda güzel sanatlar lisesi ve fakültelerine hazırlanmak isteyenler için yetenek sınavlarına yönelik dersler verilmektedir. Ayrıca resim kulübü yetişkin gruplarına da ev sahipliği yapmaktadır.

Karikatür Kulübü: Türkiye genelinde genç bireylere ücretsiz olarak karikatür eğitimi veren 'ilk ve tek' kulüp özelliğini taşıyan Genç Denizli Karikatür Kulübünde karikatür çizgi temel eğitimleri, dergi-fanzin çalışmaları, ünlü karikatüristlerle söyleşi, sosyal etkinlikler ve workshop uygulamaları yapılmaktadır. Faaliyetlerin birçoğu Tarihi Merzeci Değirmeni'ndeki atölyelerinde yapılmaktadır. Her sene atölyede yapılan çalışmalar düzenlenen sergilerde halka sunulmaktadır.

Tiyatro Kulübü: Genç Denizli Kulüpleri içinde en fazla katılımcının olduğu Tiyatro Kulübü, her sene katılımcı sayısını arttırmaktadır. İzleyici ve katılımcı olarak büyük ilgi toplayan tiyatro kulübü ulusal ve uluslararası yarışma ve festivallerde oldukça etkili çalışmalar yapmaktadır.

Tarihi Merzeci Değirmeninde atölyesi bulunan tiyatro kulübüne Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından Çatalçeşme Oda Tiyatrosu da tahsis edilmektedir. Genç Denizli Tiyatro Kulübü, Denizli Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosu ile beraber her sene Tiyatro Festivali düzenlemektedir.

Kulüp eğitmenlerinin de her sene düzenli şekilde eğitim aldığı tiyatro kulübünde genç bireyler 7 aylık eğitim sonrasında sahneye koydukları oyunlarını gösterime sunmaktadırlar. Sahneye koyulan oyunlar ile katıldıkları yarışmalarda hem sergilenen oyunlar hem de yönetmenler birçok başarı ödülü kazanmışlardır.

Geleneksel Türk Sanatları Kulübü: Geleneksel Türk Sanatlarının gençler tarafından öğrenilerek gelecek nesillere aktarılmasını hedefleyen bir kulüp olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Kulüp içinde Hat, Tezhip, Minyatür ve Ebru sanatları hakkında hem teorik hem de pratik eğitim verilmektedir. Talepler üzerine yetişkinler için de kurslar düzenleyen Geleneksel Türk Sanatları Kulübü, her sene yapılan çalışmaları kulüp bünyesinde Denizli halkıyla paylaşmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ANALİZLERİ

Araştırmanın analizlerini oluşturan bu bölümde araştırmanın fenomenlerine, görüşmecilerden elde edilen verilerle cevap bulunmaya çalışılmıştır. Araştırmanın hem teorik çerçevesini hem de fenomenlerini oluşturan kavramların görüşmeciler tarafından karşılanıp karşılanmadığını anlamak için yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Mülakatların soruları, çalışmanın teorik çerçevesini ve fenomenlerini oluşturan olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı kavramlarından yola çıkılarak hazırlanmıştır. Görüşme sorularından alınan cevaplar da aynı kavramlar ile incelenerek değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler iki ana başlık ve alt başlıklardan oluşmaktadır. Araştırma analizleri ilk olarak "Genç Bireylerin, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri Dışsal Kazançlar" ana başlığında değerlendirilmiştir. Bu başlık kendi içinde dört alt başlıktan oluşmaktadır: Destek, güçlendirme, sınır ve beklentiler ve yapıcı zaman kullanımı. Araştırma analizlerinin ikinci ana başlığı ise "Genç Bireylerin, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri İçsel Kazançlar"dır. Bu başlığın alt başlıkları ise öğrenmeye bağlılık, olumlu değerler, sosyal beceriler ve olumlu kimliktir.

5.1.Genç Bireylerin, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri Tecrübelerin Sosyal Hayatlarına Etkisi

Araştırmaların soruları, araştırmanın teorik çerçevesini oluşturan Olumlu Gençlik Gelişimi yaklaşımı içerisinde bulunan 40 gelişimsel kazanç tablosundan yola çıkılarak hazırlanmıştır. Dolayısıyla araştırma verileri, 40 gelişimsel kazanç tablosunun içerisinde yer alan başlıklar ile analiz edilmiştir. 40 gelişimsel kazanç tablosu "Dışsal Kazançlar" ve "İçsel Kazançlar" adı altında iki ana başlıktan oluşmaktadır. Dışsal kazançlar; destek, güçlendirme, sınırlar ve beklentiler, yapıcı zaman kullanımı kavramlarını içine almaktadır. İçsel kazançlar ise öğrenmeye bağlılık, olumlu değerler, sosyal beceriler ve olumlu kimlik başlıklarından oluşmaktadır. Her bir başlığın kendi içlerinde anahtar kavramları bulunmaktadır. Görüşmecilerle yapılan yarı yapılandırılmış mülakatlar sonucunda elde edilen veriler ışığında anahtar kelimelerin üzerinde durulmuştur. Ayrıca görüşmelerden daha sağlıklı sonuçlar alınabilmesi için yaklaşık 15 ay katılımlı gözlem yapılmıştır. Zira görüşmeciler genç bireylerden oluşmaktadır ve genç bireylerin güvenini kazanmak gerekmektedir.

Araştırma kapsamında Ulusal Gençlik ve Spor Politikaları Belgesi (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013:4)'nde belirtilen 14-29 genç yaş aralığı kabul edilmiştir. Dolayısıyla görüşmecilerin kabul edilen 14-29 yaş aralığında olmasına dikkat edilmiştir. Belirlenen katılımcıların sayısı 18 genç bireyden oluşmaktadır ve yaş ortalamaları 17-26 arasında değişmektedir. 6 genç birey Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne kursiyer olarak başlamış ve daha sonra Genç Denizli'nin bir çalışanı konumuna gelmiştir. Geriye kalan 12 görüşmecilerin ikisi ise genç yetişkin kategorisinde olup farklı bir bakış açısı oluşturulması için araştırmaya dâhil edilmiştir. Ancak yapılan mülakatlar sonrasında içsel ve dışsal kazançlarını Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne gelmeden önce temellendirdikleri görülmüştür. Kuruma gelmelerinin ve devam etmelerinin sebebi ortak içsel ve dışsal kazanca sahip oldukları insanlarla sosyalleşmek olduğu dikkat çekmiştir. Dolayısıyla analizlerin diğer bölümlerinde bu iki katılımcıdan bahsedilmeyecektir. Son olarak 10 görüşmecinin ortak özelliği ise Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne sadece kursiyer olarak gelmeleridir.

5.1.1.Genç Bireylerin, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri Dışsal Kazançlar

Dışsal kazançlar, genç bireylerin sosyalleşme süreci ile ilişki kurduğu sosyal gruplarla olan etkileşimlerini kapsamaktadır. Dışsal kazançlar çerçevesinde dört alt başlık; destek, güçlendirme, sınır ve beklentiler ve yapıcı zaman kullanımı yine kendi içlerinde alt başlıklara ayrılarak genç bireylerin sosyalleşme süreçlerini ayrıntılı bir şekilde ele almaktadır. Araştırmanın kapsamı gereği sorular Genç Denizli Tiyatro Kulübü üzerinden yöneltilmiştir.

5.1.1.1. Destek

Genç bireylerin ilişki kurduğu sosyal gruplardan aldığı desteği ifade eden bu kavram kendi içerisinde altı başlıktan oluşmaktadır: Aile desteği, olumlu aile iletişimi, diğer yetişkin ilişkileri, ilgi gösteren bir mahalle, ilgi gösteren okul çevresi, eğitime anne ve babanın katılımı.

Araştırmanın kapsamına istinaden genç bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne katılımlarında aileleri ve içlerinde bulundukları sosyal grupların destekleri sorulmuştur.

Görüşmeci 5: “Burada kursa başlamam ağabeyim sayesinde oldu. Ağabeyim annemlere, Genç Denizli’nin afişlerini görünce ‘kardeşimi kaydettirmek istiyorum’ demiş. Annemler de ‘tamam’ deyince burada kursiyer olarak başladım” (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmeci 12: “Ablam Genç Denizli Kulüpleri’ni öğrenmiş, bana söyledi. Ben de annemlere söyledim. Ancak onlar çok istekli değillerdi. Derslerime karşı sorumluluklarımı yerine getiremem diye korkuyorlardı. Gerçi hala aynı düşünüyorlar. Şu anda zaten sınava hazırlandığım için devam edemiyorum” (Yaş:18, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 9: “Burada bir kurs olduğunu annemin arkadaşları sayesinde öğrendim. Yalnız 15 yaş sınırı olduğu için beklemek durumunda kaldım. Yaşım dolunca direkt başladım. Ancak çoğunlukla işlerini yarım bırakan bir insandım. Burada devamlılık gösterebilmek için çevremin çok desteğini aldım. Tabii buradaki insanların da çok büyük etkisi oldu” (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 7: “Ailem buraya başlamam konusunda çok teşvik ediciydi. Evde oturmaktansa ya da sadece ders çalışmaktansa başka hobilerim olmasını istiyorlardı. Bu hobimi seçmem onlar için daha güzel oldu. Ailemin tepkisi çok olumluydu. Arkadaşlarım da zaten ‘oo seni izlemeye mi geleceğiz’ gibi tepkiler gösterdiler. Çok hoştu” (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 8: “Genç Denizli ile annemin sayesinde tanıştım. Onun teşviki ile başladım. Zaten ben de tiyatroya meraklıydım. Arkadaş çevremin de büyük desteğini gördüm. Hep böyle bir şeyin içinde olmamı istiyorlardı” (Yaş:17, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 16: “Ağabeyim buraya geliyordu. Ben de onun sayesinde burası ile tanışmış oldum. Onun burada güzel bir arkadaş çevresi vardı ve benim bu çok hoşuma gidiyordu. Öyle olunca bende başlamak istedim” (Yaş:21, Eğitim: Lise mezunu).

Görüşmeci 14: “Genç Denizli afişlerini görmüştüm ve katılmak istedim. Gittim ve kendim kayıt oldum. Ailem o zamanlar liseye gittiğim için derslerimi etkilemesinden korkmuşlardı ama yine de olumlu karşıladılar. Şimdi üniversiteye gidiyorum. Hala kursiyer olarak devam ediyorum” (Yaş:19, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmecilerin çoğunlukla ailelerinden destek aldıkları, verdikleri ifadelerden anlaşılmaktadır. Ancak ebeveynlerin, genç bireylerin tiyatro kulübünde geçirdikleri zamanın okul hayatlarını olumsuz yönde etkilememesini bekledikleri gözlemlenmiştir. Yapılan gözlemler ile varılan sonuç ebeveynlerin bu taleplerini Genç Denizli Kulübü çalışanlarının dikkate aldığı yönünde olmuştur. Genç bireylerin okul programlarının dışında, onları olumsuz etkilemeyecek şekillerde programlar oluşturmaya çalışılmış ve sürekli iletişim halinde olunmuştur.

5.1.1.2. Güçlendirme

Güçlendirme kavramı çerçevesinde dört başlık bulunmaktadır: Toplum gençliğe değer verir, kaynak olarak gençlik, diğerlerine hizmet ve güvenlik. Araştırmanın sosyolojik bakış açısını oluşturan "kaynak olarak gençlik" ile Genç Denizli organizasyonun ilişkisinin oldukça belirgin olduğu görülmektedir. Toplam 18 görüşmeci içerisinde 6 genç birey kursiyer olarak Genç Denizli Kulüpleri faaliyetlerine katılmış daha sonrasında bu kurumun bir çalışanı haline gelmiştir.

İlk olarak Genç Denizli Kulüpleri'nin güvenilir bir ortam olup olmadığına dair görüşmecilere sorular yöneltilmiştir. Alınan cevaplar şu şekildedir:

Görüşmeci 4: "Zaten burası belediyenin bir kurumu olduğu için güvenilir bir yer. Hem annem de belediyeden emekli olduğu için belediyenin kurumlarını biliyordu. Buradaki insanlar da oldukça güvenilir" (Yaş:25, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmeci 13: "Buradaki insanlar birbirine yakın ve güvenilir, ailem de bu durumun farkında" (Yaş:20, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmeci 16: "Ben meslek lisesi mezunuyum. Orada bin bir türlü olumsuzluk var. O çevre içinde kalsaydım her türlü olumsuz davranış edinebilirdim. O yüzden burası güvenilir bir yer. Hem ailemde burasını, belediyenin bir kurumu olduğu için güvenilir buluyor" (Yaş:21, Eğitim: Lise mezunu).

Görüşmeci 15: "Bu soruya benim cevap vermem doğru olur mu bilmiyorum. Sonuçta benim ailem buranın çalışanları. Ben de onların sayesinde burada kursiyer olmaya başladım. Ancak şunu söyleyebilirim; Genç Denizli'ye gelen insanlar burasının belediyenin bir kurumu olduğunu biliyorlar ve bu yüzden güvenilir buluyorlar. Çünkü burada aynı okullardaki gibi yoklama sistemi oluyor. Ve gelmedikleri zaman ailelerine haber veriliyor. Bu durum hem ailelerin güvenini sağlamlaştırıyor hem gençler buraya

geliyorum deyip başka yere gitme gibi durumlarını ortadan kaldırmış oluyor. Bir de buradaki eğitimciler dışarıda ağabeyin ablan gibi oluyor ve yanlış bir şey yapmanı engelliyor" (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Güçlendirme başlığının içeriğini oluşturan diğer üç anahtar kelime; toplumun gençliğe değer vermesi, kaynak olarak gençlik ve diğerlerine hizmet kavramları daha çok birbiri ile ilişkili olduğu için görüşmecilerin cevapları bu üç kavram çerçevesinde incelenmiştir. Özellikle bu doğrultuda kursiyer olarak başlayıp, daha sonra Genç Denizli Kulüpleri'nde çalışan olarak devam eden görüşmecilerin cevapları incelenmiştir.

Görüşmeci 4: "Genç Denizli Kulüpleri açılır açılmaz kayıt oldum. Burada çalışmaya başlamadan önce yaklaşık 4-5 sene kursiyer olarak devam ettim. Bu süreç içerisinde pek çok ödül kazandık. Sosyal sorumluluk projesi olarak başlayan bu kulüpler ilk olarak 15-25 yaş arası başlamıştı. Tabii burası büyüdükçe gençler velilerini de getirmeye başladılar öyle olunca 25 yaş üzeri gruplar da açılmaya başladı" (Yaş:25, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmeci 2: "Yaklaşık 5-6 yıldır Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne geliyorum. Geçtiğimiz sene burada çalışmaya başladım. Burası derken, şehir tiyatrosu bünyesinde çalışıyorum. Ancak Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde gönüllü olarak oyunlarda oynamaya devam ediyorum" (Yaş:22, Eğitim: Lise mezunu).

Görüşmeci 5: "Baktığınızda toplumda dışlanan, belli bir konuma gelmez denen gençler bile burada değer görüyor, destekleniyor. Sahneye çıkıyorlar, bir görev, sorumluluk veriliyor. Öyle olunca özgüveni gelişiyor. Faydalı olmaya çalışıyor. Bir de burada sınavsız kayıt yapılıyor ve bu sayede kimsenin gururu, onuru kırılmıyor. Burada herkes kendisini bir ailenin parçası gibi hissediyor" (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmeci 6: "Burada işe başlamadan önce yaklaşık 2 sene hem gönüllü olarak, hem de kursiyer olarak bulundum ve çalıştım. Zaten burada çalışmak istiyorsanız gönüllü olmanız gerekiyor. Sevmeden olmuyor yani. Bu gönüllülük sürecinde bazı şeylerin piştiğini düşünüyorum. Bu süreçte kimse "Şu senin işin, sen bunları yapacaksın" demedi. İşe başladıktan sonrada böyle bir şey olmadı. Çünkü burada sorumluluk almayı öğrendim" (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmecilerden alınan cevaplar ve yapılan gözlemler neticesinde genç bireylerin uzun bir süre kursiyer olarak devam ettikleri görülmektedir. Çalışan olmadan önce ise gönüllü olarak öğrendiklerini gösterebilecekleri bir süreç geçirerek tiyatro kulübü içinde faaliyet göstermişlerdir. Sonuç olarak gösterdikleri emek ve çaba sonrasında belediye tarafından kaynak olarak değerlendirildikleri söylenebilir.

Kaynak olarak gençlik bakış açısı ile değerlendirildiğinde; bu gençlere sadece istihdam sağlandığı yönünde yorum yapmak yanlış olacaktır. Çünkü tiyatro kulübüne ister kursiyer olarak gelen gençlerde isterse çalışan olarak devam eden gençlerde ileride de bahsedileceği üzere içsel ve dışsal kazanımların gerçekleşmesi kaynak olarak adlandırılmalarında temel noktadır. Genç bireylerin kaynak olarak adlandırılmasının kriteri toplumda faydalı birey olmaları olarak ifade edilebilir.

5.1.1.3. Sınırlar ve Beklentiler

Sınırlar ve beklentiler; aile ve sınırlar, okul sınırları, mahalle sınırları, yetişkin rol modelleri, olumlu akran etkisi, yüksek beklentiler alt başlıklarından meydana gelmektedir. Sınırlar ve beklentiler başlığında genç bireylerin sosyalleşme sürecinde ilişki kurdukları sosyal gruplara karşı olan sorumluluklarının bilinç seviyesi ve bu sorumluluklarını gerçekleştirebilme düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Görüşmeci 7: “Okulda ailemin beklentilerini karşılayamıyordum. Teşekkür bile alamıyordum. Hatta annem bir daha veli toplantısına gelmeyeceğini söylemişti. Ama şu an sınıfın en başarılı öğrencisiyim ve ailemin beklentilerini yerine getirmeye başladım. Üstelik hem tiyatroya geliyorum hem voleybola gidiyorum hem de okuluma devam ediyorum. Sanırım ailem hobilerim olmasını bu yüzden istiyordu” (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 11: “Ben eskiden ‘aman ne olacak ki’ diyen, boş veren bir tiptim, tiyatro hayatımı düzene soktu, sorumluluk bilincimi arttırdı” (Yaş:17, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 9: “Buraya gelmek beni mutlu ettiği için sıkıntı yaşamıyorum. Ailem okul konusunda benden çok fazla şey bekliyor. Tiyatroyu sevdiğim gibi okuluma aynı özeni gösteremiyorum çünkü okul daha çok görev gibi geliyor bana” (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmecilerin bir kısmı Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde edindikleri alışkanlıkların sosyal çevrelerindeki sınır ve beklentileri karşılamalarında yardımcı olduğunu söylerken, bir kısmı ise kendilerini kaynak göstererek, beklentileri karşılayamadıklarını dile getirmektedirler.

Görüşmecilere yöneltilen olumlu akran etkisi başlığına istinaden sorulan sorulardan alınan cevaplar çoğunlukla tam tersi anlamı olan "akran zorbalığı" üzerine olmuştur. Sadece bir görüşmeci dışında tüm görüşmeciler akran zorbalığı ile karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Akran zorbalığı ile karşılaşan görüşmecilerin cevabı sosyal beceriler başlığında yer alan *direnme becerileri ve barışçıl çatışma çözümü* kavramlarıyla incelenmiştir. Burada ise akran zorbalığını kendisinin gösterdiğini söyleyen Görüşmeci 6'nın cevabına yer verilmiştir.

Görüşmeci 6: "Ben arkadaş çevresinde zorbalık yapan kişiydim. Şimdi çok üzülüyorum öyle olduğum için. Öfkemi kontrol edemezdim. Sinirimi başkasına yönlendirdiğimde o insanın üzüldüğünü gördüm. Mahallemde bu davranışım normal karşılanıyordu ancak burada öyle olmadığını gördüm. Burada zorbalık yaptığımda karşımdaki insanın üzüldüğünü gördüm. Sonra kendi kendime 'ne yapıyorsun? Çevreni kendi kendine kaybediyorsun' dedim. Böylece bu tarafımı törpülediğimi düşünüyorum" (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Genç bireylerin kursiyer ya da çalışan konumunda olmaları fark etmeksizin çevrelerinde karşılaştıkları yüksek beklentilerin genç bireyler tarafından özümsenmiş olduğu görülmektedir. Sosyal çevrelerindeki sınır ve beklentilerin farkında olan genç bireyler bunları karşılayabilmek için kendi yöntemlerini geliştirmeye çalışmaktadır. Bu konuyla ilgili gelişimin karşılıklı olduğuna dair gözlemler, içsel kazançlar başlığında daha ayrıntılı incelenmiştir.

5.1.1.4. Yapıcı Zaman Kullanımı

Yapıcı zaman kullanımı; yaratıcı aktivite, gençlik programları, dini topluluk ve evde zaman alt başlıklarından oluşmaktadır. Bu başlıklar çerçevesinde genç bireylerin sosyal sermayelerini gerçekleştirmek için neler yaptıklarının sorusunun cevabı incelenmiştir. Her katılımcı Genç Denizli Kulüpleri'nde faal durumda olduğu için yaratıcı aktivite ve gençlik programları kavramlarının cevabı doğrudan karşılanmış bulunmaktadır. Bu bağlamda görüşmecilerin kulübe başladıkları günden bugüne kendilerinde gözlemledikleri gelişimler dikkate alınmıştır. Genç bireylerin dini

topluluklarla ilişkilerinin olup olmamalarına değinilmemiştir. Yapıcı zaman kullanımı kapsamında özellikle evde zaman kavramına istinaden genç bireylerin aileleriyle vakit geçirmek konusunda neler yaptıkları sorulmuştur.

Görüşmeci 1: "Eve vakit ayırmak konusunda, burada işe başlamadan önce biraz sıkıntılıydım. Çünkü çoğu vaktimi burada geçiriyordum. Şimdi de öyle ama evdekilerle zaman geçirmeye daha çok dikkat ediyorum. Özlüyorum evdekileri. İşim yoksa hemen eve gidiyorum, yemek yapayım annemle babamla beraber oturalım istiyorum" (Yaş:22, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmeci 6: "Aileme vakit ayırmak konusunda sıkıntı yaşıyorum. Şu an annemle beraber yaşıyorum ve sağ olsun benim en büyük destekçim. Annem bir de burayı biliyor, buraya güveniyor. O yüzden geç saatlere kadar çalıştığımda aklı kalmıyor. Tabii görüşmediğimiz için üzülüyor ama "tamam kızım ben seni beklerim" diyor. Kursiyerlik zamanında bu kadar olmuyordu ancak bu iş temposu ilerleyen zamanlarda düzelecektir. Karşılıklı iletişim ile anlaşabiliyoruz. Şimdilik sıkıntı olmuyor" (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmeci 16: "Anneannemi çok severim, burada işe başlamak istediğim için çok zaman harcıyorum ve onu görmeye gidemiyorum. Ailemin, arkadaşlarımın benden beklediklerini yerine getiremiyorum. Önceden sadece kursiyer olarak geldiğim zamanlarda bu kadar olmuyordu. Ama bu sürecin geçeceğini biliyorum. Ailemde anlayışla karşılıyor zaten" (Yaş:21, Eğitim: Lise mezunu).

Görüşmeci 5: "Burada çalışmaya başlamadan önce yani lise zamanlarımda buraya çok vakit ayırıyorum diye ailem olumsuz tepkiler veriyordu. Zamanla başarılarımı görünce yumuşadılar ve tabii işe girince ılımlı bir hal aldılar. Ancak çalışmaya başladıktan sonra daha fazla vakit geçirmek durumunda kaldığım için annemi babamı göremediğim zamanlar oluyor. Bu durum benim elimde aslında, benim ayarlayamadığım bir durum" (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Yukarıda cevapları verilen görüşmeciler, kursiyerlikten Genç Denizli'nin çalışanı konumuna gelmiş genç bireylerdir. Cevaplardan anlaşılacağı üzere kursiyerlik zamanında oldukça fazla vakit geçirdikleri tiyatro kulübünde çalışmaya başladıktan sonra daha yoğun bir tempoya girdikleri görülmektedir. Bu durum evde zaman geçirme süreçlerini olumsuz etkilemektedir. Kursiyerlik döneminde kulüpte çokça vakit geçirmeyi tercih ettiklerini ancak çalışmaya başladıktan sonra bu sürenin çok fazla

olduğuna dair bilgiler içermektedir. Ancak görüşmeciler bu durumun geçici olduğuna ya da kendi planlamalarını yapamadıklarından kaynaklandığına işaret etmişlerdir.

Sadece kursiyer olarak gelen görüşmecilerin cevapları ise şu şekildedir:

Görüşmeci 8: "Ben buraya geldiğim halimle şu an aynı değilim. Vaktimi nasıl yönetebileceğimi ve sorumluluklarımı nasıl yerine getirebileceğimi burada öğrendim" (Yaş:17, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 11: "Her şeye vakit ayırabiliyorum çünkü vakit ayıracağım çok bir şey yok. Mesela tiyatro zamanı ne zamansa onu öyle planlıyorum. O sırada başka işim çıkarsa onu başka zamana kaydırıyorum. Hepsini düzene oturtabiliyorum" (Yaş: 17, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 15: "Okul dışında boş kaldığım zamanlarda, programımda buraya gelmek yoksa gitar çalışıyorum. Gitar kursuna yeni başladım, kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Amatör olarak resim çizmeye çalışıyorum" (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 10: "Buradaki çalışmalarda şuan bir görevim yok ama arkadaşlarım burada. Haftanın 3-4 günü işim yoksa onların yanına uğramaya çalışıyorum. Şuan üniversiteye gitmiyorum ve yarı zamanlı işlerde çalıştığım için aileme de arkadaşlarıma da her şeye vakit ayırabiliyorum" (Yaş:18, Eğitim: Liseye mezunu).

Görüşmeci 9: "Burası zamanımı planlamak konusunda bana yardımcı oluyor. Çünkü okul hayatımda kendimi disipline etmekte sıkıntı yaşıyordum. Tiyatroyu sevdiğim için ve buraya gösterdiğim özeni okulumda da başarılı olmak için göstermeye çalışıyorum" (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Kursiyer olarak gelen görüşmecilerin ailelerine vakit ayırmak gibi bir problem yaşamadığı görülmektedir. Tiyatro kulübünden edindikleri sorumluluk bilinci ile hayatlarını düzenleme konusunda deneyim elde ettikleri görülmektedir. Sınır ve beklentiler başlığında da değinildiği üzere yapıcı zaman kullanımının da içsel kazançlarla yakından ilgisi vardır.

5.1.2.Genç Bireylerin, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nden Edindikleri İçsel Kazançlar

İçsel kazançlar, genç bireylerin daha çok bireysel olma bilincini değerlendirmeye yönelik başlıklardan meydana gelmektedir: öğrenmeye bağlılık, olumlu değerler, sosyal beceriler, olumlu kimlik. Araştırmanın kapsamı gereği genç bireylerin içsel kazançları elde etmelerinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nün olumlu veya olumsuz katkısını öğrenmeye yönelik sorular sorulmuştur. 18 katılımcının tamamı genel olarak olumlu katkı aldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların 2 yıldan fazla kulüpte devam etmeleri ayrıca 18 katılımcının 6 tanesinin çalışan olarak Genç Denizli Kulüpleri'nde devam etmesi görüşmecilerin cevaplarını kanıtlar niteliktedir.

5.1.2.1. Öğrenmeye Bağlılık

Öğrenmeye bağlılık başlığında şu kavramlar bulunmaktadır: Başarı motivasyonu, okula katılım, ev ödevleri, okula bağlılık ve zevk için okumak. Bu başlıkta genç bireylerin öğrenmeye bağlılıkları ile tiyatro kulübünde edindikleri deneyimler arasında ilişki aranmıştır. Görüşmecilerin cevaplarına göre:

Görüşmeci 15: "Burada oyun içinde yer alıyorum ve belli başlı sorumluluklarım oluyor. Okumam gereken oyunlardan tutun da teknik ekipte aldığım görevlere kadar. Burada edindiğim bu sorumluluklar okulda sınav zamanı çok işime yaradı. Tiyatroyla ilgili aldığımız derslerde öğrendiklerimle ve edindiğim okuma alışkanlığı ile TEOG sınavındaki sözel derslerde oldukça başarılı sonuçlar aldım" (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 7: "Sınav haftamda provalara geldiğim oluyordu. Yanlış gibi görünebilir ama beni motive ediyordu. Çünkü 'dün provaya gittin bugün çalışman lazım' diyerek çalışıyordum. Ayrıca önceden 'başkaları nasıl yapabiliyor?' diyordum. Artık 'başkaları yapabiliyorsa sen de yapabilirsin' diyorum. 'Sen tiyatroyu da yapamam diyordun, bak yaptın. Bunu da yapabilirsin' dedim. 10. sınıftan 11. sınıfa geçerken kendime hep bunu söyledim ve derslerimi geliştirdim" (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 13: "Kulüpte okuma alışkanlığımı daha da geliştirdim ve daha çok gözlem yapmaya başladım. Böylece daha net kararlar vermeye başladım. Ne istediğimi ve amaçlarımı ölçebilme özelliği kazandırdı bana burası. Şu an okuduğum bölümü

okumamda burada geçirdiğim 4 yılın çok büyük katkısı olduğunu söyleyebilirim" (Yaş:20, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Yukarıda cevapları verilmiş olan görüşmeciler, sadece kursiyer olarak gelmektedirler. Ancak kursiyerlikten çalışan konumuna geçen genç bireylerden de olumlu cevaplar alınmıştır. Çalışan konumuna geçen 6 genç bireyin 5'i aynı zamanda üniversiteye giderek akademik eğitimlerine devam etmektedirler.

Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nün okul başarılarını olumlu yönde etkilediği 'yapıcı zaman kullanımı' başlığında olduğu gibi bu başlıkta da görmek mümkündür. Dolayısıyla yapıcı zaman kullanımı ve öğrenmeye bağlılık başlıkları birbirleriyle ilişkili olduğu gibi genç bireylerin içsel ve dışsal kazançlarının da ilişkili olduğu söylenebilir. Öğrenmeye bağlılıkları sadece tiyatro kulübüne yansımamış, aynı zamanda okul hayatlarına da yansımıştır. Bu durum yapıcı zaman kullanımlarını olumlu yönde etkilemiştir. Ancak bu ilişki sadece kursiyer olarak gelen genç bireylerde bulunmaktadır. Çalışan konumunda olan genç bireylerde öğrenmeye bağlılık ile yapıcı zaman kullanımı arasında olumlu bir ilişki bulunmamaktadır.

Kursiyerlerin cevaplarında görüldüğü üzere, içsel kazançlarda yer alan öğrenmeye bağlılık ile dışsal kazançlarda yer alan yapıcı zaman kullanımı arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır.

5.1.2.2. Olumlu Değerler

Dışsal kazançların edinim süreci ile yakından ilişkili olan olumlu değerler toplum-birey ilişkisi ekseninde gelişen duyarlılık, eşitlik ve sosyal adalet, bütünlük, dürüstlük, sorumluluk ve sınırlama kavramlarından meydana gelmektedir. Bu kavramlar ışığında genç bireylerin olumlu değerleri kazanma sürecinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nün etkisinin cevabı aranmıştır.

Görüşmeci 3: "Bir kere tiyatrocu insan yere çöp atmaz, atanı uyarır. Burada kötü alışkanlık edinebilecekleri kimse yok. Zaten buraya gelenler aile ortamına gelmiş oluyorlar. Herkes birbirine sahip çıkıyor. Sadece tiyatro öğretilmiyor. Nasıl iyi insan olunacağını da burada görebiliyorlar. Ve tabii ki kötü insanlara karşı da nasıl davranacaklarını öğreniyorlar" (Yaş:20, Eğitim: Lise mezunu).

Görüşmeci 8: "Sadece sevdiğim ve istediğim şeylere karşı güzel davranırdım ama buraya her yerden her çeşit insan geliyor ve aynı şey için emek veriyoruz. Bir süre

sonra ister istemez sorumluluk üstleniyorsunuz. Burasının bana kattığı en güzel şeylerden biri sorumluluk sahibi olmamda yardımcı olmasıdır" (Yaş:17, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 15: "Buranın şöyle bir etkisi var; kötü alışkanlıklardan sizi uzak tutuyor. Mesela sigara alışkanlığı; hiçbir hoca buna müsaade etmiyor, sigara içene yaptırım uyguluyor. Daha başka örneklerde var. Geldiği mahalle çok kötü olan bir genç buraya gelince farklı insanlar görüyor, burada değerli görülüyor ve öyle olunca buraya bağlanıyor. Bu bakımdan kötü çevresinden uzaklaşmış oluyor" (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 10: "Önceden de empati kurabiliyordum ama Genç Denizli'ye geldikten sonra empati anlayışım gelişti. Daha duyarlı bir insan oldum. Çünkü sorumluluklarım arttı" (Yaş:22, Eğitim: Lise mezunu).

Görüşmeci 11: "Burası şöyle bir yer; ben değil biz dediğin bir yer. Yaptığın bir yanlış herkesi etkiliyor. O yüzden bencillikten çıkıyorsun. Empati kazandım. Buraya gelmeden önce asosyal olan ben buraya gelmeye başladıktan sonra günümün çoğunu artık telefonda geçirmemeye başladım, bağımlılık dediğimiz şey sadece sanata olmaya başladı" (Yaş:17, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 9: "Tiyatroda sınıf farkı neredeyse yok ve daha samimi oluyorsunuz. Bu durum beni buraya daha çok bağladı. Kendime ve çevreme karşı daha dürüst olmaya başladım" (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 5: "Emek sarf ederek uğraştığınız bir şeyin maddi manevi sonuçlarını almak çok güzel bir şey. Şimdi çalışmaya başlayınca yaşça benden büyük insanlarla çalışmam gerekebiliyor. Öyle olunca kendimde bir ağırlık hissediyorum. Güzel bir duygu. Daha duyarlı olmaya çalışıyorum" (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Tiyatro kulübünde karşılaştıkları eşitlikçi ortamın genç bireylerin grup içindeki davranışlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Genç bireylerin bu davranış biçimi *direnme becerileri* ve *barışçıl çatışma çözümü* kavramlarında daha etkili olarak görülmektedir.

Kulüp çerçevesinde verilen görevlerin genç bireyleri sorumluluk sahibi yaptığını ve çevrelerine karşı daha duyarlı oldukları kendi ifadelerinde görülebileceği gibi yapılan katılımlı gözlemler sonucunda süreç içerisinde de doğrulanmıştır.

Genç Denizli Kulüpleri'nin kuruluş amaçlarından biri olan 'gençleri kötü alışkanlıklardan koruma'nın gençler tarafından da onaylandığı görülmektedir. Genç bireylerin kötü alışkanlıklardan uzak durmalarının yanı sıra olumlu değer edinimlerini gerçekleştirmelerinde Genç Denizli Kulüpleri'nin önemli bir payı olduğu söylenebilir.

5.1.2.3. Sosyal Beceriler

İçsel kazançların üçüncü başlığı olan sosyal beceriler; planlama ve karar verme, kişilerarası beceriler, kültürel beceriler, direnme becerileri ve barışçıl çatışma çözümü kavramlarından oluşmaktadır. Araştırmanın kapsamı çerçevesinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne gelen genç bireylerin sosyal beceri gelişimlerinin öğrenilebilmesi için tiyatro kulübü faaliyetlerinin genç bireylerin üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Dışsal kazanç içerisinde yer alan *sınırlar ve beklentiler* ve *yapıcı zaman kullanımı* içsel kazançlar içerisinde yer alan *sosyal beceriler* ile yakından ilgilidir. Genç bireylerin sosyal beceriler içerisinde gösterdikleri gelişimlerin dışsal kazançlarla olan ilişkilerinin birer yansıması olduğu görülmüştür. Dolayısıyla sosyal becerilerin dışsal kazanç ilişkilerini doğrudan etkilediği söylenebilir. Özellikle genç bireylerin planlama ve karar alma süreçlerini etkilediği görülmektedir.

Kursiyer olarak gelen genç bireyler ile kursiyerlikten Genç Denizli'nin bir çalışanı olmuş olan genç bireylerin planlama ve karar alma süreçlerinde farklılık görülmektedir. Bunun sebebi ise, çalışma saatlerindeki düzensizlik olarak gözlemlenmiştir. Sadece Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde çalışmakla kalmayan aynı zamanda şehir tiyatrosunda da görev alan bu genç bireylerin çalışma düzeninin kurum tarafından sisteme oturtulmayışı dikkat çekmiştir. Ancak genç bireyler bu durumun ileride düzeleceğine dair olumlu bir bakış geliştirmiştir.

Görüşmeci 5: "Belirli bir sistem olmadığı için her saat dolu dolu geçmiyor. Zaman planlaması yapılamıyor. Genç Denizli oturan bir sistem olmadığı için nasıl bir eğitim verilmeli konusunda belirsizlik yaşanıyor. Önceki yıllarda 'belirli bir müfredata göre mi gitmeli yoksa gençler için eğlenceli bir yer mi olmalı?' belirsizliği yaşandı. Okuldaki gibi bir müfredat koyulduğunda gençlerin sayısında bir azalma yaşandı. Öyle

olunca orta yolu bulmaya çalıştık. Şimdi dersler düzenli bir şekilde ilerliyor. Tabii müfredat olmadığı için kurallarda esneklik de yaşanıyor" (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmeci 1: "Her kurumda olduğu gibi burada da bir takım eksiklikler var. Derse girme olayında her sene bir değişiklik oldu ya da düzen tutturulamadı. Geçici çözümler üretiliyor ama yine de hala değişiklik oluyor. Kurum içinde eğitim verenlerle oyunda oynayanlar arasında bir ayrım olmalı bana kalırsa. Eğitmek, eğitimci olmak apayrı bir şey, insanlara bir şeyler öğretmek bambaşka bir şey. Yeri geliyor oyuncular oyundan çıkıyor derse giriyor, oradan çıkıyor oraya gidiyor. Nereye yetişeceklerini bilemiyorlar. Buradaki insanlar yeterli değil. Bu konuda bir düzen bir program sağlanamaması bence bir eksiklik" (Yaş:22, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmeci 6: "Kendime kesinlikle zaman ayırmayı beceremiyorum. Şu anda kurulum (şehir tiyatrosu) aşamasında olduğumuz için az personelimiz var. Az kişiyle çok iş yapmak zorundayız. Oynanan oyunlar dışında gelen provalarımız oluyor. Bazen 8'de gelip akşam 8'de çıkıyoruz. Bu süre zarfında herhangi bir aktivite yapmak istesem yapamam. Kendime vakit ayıramıyorum. Ama 'burası yeni doğmuş bir bebek. Bebek yürümeye bir başlasın o zaman kendime vakit ayıracağım' diyorum" (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmeci 3: "Burada teknik ekipte çalışıyorum öyle olduğu için çok vakit harcıyorum. Burada çok fazla sorumluluğum olmuş oluyor ama bunlarla beraber çok güzel arkadaşlıklar kuruyorum. Sosyal hayatım burası haline dönüştü. Zaman olmadığı için aile hayatım neredeyse yok. Burada tam bir sistem yok, her zaman bir şeyler değişiyor. Şimdi bir de şehir tiyatrosunun da işini yapıyoruz öyle olunca elimizdeki düzenimiz de şaşıyor. Her zaman her şey vaktinde olmuyor. Daha düzenli bir yer olmasını isterdim. Şimdi biraz daha profesyonel olunmaya çalışılıyor. Tabi bu çalıştığımız kişilerin profesyonelliğiyle de alakalı" (Yaş:20, Eğitim: Lise mezunu).

Görüşmecilerin verdiği yanıtlara göre sadece Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde çalışmadıklarını aynı zamanda şehir tiyatrosunun da çalışanı konumunda oldukları görülmüştür. Oluşan bu yoğunluktan ve sistemli hareket edilmeyişten dolayı memnun kalmadıkları dikkat çekmektedir. Genç bireyleri, içinde bulundukları yoğun iş koşulları, *sınırlar ve beklentiler kavramlarını* karşılanmalarında ve *yapıcı zaman kullanımını* gerçekleştirmelerinde olumsuz etkilediği söylenebilir.

Sosyal becerilerin içinde bulunan diğer kavramlara (kişilerarası beceriler, kültürel beceriler) bakıldığı zaman hem kursiyer olarak gelen genç bireylerde hem de Genç Denizli'nin çalışanı olan genç bireylerde olumlu gelişmeler olduğu söylenebilir.

Görüşmeci 9: "Genç Denizli özgüvenimi geliştirmemde çok yardımcı oldu. Daha sağlıklı ilişkiler kurabilmeyi öğrendim. Kitap okuma alışkanlığı kazandım ve böylece hayal gücümü de geliştirmiş oldum" (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 16: "Önceden el işlerinden anlamazken şimdi daha pratik bir insan oldum. İnsan ilişkilerinde davranışları anlamazdım ama şimdi önceden tahmin edebiliyorum. Gözlemleme yeteneğim gelişti, tiyatronun çok büyük etkisi var. Seyircisinden oyuncusuna hocasından gelen giden birçok insan tanıyorsunuz, ister istemez size büyük katkısı oluyor" (Yaş:21, Eğitim: Lise mezunu).

Görüşmeci 3: "Burası sayesinde karşı cins arkadaşlarla daha rahat diyalog kurmayı öğrendim. Mesela çok yakın bir arkadaşım oldu ki buranın bana kattığı en güzel şey diyebilirim. Önceden iki lafı bir araya getiremezdim. Çok işte çalışsam da utangaçtım ama buraya geldikten sonra yoldan geçen herkesle konuşabilirim" (Yaş:20, Eğitim: Lise mezunu).

Görüşmeci 12: "Tiyatro kulübü olarak başladık belki ama bunun ötesinde bir yer burası. Kulüpteki arkadaşlarımızı tanımakla, onların duygularını anlamakla nasıl sağlıklı iletişim kurarız ile başladık. İnsanları nasıl anlayacağımı öğrendim. Empati yeteneğim gelişti böylece" (Yaş:18, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 6: "İnsanları ayıran biri hiçbir zaman olmadım, annem böyle yetiştirdi. Buradaki çalışmalarda da her kesimden insan vardı ve çalışmaya başlayınca farklılıklar ortadan kalktı. Mesela önceden tam bir ergendim ve yetişkinlere saygı duymazdım. Şimdi kimseyi kendimden küçük görmüyorum. Belki benim ona katabileceğim bir şey vardır belki onun bana katabileceği bir şey vardır. Dinlemeye çalışıyorum" (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmecilerin, tiyatro kulübü vasıtasıyla çok sayıda insanla tanışma imkânı bulmaları iletişim becerilerinin gelişmesinde de oldukça yardımcı olduğu ifade edilmiştir. Karşılıklı iletişim halinde oldukları insanları anlamaya yönelik gösterdikleri çaba, bir önceki başlıkta incelenmiş olan olumlu değerlerin gelişmesinde de etkili olmuştur.

Sosyal beceriler içerisinde bulunan direnme becerileri ve barışçıl çatışma çözümü kavramları genç bireylerin cevaplarında akran zorbalığı ile karşılaştıklarında sergiledikleri davranışları içermektedir.

Görüşmeci 8: "Yaşıtlarımla, iri olmamla ilgili zorbalıklarla karşılaşıyorum. Normal bir şekilde onlarla konuşarak baş etmeye çalışıyorum. Bir insanı zorbalığa itmek kötü bir şey. Ben de zorbalık yapsam bir sonuç elde edemeyiz. Ama ben düzgün bir şekilde konuşma yaptığımda zorbalığın durduğunu gördüm" (Yaş:17, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 11: "Geçenlerde mahallede başıma bir olay geldi. Benim yaşımdakiler erkek arkadaşımla mahalleye geldim diye yolumu kestiler. İlk önce sözlü bir şekilde savunma yaptım. Onlara derdimi anlatmak için sesim kısıldı. Baktım konuşmaktan anlamıyorlar, yürüdüm gittim. Ama bu bir değil iki değil. Sorunsuz çözebilmek için elimden geleni yapıyorum ama karşı taraf problemli" (Yaş:17, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 10: "Okul hayatımda akran zorbalığı ile çokça karşılaştım ve bu yüzden içine kapanık birisi haline geldim. Ancak Genç Denizli'ye geldikten sonra açıldım. Keşke iyi insanlarla daha önce karşılaşsaydım. Belki daha başarılı bir insan olurdum" (Yaş:22, Eğitim: Lise mezunu).

5.1.2.4. Olumlu Kimlik

İçsel kazançların son başlığı olan olumlu kimlik aynı zamanda 40 gelişimsel kazanç tablosunun genç bireylerde olması gereken gelişimsel kazançların genel bir değerlendirmesini ifade etmektedir. Olumlu kimlik başlığında kişisel güç, öz saygı, belirli bir amacı olma ve kişisel geleceği hakkında olumlu bakış kavramları yer almaktadır. Görüşmecilere özgüven kazanımlarına ve geleceklerine dair görüşlerini almaya yönelik sorular yönlendirilmiştir.

Görüşmeci 11: "Eskiden özgüvenim sıfırdı, hep birilerinin ittirmesiyle hareket ederdim. Burada her şey değişti. Tiyatro zaten kendi başıma karar verip başladığım bir şey oldu. Devam ederken de özgüvenim arttı" (Yaş:17, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 7: "Burada büyüklerle konuşmak özgüvenimi arttırdı. Önceden büyüklerle konuşamazdım. Beni ezerler diye düşünürdüm. Düşüncelerim onlara komik gelir diye düşünürdüm. Bazı insanlar kaç yaşında olurlarsa olsunlar ergenliğini

aşamıyor. Bazı ergen yaştaki kişiler de epey olgunlaşmış olabiliyor. Bence benim düşündüklerim yaşıtlarıma göre daha mantıklı" (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 5: "Buraya geldikten sonra nasıl cümle kurulacağını, nasıl ilişki kurulacağını öğrendim. Önceden belli bir ortamla sınırlı kaldığım için bu kadar insanla haşır neşir değildim sonuçta. Farklı ortamlara girince bir hata yaptığımda bir daha tekrar etmemeyi öğreniyorum ve kendime saygı duymama yardımcı oluyor. Bu sayede özgüvenim gelişti diyebilirim" (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Görüşmeci 8: "Yakın çevreme karşı hiçbir özgüven problemi yaşamadım ancak tanımadığım insanlara karşı çekingendim. Buraya geldikten sonra bu durumu aşmayı öğrendim. Kendi fikirlerimi savunmayı öğrendim. Bir idareci gibi düşünebilmeyi öğrendim" (Yaş:17, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmecilerin, tiyatro kulübüne gelerek sosyal ilişkilerini geliştirdikleri ve bu sayede kendilerine olan güvenlerinin artmış olduğuna dair cevaplar alınmıştır.

Görüşmecilerin, kişisel gelecekleri hakkında olumlu bakış açısı sahibi olmaları ve belirli bir amaçlarının olmasına dair verdikleri cevaplar şu şekildedir:

Görüşmeci 9: "Tıp Fakültesi'ne gitmek istiyorum ama aynı zamanda tiyatroya da devam etmek istiyorum. Tıp Fakültesi'nde okuyup zamanımın ne kadar yoğun geçeceğinden şikâyet etmek istemiyorum, tiyatronun beni bu konuda motive edeceğini düşünüyorum" (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 7: "Diyetisyenlik istiyorum ama başka planlarımda var. Mesela diksiyon kursuna gitmek istiyorum. Hani ben diyetisyen oldum bitti değil de kendimi geliştirmek isterim. Çünkü her meslek, insan gelişiyor onlar koşarken ben yerimde saymak istemiyorum, onlarla birlikte koşayım istiyorum. Hep işinin peşinde koşturan biri olmak istiyorum. Belki güzel bir üniversitede hoca olurum" (Yaş:16, Eğitim: Liseye devam ediyor).

Görüşmeci 16: "Buraya gelmeden önce gıda mühendisi olmak istiyordum. Laboratuvar işlerini seviyorum ama staj işlerinde sıkıntılar yaşadım. Burası bana alternatif oldu. Kendimi rahat hissediyorum burada ama açıktan da olsa üniversiteyi tamamlamayı düşünüyorum. Hem çalışıp hem okuyabilirim" (Yaş:21, Eğitim: Lise mezunu).

Görüşmeci 6: “Oyunculuğu çok seviyorum o yüzden oyunculuğu bırakmak istemiyorum. Ama biraz bu sektörün her alanına girmek istiyorum. Şuan yeterli değilim ama ileride istiyorum. Sinema ve dizi sektöründe olmak, ülkemi yurt dışında temsil etmek istiyorum” (Yaş:21, Eğitim: Lisans eğitimi devam ediyor).

Katılımcıların hepsinden geleceklerine yönelik planlarını içeren cevaplar alınmıştır. Ayrıca kursiyer olarak başlayıp kurumun bir çalışanı konumuna gelen genç bireylerin geleceklerine dair planlarının olmuş olması öğrenmeye bağlılıklarının da bir göstergesidir.

Genç bireylerin olumlu kimlik sahibi olabilmeleri için içsel ve dışsal kazançların kazanımlarını sağlamaları gerekmektedir. Genç bireyler birbiriyle ilişkili olan kazançların kazanılması sonrasında aynı zamanda olumlu kimlik özellikleri taşıyan bireylere dönüşmektedir. Buradan hareketle olumlu gençlik gelişiminin başarıyla gerçekleşmiş olduğu söylenebilir.

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Araştırmada sosyal belediyecilik anlayışı ile genç bireylere sunulan hizmetlerdeki olumlu gençlik gelişimi yaklaşımının yansımalarına odaklanılmıştır. Buradan hareketle olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı programlarıyla benzer nitelikler taşıyan Genç Denizli Kulüpleri araştırmanın alanı olarak belirlenmiştir. Genç Denizli Kulüplerine katılım oldukça yüksek olduğu için sağlıklı veriler almak amacıyla tiyatro kulübüne giden genç bireyler sınır olarak belirlenmiştir. Araştırmanın fenomenlerini tüm yönleriyle taşıyan görüşmecilerin belirlenmesi için olgubilim deseni çerçevesinde katılımlı gözlemler yapılmıştır. Böylece ölçüt örnekleme yöntemi ile görüşmeciler belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini oluşturan Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyet gösteren görüşmecilerin olumlu gençlik gelişimi çerçevesinde sahip olması beklenen davranış kalıplarının ortaya konabilmesi için görüşme soruları 40 gelişimsel kazanç çerçevesinde hazırlanmıştır. Ayrıca sahaya dair objektif bir bakış açısı oluşturulabilmesi adına katılımlı gözlem uygulanmıştır. Böylece genç bireylerle yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen verilerin tutarlılığı değerlendirilmiştir.

Genç Denizli Kulüpleri, Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin henüz büyükşehir statüsüne gelmeden önceki dönemlerine rastlayan 2006 yılında benimsenmiş olan sosyal belediyecilik anlayışı ile hazırlanmış bir projedir. Olumlu gençlik gelişimi yaklaşımında da bahsedildiği gibi genç bireylere yönelik hazırlanacak olan gençlik geliştirme programlarının uygulayıcısı olan kurum veya kuruluşların büyük bir etkisi vardır. Dışsal kazançlar içinde yer alan destek ve güçlendirme kavramlarında ifade edildiği gibi genç bireylerin ve sosyal çevrelerinin güven duygusu oluşturulması büyük önem taşır. Genç Denizli Kulüpleri'nin, belediye çatısı altında olmasından kaynaklı ve belediyenin güvenilir bulunmasıyla ilişkili olarak genç bireylere ve sosyal çevrelerine güven duygusu yaşattığı görülmüştür.

Araştırmanın örneklemi ölçüt örnekleme tekniği ile oluşturulmuştur. Buna göre ölçütler, görüşmecilerin Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi'de belirtilen genç yaş aralığında (14-29) olmaları ve en az 2 yıl Genç Denizli Tiyatro Kulübü faaliyetlerine katılmış olmalarıdır. Katılımlı gözlem sayesinde ölçütlere uyan görüşmecilerin belirlenme aşaması sorunsuz bir şekilde tamamlanmıştır. Düzenli olarak dâhil olunmuş olan kurs faaliyetlerinden katılımlı gözlem bulguları elde edilmiştir. Elde edilen bu

bulgular daha sonra yapılmış olan görüşmelerden elde edilen veriler ile birlikte değerlendirilmiştir.

Araştırmanın belirlenen örneklemine yönelik gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formunun arka planında olumlu gençlik gelişimi yaklaşımının 40 gelişimsel kazanç çerçevesi bulunmaktadır. 40 gelişimsel kazanç çerçevesini oluşturan dışsal ve içsel kazançlar kendi içlerinde alt başlıklara ayrılarak görüşmecilerden elde etmek istenen temaları oluşturmuştur. Bu kavramlardan hareket edilerek genç bireylerin dışsal kazançlarına (destek, güçlendirme, sınır ve beklentiler, yapıcı zaman kullanımı) yönelik sorular yönlendirilmiştir. İçsel kazanç olarak ifade edilen bireysel gelişimlerinin izlenebilmesi için içsel kazançların alt başlıklarını oluşturan kavramlardan (öğrenmeye bağlılık, olumlu değerler, sosyal beceriler ve olumlu kimlik) yararlanılmıştır.

Araştırmanın teorik zeminini oluşturan olumlu gençlik yaklaşımı kavramları aynı zamanda araştırma verilerinin analizinde de kullanılmıştır. Dışsal kazançlar doğrultusunda elde edilen veriler "Genç Bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübünden Edindikleri Dışsal Kazançlar" başlığında değerlendirilmiştir. İçsel kazançlar doğrultusunda elde edilen veriler ise "Genç Bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübünden Edindikleri İçsel Kazançlar" bağlığında değerlendirilmiştir. Her iki tema 40 gelişimsel kazanç tablosunda da görülebileceği gibi kendi içinde dört başlığa ayrılmaktadır. Ayrıca dört başlık kendi içlerinde ayrılarak genç bireylerden beklenen davranışların alanlarına işaret etmektedir.

Dışsal kazançlar; destek güçlendirme, sınır ve beklentiler kavramlarından oluşmaktadır. Destek kavramı içinde aile desteği, olumlu aile iletişimi, diğer yetişkin ilişkileri, ilgi gösteren bir mahalle, ilgi gösteren okul çevresi, eğitime anne ve babanın katılımı yer almaktadır. Destek kavramı ışığında geç bireylerin yakın çevrelerinden, Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne gelmeleri konusunda nasıl tepkiler aldıklarına yoğunlaşılmıştır. Katılımcıların bir kısmı aileleri aracılığıyla Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne geldiklerini söyleyerek aileleri tarafından desteklendiklerini ifade etmişlerdir. Geriye kalan görüşmeciler ise ailelerinden doğrudan bir teşvik almamışlardır. Diğer görüşmecilerin aileleri, genç bireylerin okul hayatlarını etkilemeyeceği sürece tiyatro kulübüne gitmelerinde bir mahsur görmediklerini ifade etmişlerdir. Destek kavramı, genç bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü tarafından

desteklenmesini de içine almaktadır. Görüşmecilerin ifadelerinden ve elde edilen gözlem bulguları sonrasında faaliyet içinde oldukları süreç ile beraber sosyal yaşamları konusunda da destek gördükleri dikkat çekmiştir.

Dışsal kazançların, güçlendirme kavramı içinde, toplum gençliğe değer verir, kaynak olarak gençlik, diğerlerine hizmet, güvenlik yer almaktadır. Güçlendirme kavramının değerlendirilmesi için genç bireylere ailelerinin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nü güvenilir bulup bulmadıkları sorusu yönlendirilmiştir. Bu soruya karşılık tüm katılımcılar Genç Denizli Kulüpleri'nin belediyenin bir kurumu olması sebebiyle güven konusunda hiçbir şekilde problem yaşamadıklarını cevabını vermişlerdir. Güçlendirme kavramının araştırma için büyük bir önemi vardır. Katılımlı gözlemler eşliğinde öğrenilen kursiyerlikten çalışan konumuna gelen genç bireylerin tespit edilmesini sağlamıştır. Elde edilen veriler sonucu, kursiyerlikten belediyenin çalışanı konumuna gelen genç bireylerin kaynak olarak değerlendirilmesinin önü açılmıştır. Araştırmanın bundan sonraki bölümlerinde kursiyer olarak gelen görüşmecilerin ifadeleri ile kursiyerlikten çalışan konumuna gelmiş görüşmecilerin ifadeleri arasında karşılaştırmalı analizler yapılmıştır.

Dışsal kazançların üçüncü kavramı olan sınır ve beklentiler kavramı içinde aile ve sınırlar, okul sınırları, mahalle sınırları, yetişkin rol modelleri, olumlu akran etkisi, yüksek beklentiler yer almaktadır. Bu kavram ile görüşmecilerin yakın çevrelerine karşı sorumluluklarının seviyesi tespit edilmeye çalışılmıştır. Görüşmecilerden kursiyer olarak gelenlerin cevapları ile çalışan konumuna gelmiş olanların cevapları arasında ters yönde farklılık tespit edildiği gibi sınır ve beklentiler kavramının içsel kazançların kavramlarıyla ilişkili olduğu dikkat çekmiştir. Kursiyer olarak gelen görüşmeciler sosyal çevrelerinin sınır ve beklentilerini karşıladıklarına yönelik olumlu cevaplar verirken çalışan konumuna gelmiş olan görüşmeciler çalışmaya başladıktan sonra sınır ve beklentileri karşılayamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu da Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nün henüz sistemli çalışma programlarına sahip olmadığını işaret etmektedir. Sınır ve beklentiler içinde yer alan olumlu akran etkisine karşılık kursiyerlerden sadece akran zorbalığı ile karşılaştıklarına dair cevaplar alınmıştır. Görüşmecilerin verdikleri ifadeler doğrultusunda burada alınan yanıtlar içsel kazançlarda yer alan sosyal beceriler kavramının alt başlığındaki direnme becerileri ve barışçıl çatışma çözümü içinde değerlendirilmiştir.

Dışsal kazançların sınır ve beklentiler kavramı çerçevesinde görüşmecilerden alınan cevaplar, 40 gelişimsel kazanç kavramlarının birbiriyle yakından ilişkili olduğunu göstermiştir.

Dışsal kazançların son kavramı olarak geçen yapıcı zaman kullanımı kavramı içinde, yaratıcı aktiviteler, gençlik programları, dini topluluk ve evde zaman yer almaktadır. Görüşmecilerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'ne gelmeleri neticesinde yaratıcı aktivite ve gençlik programları kavramlarının cevapları doğrudan alınmış bulunmaktadır. Görüşmecilerin dini topluluklara olan katılımlarına dair bir soru yönlendirilmemiştir. Yapıcı zaman kullanımı ile görüşmecilerin evde zaman geçirmek için neler yaptıklarına dair sorular yönlendirilmiştir. Kursiyer olarak genç bireyler evde zaman geçirme konusunda geldikleri tiyatro faaliyetleri sayesinde haftalık programlarını belirlemekte kolaylık yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Burada öğrendikleri sorumluluk bilinci ile evde zaman geçirme konusunda sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Ancak çalışan konumuna gelmiş olan görüşmecilerin evde zaman geçirmek konusunda oldukça sıkıntı yaşadıkları ifadeleri alınmıştır. Ayrıca çalışan konumunda olan görüşmecilerin sadece Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde değil aynı zamanda Denizli Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosu'nda da çalıştıkları öğrenilmiştir. İki yer arasında harcadıkları mesai saatlerinin belirli bir programa uygun olarak işlemediği ve bunun sonunca çalışan konumunda olan görüşmecilerin sosyal hayatlarına ayıracakları vakitleri belirleyemedikleri görülmüştür.

Alan verilerinin değerlendirildiği ikinci tema içsel kazanç kavramlarından oluşmaktadır. İçsel kazançlar; öğrenmeye bağlılık, olumlu değerler, sosyal beceriler ve olumlu kimlik kavramlarını içermektedir.

Öğrenmeye bağlılık kavramı içinde başarı motivasyonu, okula katılım, ev ödevleri, okula bağlılık ve zevk için okumak yer almaktadır. Bu kavramın karşılığını oluşturan ifadeler dışsal kazançlarda yer alan yapıcı zaman kullanımında verilmiştir. Kursiyer olarak gelen görüşmeciler katıldıkları tiyatro kulübü faaliyetleri sayesinde okullarına olan bağlılıklarının güçlendiğini söylemişlerdir. Çalışan konumunda olan görüşmeciler ise içlerinde oldukları sanat alanında kendilerini geliştirmek için uğraştıklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca bu görüşmeciler çalışmalarının yanında akademik eğitimlerine de kaldıkları yerden devam etmişlerdir. Bu durumda Genç Denizli Tiyatro Kulübü faaliyetleri görüşmecilerin motivasyonunu yükseltme

konusunda başarı sağlamış ve görüşmecilerin öğrenmeye bağlılıklarını arttırmıştır denilebilir.

İçsel kazançların ikinci sırasındaki olumlu değeler kavramı içinde duyarlılık, eşitlik ve sosyal adalet, bütünlük, dürüstlük, sorumluluk ve sınırlama yer almaktadır. Dışsal kazançlarla ilişkili olan olumlu değerleri edinmelerinde görüşmecilerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü faaliyetlerinde bulunmaları arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Görüşmecilerin verdikleri yanıtlara göre teker teker tüm kavramlar ifadelerinde yer almamıştır. Ancak sosyal çevrelerine karşı sorumluluk sahibi olmalarında katıldıkları faaliyetlerin büyük bir etkisi olduğu yanıtları alınmıştır. Mülakat sürecinde en çok kullanılan iki kavramdan biri olan sorumluluk, görüşmecilerin buradan edindikleri en önemli olumlu değer olarak dikkat çekmektedir. Görüşmecilerin yanıtlarına göre faaliyetler altında verilen görevlerin, genç bireylerde sorumluluk bilincini arttırmaya yönelik olduğu görülmüştür. Ekip olarak faaliyet göstermelerinin bir getirisi olarak verilen görevin gerçekleştirilmemesi durumu tüm ekibi etkilemesinden dolayı sorumluluk duygusu gelmiş olduğu dikkat çekmektedir.

İçsel kazançların dışsal kazançlarla oldukça yakından ilişkili olduğu bir diğer kavram ise sosyal becerilerdir. Sosyal beceriler kavramı içinde, planlama ve karar verme, kişilerarası beceriler, kültürel beceriler, direnme becerileri, barışçıl çatışma çözümü yer almaktadır. Dışsal kazançlar içinde bahsedilmiş olan akran zorbalığının cevapları sosyal beceriler kavramı ile değerlendirilmiştir. Görüşmecilerin tamamı akran zorbalığı ile karşılaştıklarını söylerken sadece bir görüşmeci akran zorbalığını yapan kısmında yer aldığını söylemiştir. Ve sergilediği bu olumsuz davranışın Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde geçirdiği süreç içerisinde değiştiğini ifade etmiştir. Diğer görüşmeciler ise akran zorbalığı karşısında direnme becerileri ve barışçıl çatışma çözümleri üretme konusunda önceki davranışlarını geliştirdiklerini ve iletişim kurma becerileri sayesinde ellerinden geleni yaptıklarını ifade etmişlerdir. Görüşmecilerden alınan cevaplar doğrultusunda sosyal becerilerin diğer bir alt başlığı olan planlama ve karar verme kavramı, dışsal kazançlarda yer alan yapıcı zaman kavramıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Kursiyer konumunda olan görüşmecilerin katıldıkları faaliyetler sayesinde sahip oldukları sorumluluk bilinciyle planlama ve karar verme becerilerinde sıkıntı yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak çalışan konumuna gelen görüşmeciler çalışma saatlerinin çokluğu ve mekânsal değişiklikler neticesinde sosyal hayatları

konusunda planlama ve karar verme süreçlerinin olumsuz etkilendiğini ifade etmişlerdir.

Görüşmecilerden alınan yanıtlar doğrultusunda Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nün her kesimden genci içinde barındırması sayesinde kültürel becerilerinin geliştiği sonucuna varılmıştır. Bu durumda her sosyo-ekonomik ve sosyo-kültüre alandan genç bireyin bir araya getirilmesi genç bireylerde kültürel becerilerinin gelişmesini olumlu etkilediği söylenebilir. Diğer bir tarafta Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde iletişim kurma alanlarının geniş olması sebebiyle görüşmecilerin kişilerarası becerilerinin gelişmesi, görüşmecilerin tamamının onayladığı bir durumdur. Bu becerilerinin gelişmesinde faaliyet alınanlarının bir sahne sanatı olmasının da büyük etkisi olduğu gözlemlenmiştir.

İçsel kazançların son ve 40 gelişimsel kazancın özeti niteliğinde olan olumlu kimlik kavramı içinde, kişisel güç, öz saygı, belirli bir amacı olma, kişisel geleceği hakkında olumlu bakış yer almaktadır. Mülakatlar sürecinde her görüşmeciden en çok duyulan diğer kavram bu başlıkta yer almaktadır; "öz saygı". Görüşmeciler bu kavramı çoğunlukla özgüven olarak dile getirmişlerdir. Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nün kendilerine en büyük katkısı olarak, özgüven sahibi olmalarını sağlanması olarak ifade etmişlerdir. İçlerinde bulundukları faaliyet grubunun sanat dalı olmasının da büyük etkisi olduğu görülmüştür. Bu durumda görüşmecilerin özgüven sahibi olmaları konusunda Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nün olumlu yönde etkisi olduğu söylenebilir.

Olumlu kimlik kavramı ile genç bireylerin içsel ve dışsal kazançlarının sağlandığına dair kanıt niteliği taşıyan kavram ise kişisel geleceği hakkında olumlu bakıştır. Bu kavram ile genç bireylerin geleceklerine dair olumlu bir bakış sahibi oldukları önemsenmektedir. Görüşmecilerin tamamı gelecekleri hakkında olumlu bir bakış açısına sahiptir. Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nün bu konuda etkisi doğrudan olmasa da mutlaka olduğu söylenebilir.

Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyette bulunmuş genç bireylerden alınan veriler gençlik gelişiminde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Ancak kursiyerlikten çalışan konumuna gelmiş olan genç bireylerin çalışma saatlerinin belirsizliği ve ağır iş yükünün olması Genç Denizli Kulübü'nün sistemli bir çalışma alanı olmadığını işaret etmektedir. Kısaca özetlenecek olursa kursiyer olarak gelen genç bireylerin 40 gelişimsel kazanç kavramlarına daha kolay ulaşabilmişlerdir. Ayrıca

tiyatro etrafında şekillenen faaliyetler genç bireylerin içsel ve dışsal kazançlarını sağlamalarında büyük bir paya sahiptir.

Yapılan literatür taramaları sonrasında ve saha çalışmasından elde edilen veriler ışığında araştırma sorularının şu şekilde cevaplandığı görülmüştür:

İlk olarak genç bireylerin sosyal çevrelerine karşı sorumluluklarını yerine getirmelerinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyette bulunmalarının olumlu yönde etkileri araştırılmak istenmiştir. Katılımcılar sosyal çevrelerini üç temel alanda yoğunlaştığına işaret edilmiştir. Bu alanlar sırasıyla aile ilişkileri alanı, okul ilişkileri alanı ve arkadaş ilişkileri alanıdır. Katılımcıların bu üç temel alanla olan etkileşimlerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nün katkısı olduğu görülmüştür. Kulübün katkıları sayesinde genç bireyler öz sorumluluk duygusunu geliştirme, empati becerisini geliştirme ve gönüllülük bilincini yükseltme noktasında yaşam kalitelerinde olumlu bir artış sağlamışlardır.

Araştırma sorularının ikincisini oluşturan 'genç bireylerin yetişkin rollerini (düzenli ve disiplinli) benimsemelerinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyette bulunmalarının olumlu etkileri nelerdir?' sorusundan alınan cevaplar genç bireylerin sorumluluk sahibi olmalarıyla aynı yönde bir ivme göstermektedir. Yetişkin rolleri ile merak edilen; genç bireylerin düzenli ve disiplinli bir yaşam tarzını benimsemiş olup olmadıkları hususudur. Katılımcılardan alınan cevaplar, kulüp faaliyetleri sayesinde kendilerine verilen sorumlulukları yerine getirme sürecinde daha disiplinli bir çalışma programı edindiklerini göstermektedir. Saha çalışması neticesinde kursiyer olarak gelip daha sonra çalışan konumuna gelen genç bireylerde bu özelliğin çok daha önce ortaya çıktığı dikkat çekmiştir. Bunun sebebi çalışan konumuna gelmiş olmaları ve sorumluluklarının daha fazla olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Araştırmanın üçüncü sorusu olan 'genç bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyette bulunmalarının kişisel başarılarını olumlu yönde etkileri nelerdir' ile araştırma sorularından dördüncüsünü oluşturan 'genç bireylerin sosyal becerilerini geliştirmelerinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyette bulunmalarının olumlu yönde etkileri nelerdir?' sorusu birbiri ile ilişkilidir. Genç bireylerin sosyal becerilerini geliştirmelerinin kişisel başarılarını da olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Genç bireylerin Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde katıldıkları faaliyetlerin sosyal beceri kapsamındaki kültürel becerilerini ve iletişim becerilerini geliştirmelerinde yardımcı

olduğu tespit edilmiştir. Genç bireyler, geliştirdikleri bu özelliklerin kişisel başarılarını doğrudan etkilediğini ve özgüvenlerinin arttığını dile getirmişlerdir. Şüphesiz bu hususta genç bireylerin içinde bulundukları etkinliklerin sanatsal nitelikli olmasının da büyük bir etkisi vardır. Genç bireylerin sosyal becerilerini geliştirmelerinde ve kişisel başarılarındaki olumlu gidişatın arka planında sosyal bir etkinlikte bulunmalarının yanı sıra bu etkinliklerin sanatsal olmasının büyük bir etkisi olduğu dikkat çekmiştir.

Araştırmanın son sorusu, 'genç bireylerin olumlu değerlerini geliştirmelerinde Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde faaliyette bulunmalarının olumlu yönde etkileri nelerdir?' şeklindedir. Bu soru ile genç bireylerin çevrelerine karşı duyarlılık seviyelerindeki değişim tespit edilmeye çalışılmıştır. Genç Denizli Tiyatro Kulübü faaliyetlerine katılan bireylerin çevrelerine karşı olan duyarlılığını ifade eden sosyal sorumluluk bilinçlerinin temelinde ailelerinden aldıkları eğitimin olduğu sonucuna varılmıştır. Gençlerin ailelerinden edindikleri olumlu değerlere ilave olarak Genç Denizli Tiyatro Kulübü'nde katıldıkları faaliyetlerin olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

Sonuç olarak araştırma sorularının her birine saha çalışması verileri sayesinde cevaplar bulunmuştur. Alınan cevaplar neticesinde genç bireylerin olumlu gençlik gelişimi yaklaşımı çerçevesinde olumlu bir ilerleyiş gösterdikleri söylenebilir. Sosyal belediyeciliğin bir uygulama alanı olarak genç bireylere sunulan hizmetlerin genç bireyler için etkili olduğu görülmüştür. Ancak sistemli bir ilerlemenin kaydedilebilmesi için genç bireylere sunulan hizmetlerin alt yapısının dikkatle oluşturulması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü genç bireyler içinde bulundukları dönemsel koşullar ile yetişkin olma süreçlerine etki edecek deneyimleri bu dönemde yaşamaktadırlar. Genç bireylerin edindikleri her deneyim, sosyal sermayelerini oluşturacağı için toplumların geleceğine de etki edecektir. Bu nedenle genç bireylere sunulan her hizmetin özenle oluşturulması büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

Adıgüzel, İ. B. (2016). "Nasıl Bir Gençlik Politikası?", *İnter-disipliner Yaklaşımla Gençliğin Umudu Toplumun Beklentileri,* (ed. Aylin Görgün Baran ve Mehmet Çakır), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1-29.

Aile Araştırma Kurumu (1997). *Türk Ailesinde Adolesanların Sorunları*, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.

Armağan, İ. (2004). *Gençlik Gözüyle Gençlik – 21. Yüzyıl Eşiğinde Türkiye Gençliği*, Kırkısraklılar Vakfı Usadem Yayınları, İstanbul.

Aslan, S. (2014). "Gençliğin Pozitif Gelişimi: ABD Illinois Eyaleti Örneği", *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2/4, 81- 101.

Ateş, H. (2009) "Sosyal Belediyecilik", *Çerçeve Dergisi,* Ocak, 88-95.

Avcı N. ve Afacan E. (2016). "spor ve olumlu gençlik gelişimi*", İnter-disipliner Yaklaşımla Gençliğin Umudu Toplumun Beklentileri*, (der. Aylin Görgün Baran ve Mehmet Çakır), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 51-65.

Aykara, A. ve Albayrak H. (2016). "Olumlu Gençlik Gelişimi Yaklaşımı Açısından Spor Etkinliklerine Katılımın Gençlere Yansımaları", *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 27/1, 77-100.

Baş, H. (2016). *Yerel Yönetimlerin Gençlere Yönelik Hizmetleri: İstanbul Esenler Gençlik Merkezi Örneği,* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bayhan, V. (1995). *Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma: İnönü Üniversitesi Uygulaması*, (Doktora Tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Bayhan V. (2015). **"**Türkiye'de Gençlik Sosyolojisi Çalışmaları", *Sosyoloji Konferansları,* Sayı: 52, 355-390.

Bayhan V. (2018). "Gençliğin Topluma Katılma Örüntüleri", *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, Cilt:6, Sayı:14, 5-23.

Bayraktar F. (2007). "Olumlu Ergen Gelişiminde Ebeveyn/Akran İlişkilerinin Önemi", *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, Ankara, 157-166.

Bedrettin K. (2012). *Yoksulluğa Yerel Müdahale Sosyal Belediyecilik Muhafazakâr ve Sosyal Demokrat Perspektiften*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.

Beki, A. (2009). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik: Ümraniye Belediyesi Örneği*, Sena Ofset, İstanbul.

Benson, P. L. (2003). "Developmental Assets and Asset-Building Community: Conceptual and Empirical Foundations", *Development Assets and Asset-Building Communities Implications for Resarch, Policy and Practice,* (Eds. Richard M. Lerner and Peter L. Benson) Springer Science+Business Media, New York, 19-47.

Benson, L. P., Scales, P., Hamilton, S. and Sesma, A. (2007). "Positive Youth Development: Theory, Research, and Applications", *Handbook of Child Psychology: Theoretical Models of Human Development,* Vol: 1. 894-941. DOI: 10.1002/9780470147658.chpsy0116

Benson, P. L., Scales, P. C. and Syvertsen, A. K. (2011).“ The Contribution of The Developmental Assets Framework to Positive Youth Development Theory and Practice”, *Advances in Child Development and Behavior,* (eds. Richard M. Lerner, Jacqueline V. Lerner and Janette B. Benson), Vol: 41, Chapter: 8, 197-230.

Bilgin M. (2007). “Bedensel ve Devinsel Gelişim”, *Eğitim Psikolojisi Gelişim- Öğrenme- Öğretim,* (Ed. Binnur Yeşilyaprak), Pegem Yayıncılık, Ankara, 55-79.

Bilton, T., vd. (2009). *Sosyoloji*, (çev. Kemal İnal), Siyasal Kitabevi, Ankara.

Bourdieu P. (1997). *Toplumbilim Sorunları*, (çev. Işık Ergüden), Kesit Yayıncılık, İstanbul.

Burcu E. (1997). *Çırak ve Kalfa Gençlik Alt Kültür Grubu Hakkında Sosyolojik Bir Araştırma*, (Basılmamış Doktora Tezi) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Burcu E. (1998). “Gençlik Teorilerinin Sınıflandırılmasına İlişkin Bir Çalışma”, *Sosyolojik Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 1 Sayı: 2, 105-136.

Can G. (2007). “Kişilik Gelişimi (Psikososyal ve Ahlak Gelişimi)”, *Eğitim Psikolojisi Gelişim- Öğrenme- Öğretim*, (Ed. Binnur Yeşilyaprak), Pegem Yayıncılık, Ankara, 117-151.

Chan, B. vd. (2003). “Youth Participation: A Critical Element of Research on Child Well-Being”, *Development Assets and Asset-Building Communities Implications for Resarch, Policy and Practice,* (eds. Richard M. Lerner and Peter L. Benson) Springer Science+Business Media, New York, 65-97.

Creswell, J. W. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri,* (çev. Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir), Siyasal Kitabevi, Ankara.

Cuff, E.C., Francis, D.W. and Sharrock, W.W. (2013). *Sosyolojide Perspektifler* (çev. Ümit Tatlıcan) Say yayınları, İstanbul.

Çelebi N. (1987). “Genç Sosyalleşme, Sosyal ve Kültürel Yapı”, *I. Milli Gençlik Kongresi 6-8 Kasım 1985 Konya Selçuk Üniversitesi Tebliğler*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya, 103-107.

Damon, W. (2004). “What Is Positive Youth Development?”, *The Annals of The American Academy of Political and Social Science*, Vol. 591, 13-24.

Denizli Belediyesi, (2006). Denizli Belediyesi Faaliyet Raporu, *DB*, Denizli.

Denizli Belediyesi, (2007). Denizli Belediyesi Faaliyet Raporu, *DB*, Denizli.

Denizli Belediyesi, (2009). Denizli Belediyesi Faaliyet Raporu, *DB*, Denizli.

Denizli Belediyesi, (2010). Denizli Belediyesi Faaliyet Raporu, *DB*, Denizli.

Denizli Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012), Denizli Büyükşehir Belediyesi, *DBB*, Denizli.

Denizli Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2016), Denizli Büyükşehir Belediyesi, *DBB*, Denizli.

Denstad, F. Y. (2014). “Ulusal Gençlik Stratejisi Nasıl Geliştirilir?”, (çev. Hale Akay), *Gençlik Politikaları Kılavuzu,* İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Erdem İ.(2015). *Yerel Siyaset ve Belediyecilik*, İlke Yayıncılık, İstanbul.

Erdoğan T. (2016). "Kentlileşme Süreci ve Ailede Toplumsal Cinsiyet Rolleri ile Kalıpyargıların Dönüşümü: Denizli-Sevindik Mahallesi Örneği", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 24, 143-166.

Eren H. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü,* Bizim Büro Basımevi, Ankara.

Ersöz, H. Y. (2011). *Sosyal Politikada Yerelleşme*, İto Yayınları, İstanbul.

Eryılmaz B. (2007). "Sosyal Politikalarda Önce Aile, Sonra Sivil Toplum, Sonra Yerel Yönetimler…", *Sosyal Politikalar Dergisi*, Sayı: 2, 80-82.

Fleming, C. M. (2005). "Its Social Psychology: with an Introduction to Recent Findings From The Fields of Anthropology, Physiology, Medicine, Psychometrics and Sociometry", *The Sociology of Youth and Adolescence Adolescence***,** Vol: 12, Publised by Routledge and Kegan Paul, London.

Gençlik ve Spor Bakanlığı (2013). *Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi, GSB,* Resmi Gazete 27/01/2013, Sayı: 28541.

Gökçe B. (1984). *Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları,* Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Gökmen H. vd. (1985). *Yükseköğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Görgün Baran A. (2013). "Genç ve Gençlik: Sosyolojik Bakış", *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, Cilt:1, Sayı:1, 6-25.

Görgün Baran A. (2016). "Gençlik Araştırmalarında Çağdaş Kuramlar: İlişkisel Sosyoloji Bağlamında Sosyal Sermaye Kuramı*", İnter-disipliner Yaklaşımla Gençliğin Umudu Toplumun Beklentileri,* (der. Aylin Görgün Baran ve Mehmet Çakır), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 299-325.

Güçlü M. (2013). "Gençlik Döneminde Boş Zaman Faaliyetlerinin Yeri ve Önemi", *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, Cilt:1, Sayı:1, 158-169.

Gümüş, T. (2010). *Sosyal Devlet Anlayışının Gelişimi ve Dönüşümü*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

Gür B. S. vd. (2012). *Türkiye'nin Gençlik Profili*, Seta, Ankara.

Gürses F. ve Gürses H. B. (1997). *Dünya'da ve Türkiye'de Gençlik*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul.

Gürsoy Şanver H. (2018). *Amerikalı Müslüman Ergenlerin Pozitif Gençlik Gelişimlerinin Yordayıcısı Olarak Etnik ve Dini Kimlik Oluşumlarının İncelenmesi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitimbilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Güvenç B. (2010). *İnsan ve Kültür*, Boyut Yayıncılık, İstanbul.

Holt, N. L. and Neely, K. C. (2011). Positive Youth Development Through Sport: A Revıew *Revısta de Iberoamerıcana de Psıcología del Ejercıcıo Y El Deporte* Vol. 6, No: 2, 299-316.

İçli G. (2002). *Sosyolojiye Giriş*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Kabakçı Ö. F. (2013). *Karakter Güçleri Açısından Pozitif Gençlik Gelişiminin İncelenmesi*, (Basılmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Karaküçük S. (2008). *Rekreasyon- Boş Zamanları Değerlendirme*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Kaya G. N. (2012). *Parenting, Self And Positive Youth Development in Adolescence: A Mediational Model*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Koç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Keleş R. (2016). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, İstanbul.

Kemerlioğlu E. (1996). *Toplumsal Tabakalaşma*, Saray Kitabevleri, İzmir.

Kentel F. (2002). "Gençlik Örgütlenmeleri", *STK'larda Gönüllülük ve Gençlik*, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul.

KHK/638 Gençlik ve Spor Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, *Resmi Gazete*, 08/06/2011, Sayı: 27958 Mük.

Koray M. (2018). *Sosyal Politika*, İmge Kitabevi, Ankara.

Kulaksız N. (2011). *Towards Positive Youth Development: Parenting, Autonomy And Relatedness in Contex*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Koç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kulaksızoğlu A. (2000). *Ergenlik Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Kurtaran Y. ve Nemutlu G. (2012). "Gençlik Çalışmaları Temelinde Gençlik Politikaları Önerileri", *Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları*, (der. Nurhan Yentürk, Yörük Kurtaran ve Gülesin Nemutlu), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 23-47.

Lerner, R. M., Lerner, J. V., et al. (2005). "Posıtıve Youth Development, Participation in Community Youth Development Programs and Community Contributions of Fifth Grade Adolescents: Findings from The First Wave of The 4-H Study of Positive Youth Development", *The Journal of Early Adolescence*, Vol. 25, https://doi.org/10.1177/0272431604272461.

Lerner, R. M., Lerner, J. V. and Benson, J. B. (2011). "Positive Youth Development: Research and Applications for Promoting Thriving in Adolescence" *Advances in Child Development and Behavior*, (Eds. Richard M. Lerner, Jacqueline V. Lerner and Janette B. Benson), Vol: 41, Chapter: 8, 1-17.

Lerner, R. M., et al. (2012). "Positive Youth Development Processes, Philosophies and Programs", *Handbook of Psychology, Developmental Psychology*, (Eds. Irving B. Weiner, Richard M. Lerner, M. Ann), Vol: 16, Chapter. 15, 365-392.

Lüküslü D. (2015). *Türkiye'de 'Gençlik Miti' 1980 Sonrası Türkiye Gençliği*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Maden C. (2012). *Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Esenler Belediyesi Örneği*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.

Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*, (çev. Osman Akınhay ve Derya Kömürcü), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.

Nakkula, M.J., Foster, K.C., Mannes, M. and Bolstrom, S. (2010). *Bulding Healthy Communities for Positive Youth Development,* Springer Science+Business Media, New York.

Negiz N. ve Akman E. (2013). "Sosyal Devlet, Sosyal Hizmet ve Yerel Yönetimler", *Sosyal Politika ve Kamu Yönetimi Bileşenleriyle Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları*, (der. Nilüfer Negiz, Elvettin Akman ve Hakan Acar), Maya Akademi, Ankara, 43-65.

Nişanyan S. (2007). *Sözlerin Soyağacı Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü,* Adam Yayınları, İstanbul.

O'Donnell, M. (1985*). Age and Generation,* Tavistock Publications, New York.

Ören K. (2013). *Sosyal Politika*, Nobel Yayın, Ankara.

Özbay G. (2017). *Pozitif Gençlik Gelişimi Temelli Sınıf Rehberliği Programının İlkokul Öğrencilerinin Yaşam Becerilerine Etkisi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özbay H. ve Öztürk E. (1992). *Cep Üniversitesi: Gençlik*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Poloma, M. M. (2012). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları,* (çev. Hayriye Erbaş), Palme Yayıncılık, Ankara.

Poyraz vd. (2003). "Üniversite Gençliğinin Güncel Sorunlara Bakışı: H.Ü. Sosyoloji Bölümü Öğrencileri Örneği", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt: 20, Sayı: 1, 1-32.

Selek Öz C. (2010). *Sosyal Belediyecilik Bağlamında Evde Bakım Hizmetleri: İstanbul, Ankara ve Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri*, (Basılmamış Doktora Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Seyyar A. (2008). "Yerel Siyasetin Gelişiminde Sosyal Politikaların Önemi", *Yerel Siyaset*, Okutan Yayıncılık, İstanbul, 237-259.

Simmel G, (2006). *Modern Kültürde Çatışma*, (çev. Tanıl Bora, Nazile Kalaycı ve Elçin Gen), İletişim Yayınları, İstanbul.

Simmel G, (2009). *Bireysellik ve Kültür*, (çev. Tucay Birkan), Metis Yayınları, İstanbul.

Slattery, M. (2010). *Sosyolojide Temel Fikirler*, (Ed. Ümit Tatlıcan Gülhan Demiriz) (çev. Özlem Balkız, Gülhan Demiriz, Hacer Harlak, Cevdet Özdemir, Şebnem Özkan ve Ümit Tatlıcan), Sentez Yayıncılık, İstanbul.

Sönmez M. B. (2010). *Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Ümraniye Belediyesi Örneği*, Sena Ofset, İstanbul.

Stoletov, V. N. vd. (1977). *Toplum ve Gençlik*, (çev. Şükrü Keleş), Konuk Yayınları, İstanbul.

Şahan H. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü*, (Basılmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Tatlıcan Ü. (2011). *Sosyoloji ve Sosyal Teori Yazıları,* Sentez Yayıncılık, Bursa.

Tezcan M. (1996). *Eğitim Sosyolojisi*, Feryal Matbaa, Ankara.

Tezcan M. (1991). *Gençlik Sosyolojisi Yazıları*, Gündoğan Yayınları, Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu (2018). *İstatistiklerle Gençlik, TÜİK,* Sayı: 27598.

Uğurel Şemin R. (1984). *Gençlik Psikolojisi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

UNFPA (2016). "Genç Nüfusa Genel Bir Bakış", *Nüfusbilim Derneği (UNFPA)*, Ankara.

UNICEF Türkiye Ofisi (2011). "Türkiye' de Çocukların Durum Raporu", http://abdigm.meb.gov.tr, (Erişim Tarihi: 08.05.2019), *UNİCEF*, 80-82.

Yaman Ö. M. (2013). "Türkiye'de Gençlik Sosyolojisi Çalışmalarına Dair Bibliyografik Bir Değerlendirme", *Alternatif Politika*, Cilt:5, Sayı:2, 114-138.

Yıldırım A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yıldırım U. ve Göktürk İ. (2008). "Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı: Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı", *1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu*, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, 237- 255.

Yörükoğlu, A. (1985). *Gençlik Çağı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.

Yücel H. ve Lüküslü D. (2013). "2000'li Yılları Gençlik Üzerinden Okumak", *Gençlik Halleri 2000'li Yıllar Türkiye'sinde Genç Olmak*, (der. Demet Lüküslü ve Hakan Yücel), Efil Yayınevi, Ankara, 9-25.

Wallace, R. A. and Wolf, A. (2012). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*, (çev. Leyla Elburuz ve M.Rami Ayas), Doğu Batı Yayınları, Ankara.

Walther, A., Hejl G. M., Jensen T. B., with the assistance of A. Hayes. (2002). Youth Transitions, Youth Policy and Participation State of the Art Report, https://www.iris-egris.de/ (Erişim tarihi: 08.05.2019), IRIS, 28-29.

Woff K. H. (2014). "Fenomenoloji ve Sosyoloji", (çev. Harun Rızatepe), *Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi,* Tom Bottomore ve Robert Nisbet, (der. Mete Tunçay ve Aydın Uğur), Kırmızı Yayınları, İstanbul, 544-605.

4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Resmi Gazete, 15/07/2018 Sayı: 30479.

5393 Belediye Kanunu, Resmi Gazete 13/07/2015, Sayı: 25874.

5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Resmi Gazete, 23/7/2004 Sayı: 25531.

https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/kurs-ve-programlar/ (27.05.2019).

http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/amac-ve-kapsam.aspx (27.05.2019).

EK-1

GÖRÜŞME SORULARI

Bu görüşme formu "Olumlu Gençlik Gelişimi: Genç Denizli Kulüpleri Örneği" isimli yüksek lisans tezi için hazırlanmıştır. Yapılan mülakatlarda aşağıda belirtilen sorular sorulacaktır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu niteliğinde hazırlanmış bu görüşme formu ile yapılan mülakatlarda alınan cevaplardan kaynaklı ek sorular yönlendirilebilir. Görüşmecilerin isimleri bilimsel etik nedeniyle çalışmanın herhangi bir yerinde hiçbir şekilde kullanılmayacaktır.

1) Dışsal Kazanç Soruları

1- Kulüp faaliyetlerine katılırken yakın çevreniz (aile, okul, mahalle, arkadaş çevresi) nasıl tepki verdi, teşvik edici miydi? (Destek)

2- Kulüp faaliyetlerinde bulunurken kendinizi güvende hissediyor musunuz (Güvenilir bir kurum mu? Aileniz bu kurum hakkında ne düşünüyor?)? (Güçlendirme)

3- Kulüp içinde sizden beklenen sorumlulukları yerine getirirken ailenize, okulunuza ve diğer çevrenize karşı olan sorumluluklarınızı yerine getirebiliyor musunuz? (Sınır ve Beklentiler)

4- Kulüp faaliyetlerinde edindiğiniz tecrübeler hayatınızın diğer kısımlarını (aile, okul, mahalle, arkadaş çevresi) nasıl etkiliyor, faydası oluyor mu? (Yapıcı zaman kullanımı ve Öğrenmeye bağlılık)

2) İçsel Kazanç Soruları

1- Kulüp faaliyetleri ile beraber hayata karşı olumlu değerler (duyarlı olmak, eşitlikçi ve sosyal adalet duygusuna sahip olmak, prensip sahibi olmak, dürüst olmak, sorumluluk sahibi olmak) geliştirdiniz mi? (Olumlu değerler)

2- Kulüp faaliyetleri ile sosyal becerilerinizde (arkadaş ilişkileri, kültürel farklılığa sahip insanlara olumlu bakış açısı, karar mekanizmasının gelişmesi, akran zorbalıklarına karşı barışçıl çözüm üretebilme) değişiklik görüyor musunuz? Ne gibi farklılıklar gözlemliyorsunuz? (Sosyal beceriler)

3- Kulüp faaliyetlerine katılmadan önceki haliniz ile şuandaki haliniz hakkında ne tür olumlu gelişmelerden (özgüven sahibi, belli bir amaca sahip olmak, geleceği hakkında olumlu bir bakış açısına sahip olmak) bahsedebilirsiniz? (Olumlu kimlik)

ÖZGEÇMİŞ

KİMLİK BİLGİLERİ

Adı Soyadı **:** Fatma Ceren KORKMAZ

Doğum Yeri **:** MANİSA

Doğum Tarihi **:** 10. 06. 1992

E-posta **:** f.c.korkmaz@hotmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lise **:** Denizli Lisesi

Lisans **:** Pamukkale Üniversitesi/ Fen Edebiyat Fakültesi/ Sosyoloji Bölümü

Yüksek Lisans: Pamukkale Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Genel Sosyoloji ve Metodoloji A.B.D.

Yabancı Dil ve Düzeyi: İngilizce - 52,5

TEZDEN ÜRETİLEN TEBLİĞ VE YAYINLAR:

1) Erdoğan T. ve Korkmaz F. C. (2018). *"*Yerelden Geleceğe Olumlu Gençlik Gelişimi*"*, V. Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Sempozyumu (16-17 Kasım, Ankara), *Sosyal Bilimlerde Güncel Akademik Çalışmalar*, (Ed. Türkan Erdoğan ve Sevilay Özer), Vol:2, Cilt:2, 217-232.

2) Erdoğan T. ve Korkmaz F. C. (2019). *"Sosyal Belediyecilik Dinamiği: Kaynak Olarak Gençlik"*, Erasmus Uluslararası Akademik Araştırmalar Sempozyumu, (basım aşamasında), İzmir.